ОБЩИНА УГЪРЧИН

Програма за опазване на околната среда на община Угърчин

2021-2028

Съдържание

Списък на съкращенията 4
Увод 8
Въведение 10
Стратегическа рамка 10
Директиви на ЕС 11
Международни конвенции 14
Закони 14
Наредби 23
Обхват на Програмата за опазване на околната среда 27
Характеристика на община Угърчин 28
Географски характеристики 28
Релеф 28
Води 29
Климат 30
Полезни изкопаеми 32
Почви 32
Пътна мрежа 32
Селищна система 33
Защитени територии, НАТУРА 2000 и природни забележителности 35
Линия на бедност, безработица и доходи на населението в община Угърчин 36
Икономическа характеристика 42
Демографски характеристики 46
Културно-историческо наследство 52
Недвижими културни ценности 52
Читалища 60
Църкви 61
Туризъм 62
Анализ на компонентите на околната среда 63
Атмосферен въздух 64
Води 65
Полезни изкопаеми 69
Сеизмичност 69
Почви 70
Зелени площи 70
Биоразнообразие – растителност и животински свят 71
Защитени зони и територии 79

Свлачища 82
Водопровод и канализация 82
Гори 83
Отпадъци 84
Шум 94
Радиация 94
Екопроекти 95
Екологични рискове 96
Изпълнение на Програмата за опазване на околната среда 2015-2020 97
Анализ на административния капацитет за опазването на околната среда 101
Общински съвет 103
Връзка с други стратегии и документи 103
Сътрудничество с други институции и организации 104
SWOT анализ 105
Цели и приоритети на програмата за опазване на околната среда 108
Приоритети и специфични цели на ПООС 108
План за изпълнение на ПООС община Угърчин 112
Бюджет и ресурсна осигуреност 124
Мерки за ограничаване на климатичните промени 125
Основни понятия 128
Адаптиране към риска и намаляване на риска от бедствия 128
Глобално затопляне, природни бедствия, рискови територии и зони 129
Сектор селско стопанство 130
Сектор биологично разнообразие и екосистеми 130
Сектор енергетика 131
Сектор гори 131
Сектор човешко здраве 132
Сектор туризъм 132
Сектор транспорт 133
Сектор градска среда 133
Сектор води 134
Законодателство 134
Трети национален план за действие по изменение на климата 136
Мерки за ограничаване на климатичните промени, за адаптиране и намаляване на риска от бедствия в община Угърчин 137
Източници на информация 140

Списък на съкращенията

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДДР	Басейнова дирекция Дунавски район
БО	Битово отопление
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГМО	Генно модифицирани организми
ДАМТН	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
ДБ	Държавен бюджет
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСТЕ	Европейска система за търговия с квоти
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите
ЗГМО	Закон за генетично модифицирани организми
ЗЗВВХВС	Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси
ЗЗЖ	Закон за защита на животните
ЗЗР	Закон з защита на растенията
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗОЗЗ	Закон за опазване на земеделските земи
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОПОЕЩ	Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети
ЗП	Закон за почвите
ЗПКОНПИ	Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИВТ	Изкуствено водно тяло
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КЗП	Комисия за защита на потребителите

МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МФ	Министерство на финансите
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НИСО	Национална информационна система за отпадъци
НПО	Неправителствена организация
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПР България 2030	Национална програма за развитие България 2030
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори
ОЕЕО	Отпадъци от електрическо и електронно оборудване
ОМ	Отработени масла
ОПОС	Оперативна програма Околна среда
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъци
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПОС	Програма Околна среда 2021-2027
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци
ПЧП	Публично-частно партньорство
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМВТ	Силно модифицирано водно тяло
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
УОЗ	Устойчиви органични замърсители
ФПЧ	Фини прахови частици
SWOT анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

Списък на таблиците

Таблица 1 Баланс на територията на община Угърчин по видове. Източник: НСИ. 33
Таблица 2 Основни индикатори за бедност в България. Източник: НСИ. 37
Таблица 3 Средногодишна безработица в страната, област Ловеч и община Угърчин. Източник: НСИ. 41
Таблица 4 Гъстота на населението в община Угърчин. Източник: НСИ. 42
Таблица 5 Земеделска земя в община Угърчин. Източник: ОД „Земеделие“. 44
Таблица 6 Брой животни в община Угърчин. Източник: Областна дирекция „Земеделие“ Ловеч. 45
Таблица 7 Етническа структура на населението в община Угърчин. Източник: НСИ. 47
Таблица 8 Население по пол в община Угърчин. Източник: НСИ. 48
Таблица 9 Брой на населението в община Угърчин по населени места и пол. Източник: НСИ. 49
Таблица 10 Дял на населението под, в и над трудоспособна възраст от общото население. Източник: НСИ. 51
Таблица 11 Недвижими културни ценности в община Угърчин. Източник: община Угърчин. 53
Таблица 12 Баланс на водните територии. Източник: община Угърчин. 65
Таблица 13 Повърхностни води. Източник: БДДР. 66
Таблица 14 Състояние на повърхностните водни тела. Източник: БДДР. 67
Таблица 15 Подземни водни тела. Източник: БДДР. 68
Таблица 16 Състояние на подземните водни тела. Източник: БДДР. 68
Таблица 17 Билки с търговско значение, находища и използване на територията на община Угърчин. Източник: община Угърчин. 73
Таблица 18 Защитени зони по директивите за птиците. 79
Таблица 19 Защитени територии в община Угърчин. 80
Таблица 20 Събрани от системата за разделно събиране и рециклирани отпадъци от опаковки (тон). Източник: община Угърчин и ЕКОБУЛПАК АД. 86
Таблица 21 Разстояние на населените места до Регионалното депо-Ловеч и до административния център на общината – град Угърчин. Източник: община Угърчин. 89
Таблица 22 Брой съдове за битови отпадъци. Източник: община Угърчин. 89
Таблица 23 Производствен капацитет на Регионално депо Ловеч. Източник: община Ловеч. 91
Таблица 24 Приходи и разходи от такса битови отпадъци (лв.). Източник: община Угърчин. 94

Списък на фигурите

Фигура 1 Община Угърчин. 28
Фигура 2 Област Ловеч. 28
Фигура 3 Средногодишни валежи в община Угърчин. 30
Фигура 4 Средногодишен климат на община Угърчин. 30
Фигура 5 Облачни, слънчеви и валежни дни по месеци в община Угърчин. 31
Фигура 6 Средномесечна скорост на вятъра в община Угърчин. 31
Фигура 7 Роза на вятъра в община Угърчин. 31
Фигура 8 Карта на пътната мрежа на община Угърчин. 32
Фигура 9 Карта на община Угърчин. 34
Фигура 10 Линия на бедност по области през 2021 година. Източник: НСИ. 36
Фигура 11 Относителен дял на лицата в риск от бедност по пол и области през 2021 година. Източник: НСИ. 37
Фигура 12 Разпределение на работещите лица по бедност и образование. Източник: НСИ. 38
Фигура 13 Относителен дял на бедните по икономическа активност. Източник: НСИ. 38
Фигура 14 Разпределение на работещите лица по бедност и образование. Източник: НСИ. 39
Фигура 15 Относителен дял на бедните по икономическа активност. Източник: НСИ. 39
Фигура 16 Относителен дял на бедните по икономическа активност и етническа принадлежност. Източник: НСИ. 40
Фигура 17 Безработица в община Угърчин 2016-2021 година. Източник: НСИ. 41
Фигура 18 Дял на видовете територия от общата територия на общината. 43
Фигура 19 Брой нефинансови предприятия на територията на общината. Източник: НСИ. .. 43
Фигура 20 Дял от общото население на областите в България 46
Фигура 21 Общ брой население в община Угърчин. Източник: НСИ. 47
Фигура 22 Население в селата и града. Източник: НСИ. 49
Фигура 23 Население по възраст в община Угърчин. Източник: НСИ. 50
Фигура 24 Население в трудоспособна възраст в община Угърчин. Източник: НСИ. 50
Фигура 25 Брой живородени деца в община Угърчин. Източник: НСИ. 51
Фигура 26 Естествен прираст на населението в община Угърчин. Източник: НСИ. 52
Фигура 27 Механичен прираст в община Угърчин. Източник: НСИ. 52
Фигура 28 Териториален обхват на РИОСВ Плевен. Източник: РИОСВ Плевен. 63
Фигура 29 Граници на Дунавския район за басейново управление. Източник: БДДР. 65
Фигура 30 Модифицирана карта на районите с различни степени на сеизмична интензивност по скалата на Меркали-Канкани-Зиберг. 69
Фигура 31 Смесени битови отпадъци (тон) в община Угърчин. Източник: РИОСВ Плевен. 84
Фигура 32 Норма на натрупване на смесените битови отпадъци в община Угърчин (кг на жител годишно). Източник: НСИ и РИОСВ Плевен. 84
Фигура 33 Норма на натрупване на смесените битови отпадъци в община Угърчин. 85
Фигура 34 Обхванати общини от системата за разделно събиране. Източник: ИАОС. 87
Фигура 35 Структура на общинската администрация. Източник: Община Угърчин. 101
Фигура 36 (А) Средна годишна температура през 1961-1990. (Б); Песимистичен климатичен сценарий за средна годишна температура за 2080 г. 124
Фигура 37 (А) Средни годишни температури през 1961-1990 г. (Б) Песимистичен климатичен сценарий за средна годишна температура през 2080 г. 129
Фигура 38 Средна годишна сума на валежите за периода 1961–1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарий (Б) 130

Увод

Чистата околна среда е от съществено значение за човешкото здраве и благосъстояние. В същото време непосредствено заобикалящата ни среда може да бъде източник и на стресови фактори, например замърсяване на въздуха, шум, опасни химикали, които имат отрицателно въздействие върху здравето. Изменението на климата също оказва неблагоприятно въздействие върху здравето на населението на ЕС чрез горещи вълни, наводнения и промени в разпространението на векторно преносими заболявания. На по-широко равнище изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и влошаването на състоянието на почвите могат да окажат въздействие и върху благосъстоянието на хората, като застрашават зависещите от екосистемите услуги, например достъпа до прясна вода и производството на храни.

Човешкото здраве и благосъстояние са тясно свързани със състоянието на околната среда. Естествената среда с добро качество осигурява основни потребности, като чист въздух и вода, плодородна земя за производството на храни и енергийни и материални ресурси за производство. Зелената инфраструктура служи за регулиране на климата и предотвратяване на наводнения. Също достъпът до „зелени„ и „сини“ зони предоставя важни възможности за отдих и подпомага благосъстоянието.

Същевременно околната среда представлява важен път за излагането на хората на замърсен въздух, шум и опасни химикали. Подобряването на качеството на ключови елементи от околната среда, като въздуха, водата и шума, може да предотврати болести и да подобри човешкото здраве.

Последиците от изменението на климата също представляват непосредствена заплаха за здравето, и по-специално горещите вълни и промените в профила на инфекциозните заболявания и алергените.

Като цяло качеството на водите за къпане е с висок стандарт в целия ЕС и с течение на времето непрекъснато се подобрява в резултат на инвестиции в канализационната система, усъвършенстването на системите за пречистване на отпадъчните води и намаляване на замърсяването от стопанствата.

Добре познатите стресови фактори на околната среда, които засягат човешкото здраве, са предмет на регулаторен контрол в Европа, като се полагат усилия за намаляване на излагането на тези фактори.

ЕС разполага с едни от най-високите екологични стандарти в света. ЕС и националните правителства са определили ясни цели за европейската политика в областта на околната среда до 2020 година и визия за периода след това — до 2050 година — с подкрепата за специални изследователски програми, законодателство и финансиране:

- Опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал на съюза;
- Превръщане на ЕС в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика;
- Защита на гражданите на ЕС от свързани с околната среда въздействия и рискове за тяхното здраве и благополучие.

Здравата природа е ключов механизъм за осигуряване на добро обществено здраве, чрез който се намаляват заболяванията и се насърчават добро здраве и благосъстояние. Зелените решения носят тройна полза за здравето, обществото и околната среда. Качествените зелени и водни пространства в градските области подпомагат здравето и благосъстоянието, като предоставят места за физическа активност, почивка и социална интеграция, като това носи значителни ползи за бедните общности. Зелените и водните пространства охлаждат градовете по време на горещините, облекчават наводненията, понижават шумовото замърсяване и подпомагат градското биологично разнообразие.

Хората трябва да разбират, че не можем да изхвърляме отпадъците си и да очакваме те да изчезнат. Очевидно е, че каквото стане на едно място, оказва влияние на друго и че каквото и да направим, мина, труп на дърво, строеж или ферма – нашите дейности имат едновременно локални и глобални последици, сега и в бъдеще. По този начин нашата загриженост за околната среда не може да се раздели от загрижеността за човечеството и трябва да се основава на равенството, правата и отговорността.

Въведение

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Угърчин е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата се разработва за периода 2021-2028 година, обхващайки всички дейности, които произтичат като задължение на общините по опазване на околната среда. Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с настоящи проблеми по опазването на околната среда, бъдещи мероприятия за намаляване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на план за действие, съдържащ схеми и организация на изпълнение, източници на финансиране и др., което ще доведе до едно дългосрочно планиране.

При разработването на програмата са спазени методическите указания на Министерство на околната среда и водите (МОСВ), относно структурата и съдържанието на общинските програми за околна среда.

Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително опазване на околната среда, е дадено на общинските съвети с чл. 21, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Програмата е периодичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

Програмата е изготвена с цел да се открояят приоритетите на общината в областта на околната среда, за да се набележат ефективни мерки за решаване на съществуващите екологични проблеми, да се насърчи използването на природните ресурси на територията на общината за развитие на нейния икономически потенциал и да се аргументират проектите, които ще бъдат предложени за финансиране от фондовете на Европейския съюз (ЕС).

Стратегическа рамка

- Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.;
- Национален план за управление на отпадъците в Република България 2021–2028 г.;
- Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021–2027 г.;
- Националната програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
- Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018-2030 г.;
- Национална програма за развитие: България 2030;

- Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.;
- Национална програма за приоритетно изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води;
- Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие;
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;
- Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа;
- Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда.

Директиви на ЕС

- Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851) относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.
- Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО;
- Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване;
- Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда;
- Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства;
- Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили;
- Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието;

- Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид;
- Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/;
- Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води;
- Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци;
- Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети.
- Директива 85/337/ЕЕС относно оценката на въздействието върху околната среда, изменена с Директива 97/11/ЕС, изменена и допълнена с Директива 2003/35/ЕС относно участието на обществеността при изготвянето на някои планове и програми, касаещи околната среда 31985L0337 31997L0011 32003L0035.
- Директива 90/313/ЕЕС относно достъпа до информация за състоянието на околната среда, отменена с Директива 2003/4/ЕС относно достъпа на обществеността до информация 31990L0313 32003L0004.
- Директива 2001/42/ЕС за оценка на въздействието на някои планове и програми върху околната среда 32001L0042.
- Директива 2008/50/ ЕО от 21 май 2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- Директива 2004/107/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 Декември 2004 година относно съдържанието на арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух.
- Директива 2001/80/ЕС относно ограничаване на емисиите от определени замърсители, изпускани в атмосферния въздух от големите горивни инсталации.
- Директива 94/63/ЕО за ограничаване на емисиите от летливи органични съединения при съхранение и превоз на бензини между терминали и бензиностанции 31994L0063.
- Директиви 98/70/ЕС , изменена и допълнена с Директива 2003/17/ЕС относно нормите за съдържание на вредни вещества в бензините, газьола за промишлени и комунални цели и дизеловото гориво 31998L007032003L0017.
- Директиви 99/32/ЕС относно намаляване съдържанието на сяра в определени течни горива 31999L0032.
- Директива 2005/33/ЕС, изменяща Директива 99/32/ЕС.
- Директива 99/13/ЕС за ограничаване на емисиите от летливи органични съединения при определени промишлени дейности 31999L0013.
- Директива 2004/42/ЕО от 21 април 2004 година относно намаляването на емисиите от летливи органични съединения, които се дължат на използването на органични разтворители в някои лакове и бои и в продукти за

пребоядисване на превозните средства и за изменение на Директива 1999/13/ЕО.

- Директива 97/68/ЕС относно мерките за ограничаване на замърсяването на атмосферния въздух с газо- и прахообразни замърсители от двигатели, инсталирани в извънпътни машини.
- Рамкова Директива 2000/60/ЕС за водите 32000L0060.
- Директива 2006/7/ЕС относно управление на качеството на водите за къпане, отменяща Директива 76/160/ЕЕС 32006L0007.
- Директива 76/160/ЕЕС относно качеството на водите за къпане:31976L0160.
- Директива 98/83/ЕС относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека 31998L0083.
- Директива 75/440/ЕЕС относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно битови водоснабдяване, изменена от Директиви 79/869/ЕЕС и 91/692/ЕЕС:31975L0440 31979L0869 31991L0692.
- Директива 91/271/ЕЕС относно пречиствателните станции за отпадъчни води от населени места, изменена с Директива 98/15/ЕЕС:31991L0271 31998L0015.
- Директива 91/676/ЕЕС относно защита на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници 31991L0676.
- Директива 80/68/ЕЕС за защита на подземните води от замърсяване с опасни вещества, изменена от Директива 91/692/ЕЕС:31980L0068 и 31991L0692 и Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им
- Директива 2006/11/ЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни директиви, отменяща Директива 76/464/ЕЕС 32006L0011.
- Директива 76/464/ЕЕС за замърсяването на водите с опасни вещества и 7 дъщерни към нея, всички изменени от Директива 91/692/ЕЕС 31976L0464 31991L0692.
- Директива 92/43/ЕЕС относно съхранението на природните местообитания и на дивата флора и фауна 31992L0043.
- Директива 79/409 за съхранението на дивите птици 31979L0409
- Директива 1999/22/ЕС относно отглеждането на диви животни в зоологическите градини.
- Директива 96/82/ЕЕС относно контрола на големите аварии с опасни химикали 31996L0082.
- Директива 2003/105/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16 декември 2003, изменяща Директива на Съвета 96/82/ЕС за контрол на големите аварии с опасни вещества 32003L0105.
- Рамкова Директива 2000/14/ЕС относно шумовите емисии на съоръжения, предназначени за употреба извън сградите 32000L0014.

- Директива 2002/49/ЕС за оценка и управление на шума в околната среда 32002L0049.

Международни конвенции

- Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска), ратифицирана на 25.01.1991 г., в сила за Р България от 01.05. 1991 г., обн. ДВ, бр. 23/1995 г.
- Конвенция за биологичното разнообразие е ратифицирана на 29.02.1996 г., в сила за РБългария от 16.07.1996, обн. ДВ, бр.19/1999 г.
- Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска), ратифицирана, в сила за Р България от 24.01.1976 г., обн. ДВ, бр. 56/10.07.1992 г.
- Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (Вашингтонска, CITES), ратифицирана през 1990 г., в сила за Р България от 16.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 6/1992 г.
- Конвенция за защита на световното културно и природно наследство, ратифицирана и влязла в сила за Р България през 1976 г.
- Конвенция за защита на мигриращите видове (Бонска), ратифицирана със закон - ДВ, бр. 69/1999 г., обн. в ДВ, бр. 16/2000 г., в сила за Р България от 01.11.1999 г.

Закони

Закон за опазване на околната среда

Законът за опазване на околната среда е рамков закон за екологично законодателство в България, който урежда принципни общи постановки (ОВОС, интегрирано предотвратяване и контрол на замърсяването, право на обществен достъп до екологична информация, икономически регулатори и др.) и специални секторни изисквания към компонентите на околната среда (води, въздух, почви и др.).

С този закон се уреждат обществените отношения, свързани с опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защита здравето на хората, съхраняване на биологичното разнообразие, опазване и ползването на компонентите на околната среда, контрол и управление на факторите, увреждащи околната среда, и източниците на замърсяване; предотвратяване и ограничаване на замърсяването; създаване и функциониране на Национална система за мониторинг на околната среда; стратегиите, програмите и плановете за опазване на околната среда; събирането и достъпа до информация за околната среда; правата и задълженията на държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазване на околната среда.

За прилагане на ефективни мерки за опазване на околната среда ЗООС залага на спазването на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве; предимство на предотвратяване на замърсяването пред

последващо отстраняване на вредите, причинени от него; участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда; информиране на гражданите за състоянието на околната среда; замърсителят плаща; съхранение, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие; възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредени райони; предотвратяване замърсяването и увреждането на чисти райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях; интегриране на политики по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения; достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда в съответствие с указания на Министъра на околната среда и водите, като те се приемат от общинските съвети, които контролират изпълнението им. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програми чрез участие на своите експерти и предоставяне на информация. При разработването, попълването и актуализирането на програмите се привличат и представителите на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетите се представят за информация в РИОСВ.

Закон за чистотата на атмосферния въздух

Основен нормативен документ за опазване на атмосферата е Законът за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ). Законът цели да защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение качеството на атмосферния въздух в резултат от различни дейности. Със закона се урежда определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица по контрола; управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара, разпространение, транспортиране и използване; ограниченията в емисиите на серен диоксид при използването на течни горива, ограниченията за допустимо сярно съдържание на петролните деривати и начина на тяхното изгаряне от плавателни средства, които се намират в пристанищата на Република България в българския участък на река Дунав, вътрешните морски води, териториалното море и в изключителната икономическа зона.

В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите на вредните вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат

програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми в установените за целта със закона срокове.

Закон за управление на отпадъците

Законът за управление на отпадъците (ЗУО) е основен документ, който регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Със закона се определят изисквания към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба, образуват опасни и/или масово разпространени отпадъци, както и изискванията за разширена отговорност на производителите на тези продукти с цел насърчаване на повторната употреба, предотвратяването, рециклирането и друг вид оползотворяване на образуваните отпадъци.

Закон за водите

Законът за водите (ЗВ) е рамков закон, който урежда собствеността и управлението на водите водностопанските системи и съоръжения на територията на Република България, като общонационален неделим природен ресурс. Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, като създаде условия за:

- осигуряване на достатъчно количество и добро качество на повърхностните и подземните води за устойчиво, балансирано и справедливо водоползване;
- намаляване на замърсяването на водите;
- опазване на повърхностните и подземните води и водите на Черно море;
- прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества;
- намаляване на заустванията, емисиите и изпусканията на приоритетни вещества;
- намаляване на заустванията, емисиите и изпускането на приоритетно опасни вещества;
- предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

Закон за почвите

Законът за почвите (ЗП) урежда обществените отношения, свързани с опазване на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването

им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физически и юридически лица. Целите на закона са:

- предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции;
- трайно запазване на функциите на почвите;
- възстановяване на нарушените функции на почвите.

Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети

Законът урежда отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети при спазване на принципа „замърсителят плаща“ и на принципа на устойчивото развитие. Със закона се определят:

- екологичните щети и непосредствената заплаха за възникването на такива щети;
- правомощията на органите на изпълнителната власт и правата и задълженията на операторите;
- процедури за избор и осъществяване на превантивни и оздравителни мерки, в т.ч. консултации с обществеността;
- имуществената отговорност на операторите и финансово-икономическата организация за осигуряване на дейностите за предотвратяване и отстраняване на екологични щети.
- изискванията за сътрудничество и обмен на информация по отношение на екологичните щети с други държави и с Европейската комисия.

Закон за опазване на земеделските земи

Законът за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ) урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи, вкл. условията и реда за промяна на тяхното предназначение. Съгласно разпоредбите на ЗОЗЗ земеделските земи са основно национално богатство и се използват само за земеделски цели. Предназначението на земеделските земи е за производство на растителна продукция и паша на добитък по начин, неувреждащ почвеното плодородие и здравето; промяната на предназначението на земеделските земи се допуска само по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени със закона, като строителството без промяна на предназначението им може да се извършва за оранжерии и линейни обекти на техническата инфраструктура. Опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи се прилагат и за земеделски земи, включени в строителните граници на населените места, както и за горски територии, които се използват за производство на растителна продукция и за паша на добитъка.

Съгласно разпоредбите на закона собствениците и ползвателите на земеделски земи са длъжни да ги опазват от ерозиране, замърсяване, засоляване, вкисляване,

заблатяване и други увреждания и да поддържат и повишават продуктивните им качества.

Закон за защита на растенията

Законът за защита на растенията (ЗЗР) урежда отношенията, свързани със:

- фитосанитарни мерки Международната конвенция по растителна защита, одобрена от Конференцията на Международната организация по земеделие и прехранване – ноември 1997 г.
- опазването на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители;
- наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията в растителната защита;
- интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното производство;
- мерките по прилагане на Регламент (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредителите по растенията;
- мерките по прилагане на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент за пускането на пазара на продукти за растителна защита;
- изискванията към продуктите за растителна защита с цел защита на здравето на хората и животните и опазване на околната среда, биологичното им изпитване, тяхната употреба съгласно изискванията на Директива 2009/128/ЕО за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди и контрола върху производството, пускането на пазара, търговията, преопаковането и употребата им;
- изискванията за извършване на специализирани растителнозащитни услуги и последващия контрол върху тях;
- мерките по прилагане на Регламент (ЕО) № 2003/2003 за торовете;
- изискванията към торовете, подобрителите на почвата, биологично активните вещества и хранителните субстрати и контрола при производството, пускането на пазара и употребата им;
- специалните правила за официалния контрол върху растения, растителни продукти и други обекти и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка със здравето на растенията, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита;
- специалните правила за официалния контрол и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка с продуктите за растителна защита.

Закон за ограничаване изменението на климата

Законът за ограничаване изменението на климата (ЗОИК) урежда обществените отношения свързани с:

- провеждането на държавна политика по ограничаване изменението на климата;
- прилагане на механизмите за изпълнение на задълженията на Република България по Рамковата конвенция на Обединените нации (ОН) по изменение на климата (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 28 от 1995 г.) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.) (РКОНИК) и Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (ратифицирана със закон – ДВ, бр. 72 от 2002 г.) (ДВ, бр. 68 от 2005 г.) (Протокола от Киото) и Споразумението от Париж към Рамковата конвенция на ОН по изменение на климата (ратифицирано със закон – ДВ, бр. 86 от 2016 г.) (ДВ, бр. 2 от 2017 г.);
- функциониране на Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ);
- функционирането на Националната система за инвентаризации на емисии на вредни вещества и парникови газове в атмосферата;
- прилагането на Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ);
- администрирането на Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове (НРТКЕПГ);
- мерките за намаляване емисиите на парниковите газове от използваните течни горива и енергия за транспорта;
- изпълнение на задълженията, произтичащи от Решение №406/2009/ЕО на за усилията на държавите членки за намаляване на техните парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г.
- отчитане на емисиите и поглъщанията и изпълнението на задълженията в сектора на земеползването, промените в земеползването и горското стопанство;
- функционирането на Схема за доброволно намаляване на емисиите (СДНЕ).

Законът има за цел чрез предприемането на национални мерки и въвеждането на европейски и международни механизми да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочно планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Закон за биологичното разнообразие

Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Република България. Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното

богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Със закона се цели:

- опазването на представителни за Република България и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа;
- опазването на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Република България, както и на тези, които са обект на ползване и търговия;
- опазването на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естествената им среда;
- регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата;
- регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна;
- опазването на вековни и забележителни дървета.

Закон за лечебните растения

Законът за лечебни растения (ЗЛР) урежда управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Разпоредбите се прилагат за лечебните растения по списък съгласно приложение към закона, независимо от собствеността им.

Закон за генетично модифицирани организми

Законът има за цел да осигури защита на човешкото здраве и околната среда при работа, използване, освобождаване в околната среда и търговията с ГМО при спазване на принципа на предпазливостта, което означава приоритетна защита на човешкото здраве и околната среда при наличието на опасност от потенциални неблагоприятни въздействия, независимо от съществуващите икономически интереси или от липсата на достатъчно научни данни. Със закона се уреждат обществените отношения, свързани с:

- работата с генетично модифицирани организми (ГМО) в контролирани условия;
- освобождаване на ГМО в околната среда;
- пускането на пазара на ГМО или комбинация от тях като продукти или съставка на продукти;
- пренасянето на ГМО;
- вноса, износа и транзита на ГМО;
- контрола на горепосочените дейности.

Закон за защитени територии

Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях. Със закона се уреждат категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Категориите защитени територии са:

- резерват;
- национален парк;
- природна забележителност;
- поддържан резерват;
- природен парк;
- защитена местност.

Закон за лова и опазване на дивеча

Дивечът в Република България е частна държавна собственост и се стопанисва по ловностопански райони на популационен принцип. Законът урежда отношенията, свързани със собствеността, опазването и стопанисването на дивеча, организацията на ловното стопанство, правото на лов и търговията с дивеч и дивечови продукти. Опазването на дивеча като национално богатство цели съхраняване на генофонда и видовото разнообразие, увеличаване и устойчиво развитие на дивечовите запаси, обогатяване на фауната и запазване на екологичното равновесие в природната среда. Опазването на дивеча е основен принцип за организация на ловната площ и управление на ловното стопанство, стопанисване на дивеча, неговите местообитания, екосистеми и процеси, които протичат в тях и упражняване на правото на лов. Опазването включва дейностите по защита, охрана и контрол при стопанисване на дивеча и упражняване на правото на лов.

Закон за рибарството и аквакултурите

Законът има за цел да осигури:

- устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми;
- развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите;
- прилагане на правилата за отговорен риболов;
- повишаване потреблението на риба и рибни продукти в страната.

С този закон се уреждат отношенията, свързани със собствеността, организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми.

Закон за защита от шума в околната среда

Целите на този закон за създаване на здравословни условия на живот на населението и опазване на околната среда от шум се постигат чрез разработването и прилагането на интегриран подход и мерки за неговото избягване, предотвратяване или намаляване. Този закон се прилага за шума в околната среда, на който хората са изложени в урбанизираните територии, в парковете и градините или в други тихи зони в урбанизираните територии, в тихите зони извън урбанизираните територии или в районите в близост до детски и лечебни заведения, училища и научноизследователски организации.
Със закона се урежда:

- оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, причинен от автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както и от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда, и от локални източници на шум;
- определянето на степента на шумовото натоварване в околната среда чрез измерване, оценка и картотекиране на шумовите нива в околната среда и разработването на стратегически карти за шум;
- акустичното планиране чрез разработването на плановете за действие въз основа на резултатите от картотекирането с оглед предотвратяване и намаляване на шума в околната среда, най-вече в случаи, при които превишаването на стойностите на даден показател за шум може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората, или за запазване стойностите на показателите за шума в околната среда в районите, в които стойностите не са надвишени;
- достъпа и предоставянето на информация на обществеността за шума в околната среда и неговото въздействие;
- компетенциите на държавните органи и органите на местното самоуправление, правата и задълженията на юридическите лица и едноличните търговци, свързани с оценката, управлението и контрола на шума в околната среда.

Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси

Със закона се урежда:

- правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които произвеждат, пускат на пазара, употребяват, съхраняват, изнасят химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси с цел защита на човешкото здраве и опазване на околната среда;

- правомощията на държавните органи, осъществяващи контрол върху производството, пускането на пазара, употребата, съхранението и износа на химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси;
- ограничаването на употребата на опасни вещества в електрическото и електронното оборудване (ЕЕО) с цел защита на човешкото здраве и на околната среда, включително екологосъобразно оползотворяване и обезвреждане на отпадъците от ЕЕО и свързаните с това задължения на икономическите оператори на ЕЕО;
- изискванията за предоставяне, въвеждане, притежаване и използване на химични вещества и смеси, които са прекурсори на взривни вещества, и за докладване на подозрителни транзакции, включващи тези химични вещества и смеси

Наредби

Сектор „Качество на атмосферния въздух“

- Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (Обн., ДВ, бр. 45/1999 г.);
- Наредба № 11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (Обн. ДВ, бр.42/2007 г.);
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба №11 за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (ДВ, бр. 42 от 2007г., обн. ДВ, бр. 25/2017 г.);
- Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ, бр.58/2010 г.);
- Наредба за изменение и допълнение на № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ, бр.58/2010 г., Обн. ДВ, бр. 48/2017 г.);
- Наредба № 14/1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места (изм., ДВ, бр.42/2007 г.).

Сектор „Води“

- Наредба за нормите на водопотребление (Обн. ДВ, бр. 103/2016 г.);
- Наредба № 1/2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (Обн. ДВ, бр. 87/2007 г., изм. и доп. ДВ, бр. 102/2016 г.);

- Наредба № 1/2011 г. за мониторинг на водите (Обн. ДВ, бр. 34/2011 г., изм. и доп. бр.20/2016 г.);
- Наредба № 2/2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (изм. ДВ, бр.97/2011 г.);
- Наредба № 3/2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточници на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди (Обн. ДВ, бр. 88/2000 г.);
- Наредба № 4/2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и развъждане на черупкови организми (Обн. ДВ, бр. 88/2000 г.);
- Наредба № Н-4/2012 г. за характеристиките на повърхностните води (Обн. Дв, бр. 79/2014 г., изм. ДВ, бр.13/2021 г.);
- Наредба № 5/2008 г. за управление на водите за къпане (изм. ДВ, бр. 5/2013 г.);
- Наредба № 6/2000 г.за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, заустваны във водни обекти (обн. ДВ, бр. 97/2000 г., изм. ДВ, бр. 24/2004 г.);
- Наредба № 7/2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (Обн. ДВ. бр, 98/2000 г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (Обн. ДВ, бр.30/2001 г., изм. и доп. ДВ, бр. 6/2018 г.);
- Наредба № 12/2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (Обн. ДВ, бр. 63/2002 г., изм. ДВ, бр. 15/2012 г.);
- Наредба № 18/2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделски култури (Обн. ДВ, бр. 43/2009 г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяването на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Обн. ДВ, бр. 63/2016 г.);
- Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (Обн. ДВ, бр. 88/2010 г., изм. и доп. ДВ, бр. 97/2015 г.);
- Наредба за ползването на повърхностните води (Обн. ДВ, бр./2016 г.);
- Наредба № 37/2008 г. за ползването на язовирите – държавна собственост, в рибостопанско отношение и правилата за извършване на стопански, любителски риболов и аквакултури в обектите – държавна собственост (обн. ДВ, бр. 100/2008 г., изм. и доп. ДВ, бр. 106/2020 г.).

Сектор „Биологично разнообразие“

- Наредба № 2/2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (Обн., ДВ, бр.14/2004 г.);

- Наредба № 3/2008 г. за маркирането и етикетирането на екземпляри от видовете съгласно регламент 338/97 за опазване на видовете от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях (Обн. ДВ, бр. 97/2008 г.);
- Наредба № 4/2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата (Обн. ДВ, бр. 65/2003 г., изм. ДВ, бр.29/2018г.);
- Наредба № 5/2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове (Обн. ДВ, бр. 73/2003 г.);
- Наредба № 5/2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки (Обн. ДВ, бр. 85/2004 г., изм. ДВ, бр. 66/2018 г.);
- Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони (Обн. ДВ, бр.7/2009 г., изм. ДВ, бр. 55/2017 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Обн. ДВ, бр. 73/2007 г., изм. и доп. ДВ, бр.94/2012 г.);

Сектор „Почви“

- Наредба № 26/1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (Обн. ДВ, бр. 89/1996 г., изм. ДВ, бр. 30/2002 г.);
- Наредба № 3/2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (Обн. ДВ, бр.71/2008 г.);
- Наредба №4/2009 г. за мониторинг на почвите (Обн. ДВ, бр. 19/2009 г.);
- Наредба за инвентаризация, проучвания на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мерки (Обн. ДВ, бр. 15/2007 г.);
- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви (Обн., ДВ, бр. 62/2009 г., изм. ДВ, бр. 55/2017 г.).

Сектор „Отпадъци“

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци (Обн. ДВ, бр. 11/2017 г., изм. и доп. ДВ, бр. 2/2021 г.);
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори (Обн. ДВ, бр. 2/2013 г., изм. и доп. ДВ, бр. 2/2021 г.);
- Наредба за управление на строителни отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (Обн. ДВ, бр. 98:2017 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени отпадъци и опасни отпадъци (Обн. ДВ, бр. 29/1999 г.);

- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки (Обн. ДВ, бр. 85/2012 г., изм. и доп. ДВ бр. 60/2018 г.);
- Наредба №2/2014 г. за класификация на отпадъците (Обн. ДВ, бр. 66/2014 г., изм. и доп. ДВ, бр. 86/2020 г.);
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (Обн. ДВ, бр. 81/2004 г.);
- Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (Обн. ДВ, бр. 80/2013 г., изм. и доп. ДВ, бр. 36/2021 г.);
- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (Обн. ДВ, бр. 7/2013 г., изм. и доп. ДВ бр. 60/2018 г.));
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието (Обн. ДВ, бр. 63/2016 г., изм. ДВ, бр. 55/2017 г.);
- Наредба за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (Обн. ДВ, бр. 2/2013 г.);
- Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (Обн. ДВ, бр. 100/2013 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Обн. ДВ бр. 73/2012 г., изм. и доп. ДВ, бр. 2/2021 г.).

Сектор шум

- Наредба №6 за показателите на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн. ДВ, бр. 58/2006 г., изм. и доп. ДВ, бр. 24/2022 г.);
- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха (Обн. ДВ, бр. 11/2004 г., изм. и доп. ДВ, бр. 87/2017 г.).

Превантивна дейност

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Обн. ДВ, бр. 25/2003 г., изм. и доп. ДВ бр. 67/2019 г.);
- Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Обн. ДВ, бр. 57/2004 г., изм. ДВ, бр. 70/2020 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (Обн. ДВ, бр. 80/2009 г., изм. и доп. ДВ, бр. 67/2019 г.).

Обхват на Програмата за опазване на околната среда

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Угърчин е стратегически документ за подобряване състоянието на околната среда, разработва се съгласно разпоредбите на чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Програмата покрива времевия период 2021-2028 година и обхваща територията на цялата община.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя подлежи на периодично допълване и/или промяна съобразно настъпили съществени събития в приоритетите на общината и областта, в националното законодателство и други фактори. Програмата е разработена по метода на стратегическото планиране, с което е формирана адекватна екологична политика и визия за общината.

В настоящия програмен период 2021-2028 година особен акцент се поставя върху въвеждането и изпълнението на Директиви, Регламенти и мерки за привеждане на системата от дейности по опазване на околната среда в съответствие с европейските екологични стандарти. Решаването на многобройните проблеми се основава на принципите на устойчиво развитие, намаляване и предотвратяване на риска за човешкото здраве, възстановяване и съхраняване на качеството на основните елементи на околната среда, създаване на устойчиви регионални нисковъглеродни икономики. За целта на територията на общината трябва да се създадат оптимални условия за живот на населението, балансирано съотношение между компонентите на околната среда, здравето на човека и оползотворяване на местните ресурси за стабилно и ефективно икономическо развитие.

Един от елементите за устойчиво развитие на дадена територия е опазването на околната среда съвместно с икономическото и социалното развитие. ПООС очертава цели и приоритети, свързани с конкретни мерки и дейности, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената природа, поддържане на нейното разнообразие, разумно използване на нейните богатства и ресурси.

Човешкото здраве винаги е заплашвано от природни бедствия – бури, катастрофи, наводнения и суша, свлачища, пожари, земетресения и т.н. Вредните последици от природните катаклизми зависят от една страна от недостатъчната подготовка на хората за адекватна реакция, но от друга – вследствие на човешки действия, като обезлесяване, икономически интервенции, загуба на биоразнообразие, бракониерство, корупционни практики, нерегламентирано и некомпетентно изграждане на строителни обекти.

Характеристика на община Угърчин

Географски характеристики

Община Угърчин се намира в централна северна България и е една от осемте общини на област Ловеч. Съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България (NUTS), общината е част от района на BG31 - Северозападен район на планиране (NUTS 2) в границите на район BG3 - „Северна и Югоизточна България“ (NUTS 1) и попада в обхвата на BG315 - област Ловеч (NUTS 3).

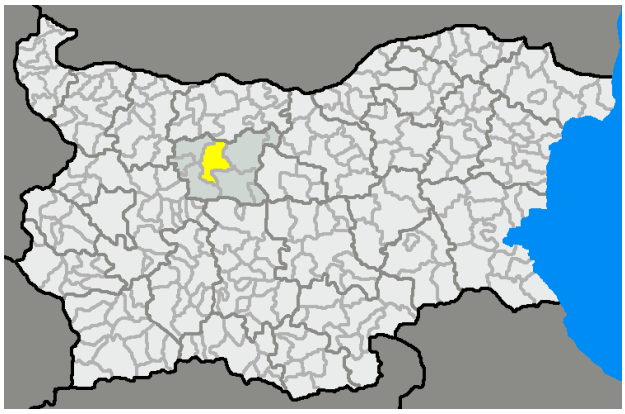

Фигура 1 Община Угърчин.

Съгласно категоризацията на общините, община Угърчин попада в групата на общините от 4-та категория. В състава на общината влизат град Угърчин и 10 населени места, от които 3 кметства и 7 населени места с кметски наместник.

Фигура 2 Област Ловеч.

Община Угърчин граничи със следните общини от област Ловеч: на изток - Ловеч, на юг – Троян, на югозапад – Тетевен, на северозапад – Луковит. На север границата ѝ е с община Плевен (област Плевен).

Община Угърчин е разположена в полите на Предбалкана. Град Угърчин – административен център на общината, се намира в северните части на Предбалкана по река Каменица и многобройните ѝ малки притоци. Землището на общината е с площ 523. 103 км^2 (заема четвърто място сред осемте общини в областта, което представлява 12.67% от територията на областта) и има полубалкански характер с разнообразен терен от гористи и голи хълмове, набраздени с тесни и просторни долове. Климатът е умерено континентален – студена зима и горещо лято.

Релеф

Релефът на общината е средно и ниско планински и хълмист, територията ѝ изцяло попада в пределите на Средния Предбалкан и се намират части от пет орографски единици.

Най-южната част на общината се заема от северните склонове на най-високата планина на Предбалкана – Васильовска планина, с връх Васильов 1 т 490 м, издигащ се в най-южната точка на общината.

Северно от нея, през средата на община Угърчин се издига ридът Гагайка. Той започва на запад от пролома Боаза на река Вит и завършва под името Кичера при село Микре. Най-високата му точка връх Агъла (523 м) се издига североизточно от село Сопот, а северно от селото река Сопотска го проломява с дълбока каньоновидна долина. Източно продължение на рида Гагайка са Микренските височини (връх Пашаалан 875 м), от които в пределите на общината попадат западните и северозападните им части.

Северно от рида Гагайка и Микренските височини са разположени ниските Угърчинските височини, които заемат почти 2/3 от цялата площ на община Угърчин. Максималната височина е при връх Палангурска могила (507 м), който се намира в най-югозападната им част, северно от село Славщица. Угърчинските височини са разделени на две половини (западна и зточна) от дълбоката, на места каньоновидна долина на река Каменица. В нейното корито, северно от село Драгана, се намира най-ниската точка на общината – 191 м надморска височина.

Петата последна орографска единица в общината – Ловчанските височини със своите югозападни разклонения се простират в най-източната ѝ част. Тук североизточно от заличеното село Киркова махала се издига най-високият им връх Гюнето (655 м).

Води

Територията на община Угърчин е бедна на водни ресурси. Над 95% от нея принадлежи към водосборния басейн на река Вит. Основна водна артерия е десният приток на Вит - река Каменица (най-големият приток на река Вит) с дължина 49 км. Тя извира под връх Гюнето в Ловчанските височини на Предбалкана на 600 м надморска височина, тече на запад, северозапад и север в широка долина. След това реката навлиза в дълбок каньон, при село Драгана излиза от каньона, а след селото навлиза във втори и напуска пределите на общината. В широко долинно разширение на тази река е разположен общинският център град Угърчин. Основни притоци на Каменица са реките: Сопотска река (Батънска река, ляв), Лепетура (ляв), Света (десен) и Катунецка река (Тоша, десен). Река Каменица преминава през няколко живописни и красиви пролома и се влива отдясно в река Вит на 136 метра надморска височина северозападно от село Бежаново (община Луковит). Площта на водосборния ѝ басейн е 498 км^2, което представлява 15.4% от този на река Вит.

Южната част на община Угърчин се отводнява от друг десен приток на Вит – река Калник, с дължина 41 км заедно с нейните леви притоци Лесидренска река – 19 км и Команска река – 21 км. Река Калник извира на 667 метра надморска височина в южното подножие на Микренските височини на Предбалкана. По цялото си протежение тя тече в западна посока и се влива отдясно в река Вит. Площта на водосборния ѝ басейт е 263 км^2, което представлява 8.2% от този на река Вит. На река Калник е изграден големият язовир Сопот, като в пределите на общината попада неговата долна част и преградната му стена.

В крайния изток на общината, в близост до село Голец протича река Дрипла, която е ляв приток на река Осъм. Дължината ѝ е 20 км, извира от югозападната част на Ловчанските височини на 483 метра надморска височина. Тече в източна посока и се влива отляво в река Осъм. Площта на водосборния ѝ басейн е 64 км^2, което представлява 2.3% от този на Осъм. През лятно-есенните месеци реката е маловодна, а голяма част от водите ѝ се използват за напояване.

Климат

Според климатичната подялба на България, община Угърчин попада в областта на умереноконтиненталния климат, характерен с горещо лято и студена зима. Особеностите на релефа предопределят формирането на микроклиматични зони главно с по-мек климат. Върху по-голямата част от общината гънките на релефа защитават от североизточните и източните ветрове. Средната годишна температура на въздуха е около 11.4°C. Годишният ход се характеризира с минимум през януари (1.5°C) и максимум през юли (23°C).

Териториите в областта на Предбалкана са с умерено-континентален валежен режим. Той се характеризира с максимум на валежите през май-юни и минимум през август и есенните месеци. Ежегодно се формира и непостоянна снежна покривка, която поради честите преходи на температурата на въздуха над 0^0 С, се стопява неколкократно.

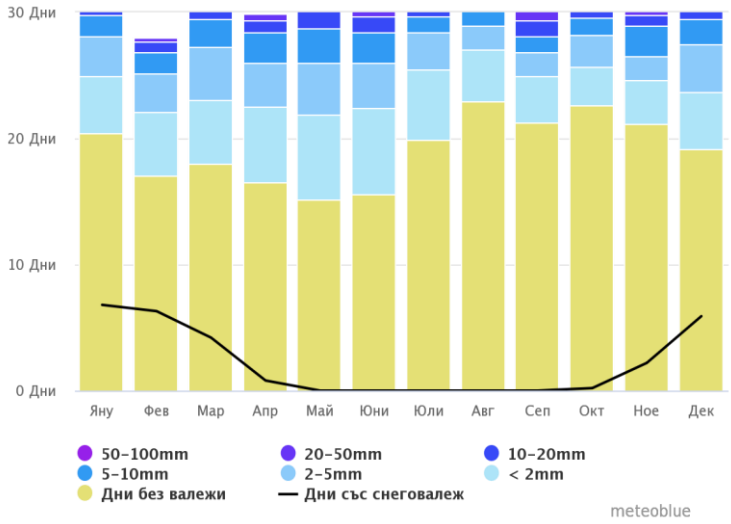

Фигура 3 Средногодишни валежи в община Угърчин.

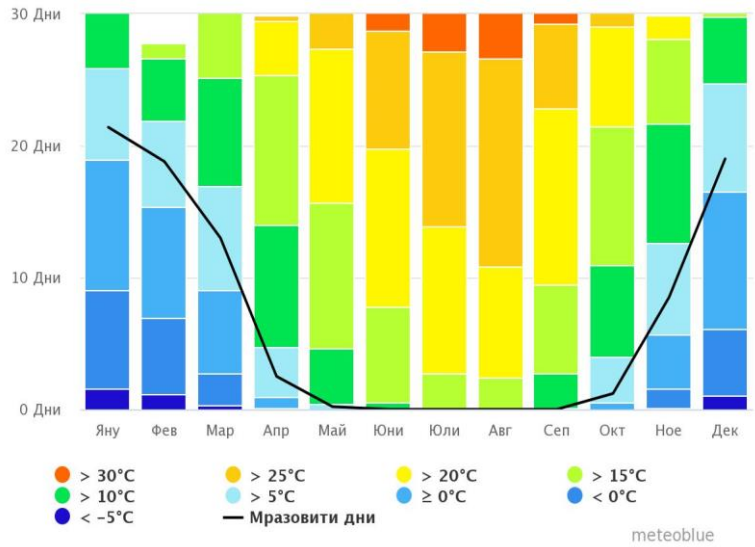

Фигура 4 Средногодишен климат на община Угърчин.

Средногодишните температури на въздуха определят типичната за умереноконтиненталния климат температурна амплитуда от 24.5°C. Относителната влажност на въздуха се колебае от 61% през август до 84% през декември. Максималната ѝ стойност е през зимните месеци, когато температурите на въздуха са минимални.

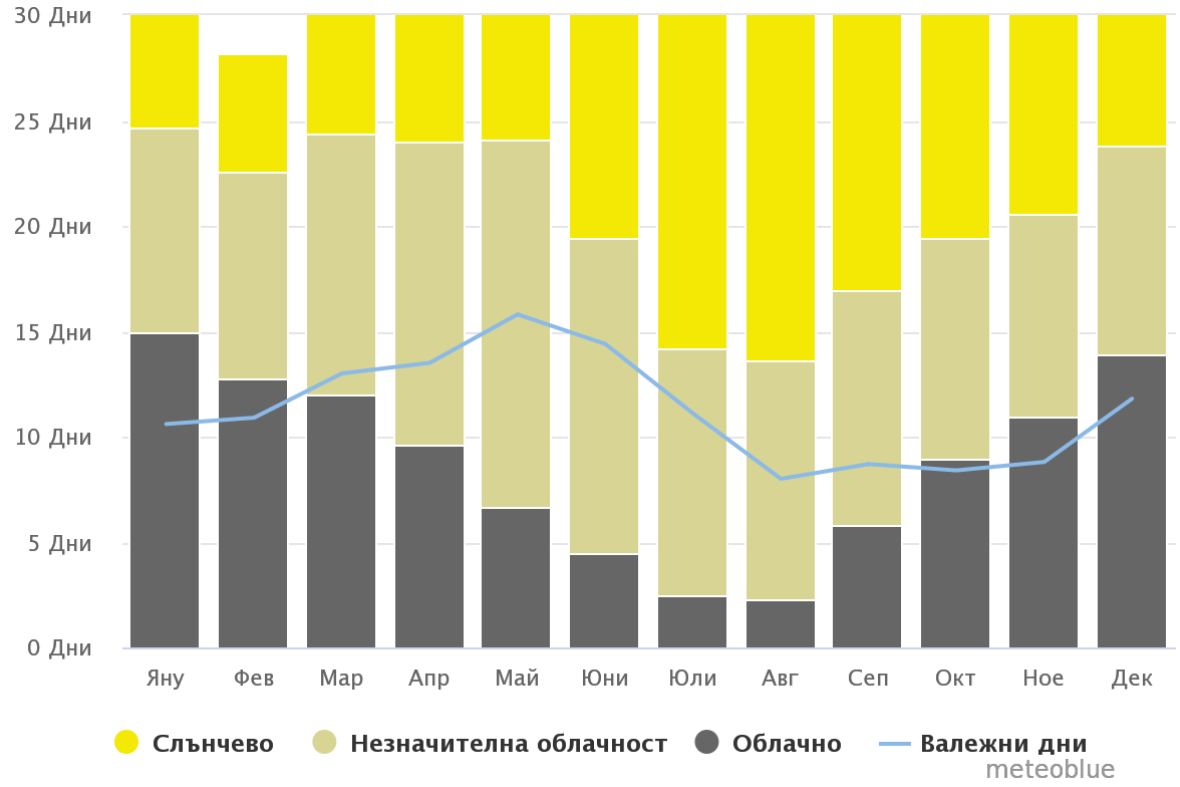

Фигура 5 Облачни, слънчеви и валежни дни по месеци в община Угърчин.

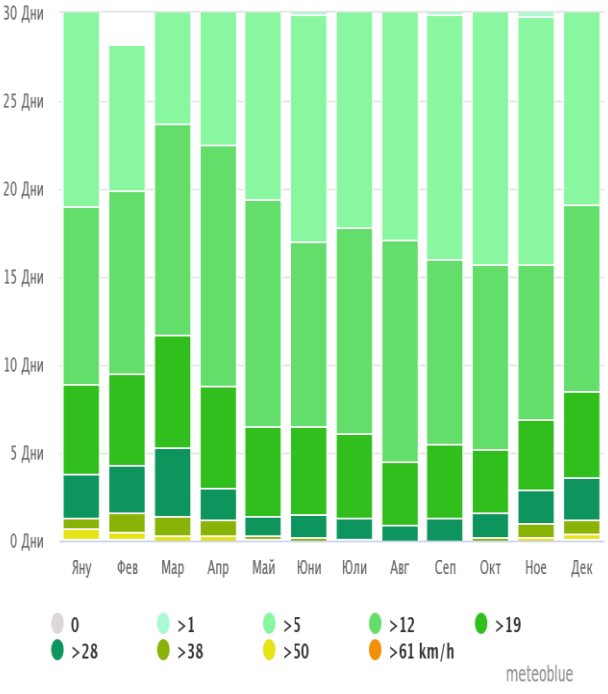

Фигура 6 Средномесечна скорост на вятъра в община Угърчин.

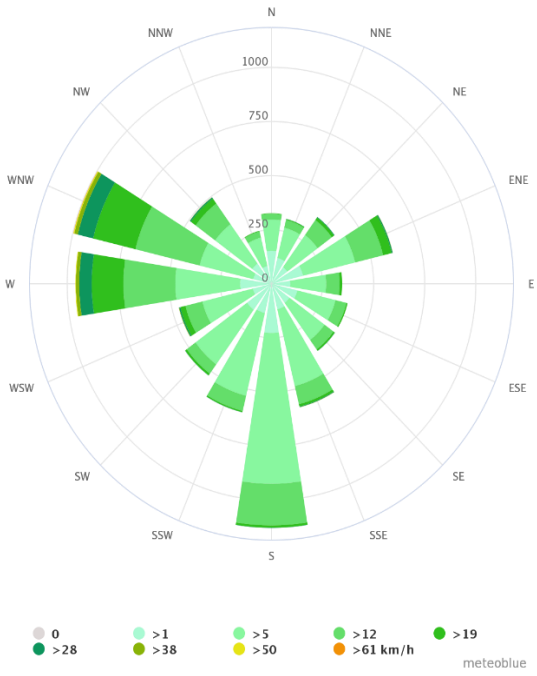

Фигура 7 Роза на вятъра в община Угърчин.

Преобладаващите ветрове на територията на общината са предимно хоризонтални и особено през лятото са от северозападната четвърт на хоризонта. Това се дължи на влиянието на господстващия през цялата година западно-източен атмосферен пренос.

През зимата се наблюдават и източни ветрове. Често явление са и формиращите се местни фьонови ветрове и тяхното възникване е свързано със спецификата на орографията на района.

Очакваните промени в климата на община Угърчин са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Полезни изкопаеми

Разпространени са нерудни изкопаеми: червен камък (селата Лесидрен и Кирчево), сив варовик (село Микре), пясъци, глини за тухли и керемиди (село Сопот). Кариерите и находищата са от местно значение и се стопанисват от общината. Засега не се налагат рекултивационни мероприятия.

Почви

Почвеното разнообразие на територията на община Угърчин не е голямо. Преобладават кафявите горски почви, а покрай речните корита алувиално-ливадни почви, като същите са подходящи за развитие на различни земеделски култури. Срещат се и сиви горски почви, като на места могат да се открият и пясъчно-глинести. Изключително ценен и богат е растителният ресурс от лечебни растения. Релефът и почвено-климатичните условия в района са създали условия за естественото развитие на почти целия набор лечебни растения, диворастящи плодове и гъби.

Пътна мрежа

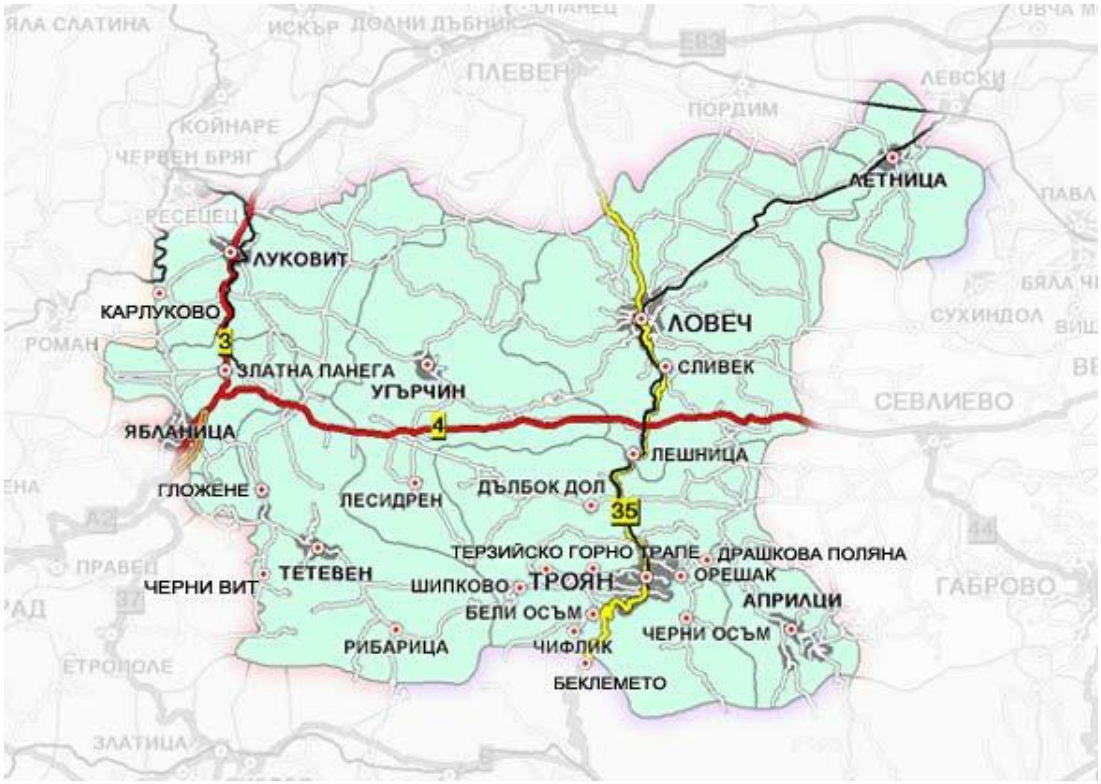

Фигура 8 **Карта на пътната мрежа на община Угърчин.**

Дължината на Републиканската мрежа на територията на общината е 91.330 км, в това число: I-ви клас – 25.040 км., II-ри клас – няма, дължината на III-ти клас е –66.290 км. I-ви клас включва: път I-4 -Български Извор – Велико Търново, участък с дължина – 25.040 км, преминаващ през територията на община Угърчин; път – III -307-Луковит-Дерманци-Угърчин-Микре с обща дължина – 21.530 км; път - III-3504-Угърчин-Орляне-Радювене-Ловеч; път – III -401- Микре - Ловеч с дължина -13 км; път-III-402-Български Извор - Борима –Троян, участък с дължина - 6 км; път-III-3005-Плевен – Беглеж–Катунец, участък с дължина – 11.500 км.

Таблица 1 Баланс на територията на община Угърчин по видове. Източник: НСИ.

Вид територия	Площ (декари)	Относителен дял (%)
Земеделски земи	289 136	55.15
Гори	215 613	41.12
Населени места (урбанизирана земя)	13 680	2.61
Води	3 376	0.64
За добив	0	0
Инфраструктура	2 509	0.48

По данни на Областното пътно управление град Ловеч 49.80% от републиканската пътна инфраструктура е в добро техническо състояние, 25.40% - в средно техническо състояние и 24.80% - в лошо техническо състояние.

През територията на община Угърчин няма изградена железопътна инфраструктура и не се предвижда такава в плановете до 2036 година.

Обществеият транспорт осигурява достъп до всички населени места по съществуващата транспортна мрежа на територията на общината. Осигурена е връзка както със столицата, така и със съседните областни центрове. Осигурен е достъп до центровете за предоставяне на публични услуги на населението в общината. Осигурен е достъпът на жителите на всяко от населените места в общината до общинския център – град Угърчин.

Селищна система

Фигура 9 Карта на община Угърчин.

Община Угърчин се състои от 11 населени места, а именно: град Угърчин, който е и общински център, и 10 села – Лесидрен, Катунец, Кирчево, Микре, Голец, Сопот, Драгана, Каленик, Славщица и Орляне.

Село Голец – разстояние до град Угърчин 24 км, разположено на двата бряга на река Дрипла (Големият дол, както още е известна), която разделя два успоредни склона на Ловчанската планина. Най-близки на Голец села са на изток Абланица (община Ловеч) и на запад Микре. На 10 км източно от селото протича река Осъм, по течението на която е прокаран още от римско време път за Тракия. Южно от селото минава пътят от София за Варна (Е772). По-голямата част от селото е събрана, но има махали, отделени на 2 – 3 км. Население през 2021 година 129 жители.

Село Драгана – разстояние до град Угърчин 22 км, с население през 2021 година 201 жители. Разположено е там, където Стара планина се слива с Дунавската равнина, и се счита и за полубалканско и полуполско село. От юг на север през землището му минава малката река Каменица.

Село Каленик – разстояние до град Угърчин 16 км, с население през 2021 година е127 жители. Край селото минава река Елешница.

Село Катунец – разстояние до град Угърчин 27 км, с население 344 жители през 2021 година. Заобиколено е от хълмове със средна надморска височина 230-325 м. През селото минава едноименната река Катунешка, която се врязва в карстов район и образува каньон.

Село Кирчево – население през 2021 година 1 139 жители, намира се на 22 км от град Угърчин в планински район – в полите на северния дял на Средна Стара планина.

Село Лесидрен – население през 2021 година от 752 жители, разположено на 22 км от град Угърчин в красиво балканско дефиле на 420 метра надморска височина в планински район, на северните склонове на Средна Стара планина.

Село Микре – разстояние до град Угърчин 22 км, с население през 2021 година 116 жители е разположено на хълмове с надморска височина 400-800 метра. Републикански път I-4 (Е772 София-Варна) минава на 1 км под селото.

Село Орляне – разстояние 15 км от град Угърчин, с население 66 жители през 2021 година е разположено в Предбалкана на Средна Стара планина.Землището има хълмист релеф и през него протича река Елешница.

Село Славщица – разстояние 25 км от град Угърчин и 5 км от Републикански път I-4 (Е772 София-Варна). Населението на селото наброява 45 жители през 2021 година. През землището на селото минава река Калник.

Село Сопот – разстояние до град Угърчин 12 км. Разположено е на северните склонове на Стара планина и през 2021 година жителите са 174. През землището на селото протича река Каменица.

Град Угърчин – административен център на едноименната община в област Ловеч, разположен на 330 м надморска височина в северните части на Предбалкана по река Каменица в котловина, обградена с невисоки хълмове. Намира се на разстояние 33 км западно от град Ловеч. Населението през 2021 година е 2 294 жители.

Защитени територии, НАТУРА 2000 и природни забележителности

На територията на общината се намира част от природен парк Студенец в землищата на селата Драгана, Каленик и Катунец, който заема площ от 48 186.363 дка от общинската територия. Общата площ на защитените местности в община Угърчин са 151 ха, които съгласно Регистъра на защитените територии и защитените зони в България, са:

- **Шумнатица** - в землищата на селата Сопот и Микре с площ 27.4 ха, обявена през 1987 година с цел опазване на характерен ландшафт;
- **Аномир** - в землището на село. Лесидрен с площ 3 ха, обявена през 1964 година с цел опазване на характерен ландшафт, част от защитените зони от НАТУРА 2000;
- **Кривaците** - в землището на село Кирчево с площ 3 ха и е защитена местност с характерен ландшафт;
- **Бялка** - в землището на село Голец с площ 109.86 ха, обявена през 1964 година за защитена местност с цел опазване на характерен ландшафт;
- **Петко бунар** - в землището на село Голец с площ от 5 ха, обявена през 1964 за защитена местност с цел опазване на характерен ландшафт;
- **Корлук** - в землището на село Голец с площ 4.58 ха, обявена през 1964 година за защитена местност с цел опазване на характерен ландшафт.

В НАТУРА 2000 по директивата за птиците са включени Васильовска планина - селата Кирчево, Лесидрен, Славщица и Сопот; Студенец - селата Катунец, Драгана и Каленик и Микре - селата Голец и Микре. По директивата за хабитатите – Студенец - селата Катунец, Драгана и Каленик; пещерите Микре и Мандрата – село Микре; Централен Балкан–буфер - селата Сопот, Лесидрен и Кирчево; Микре – селата Микре и Голец; Български извор - селата Сопот и Славщица.

Сред природните забележителности са:

- Недини езера и Рударската леярна край Лесидрен;
- Римският път между село Голец и Киркова махала;
- местността Калето край село Кирчево,

- местностите Сярна пещера и Скока с множество пещерни образувания между град Угърчин и село Драгана.

Защитени дървета в Община Угърчин са:

✓ ”Летен Дъб” в двора на поликлиниката в гр. Угърчин, съгласно Заповед №44 /от 1991г.;

Интересна е орнитофауната в района. Срещани са: бял щъркел, черен щъркел, орел змияр, белоопашат мишелов, скален орел, бухал, ястребогушо коприварче, горска улулица, въртошийка, среден пъстър кълвач, градинска овесарка, ливаден дърдавец, червеногърба сврачка и др. Разпространени са разнообразни дивечови видове – диви прасета, сърни и елени лопатари, както и фазани, благоприятстващи за развитието на ловен туризъм и превръщането на горските масиви в природни паркове. В територията на с. Лесидрен има гнездово находище на сиви чапли в 70- 80 годишна дъбово-габърова гора.

Линия на бедност, безработица и доходи на населението в община Угърчин

През 2021 година линията на бедност за България е 504.33 лв. средномесечно на лице от домакинство, като за област Ловеч тя е доста по-ниска – 453 лв. Под този праг през същата година са били 1.532 млн. души, или 22.1% от населението на страната, както сочат данни на НСИ. В сравнение с предходната година линията на бедност расте с 11.8%, а относителният дял на хората, живеещи под нея намалява с 1.7 процентни пункта.

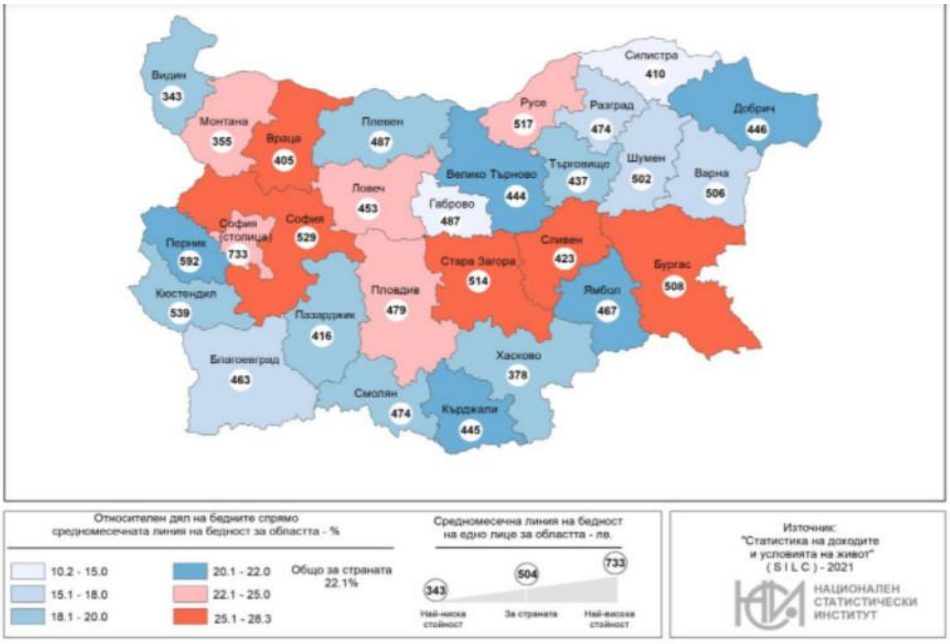

Фигура 10 Линия на бедност по области през 2021 година. Източник: НСИ.

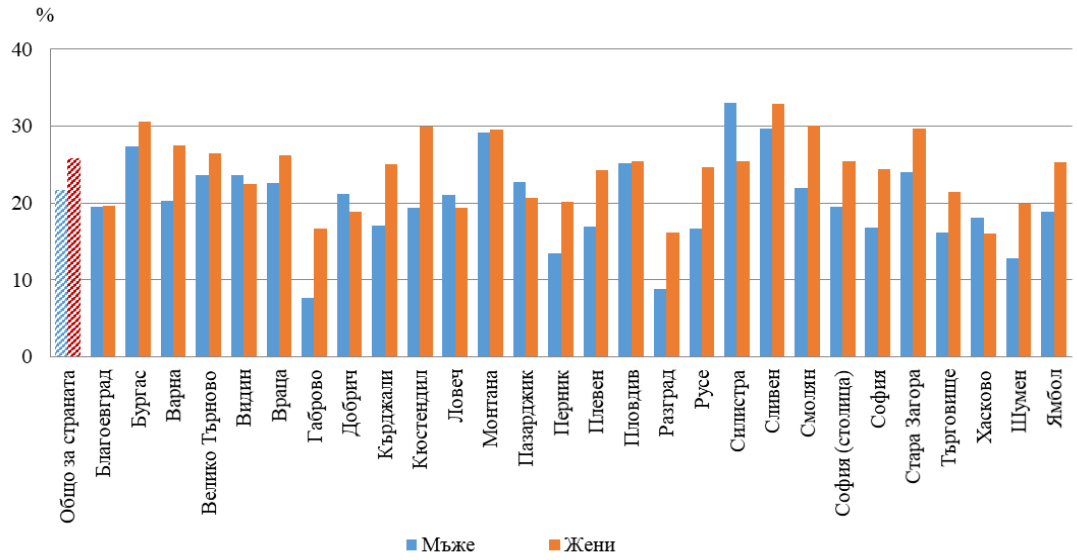

Фигура 11 **Относителен дял на лицата в риск от бедност по пол и области през 2021 година. Източник: НСИ.**

Ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 22.1 до 31.5% или с 9.4 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 44.3% или с 22.2 процентни пункта.

Таблица 2 **Основни индикатори за бедност в България. Източник: НСИ.**

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Линия на бедност – средномесечен размер (лв.)	308.2	351.1	351.1	413.0	451.0	504.33
Лица под линията на бедност (хил.)	1 639	1 665	1551	1 586	1 660	1 532
Относителен дял на бедните (% от населението)	22.9	23.4	22.0	22.6	23.8	22.1
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери (% от населението)	45.5	44.8	45.2	42.2	41.7	44.3
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери с включени пенсии (% от населението)	27.9	29.2	29.5	29.6	29.9	31.5
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	7.7	8.2	7.7	8.1	8.0	7.4
Коефициент на Джини[1]	37.7	40.2	39.6	40.8	40.0	39.7

Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните за преобладаващата част от населението, е тяхната икономическа активност и участието

[1] Статистическа характеристика на разпределенията на благата в едно общество, т.е. на разликата (паричната) между благосъстоянието на бедните и богатите в едно общество. Приема се, че той изразява тяхната 'неравномерност' като стойността 0 показва пълно равенство в доходите, а стойност 1 (или 100%) показва максимално неравенство (когато само един човек получава всички доходи, а всички други нямат нищо).

им на пазара на труда. За целия период на наблюдение относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица (50.2% за 2021 година), като рискът от бедност при безработните мъже е с 11.8 процентни пункта по-висок в сравнение с безработните жени.

Образователното равнище оказва съществено влияние върху риска от бедност при заетите лица. Най-висок е относителният дял на работещите бедни с начално и без образование - 61.1%. С нарастване на образователното равнище относителният дял на бедните сред работещите намалява два пъти за лицата с основно образование и над шест пъти за лицата със средно образование. Делът на работещите бедни с висше образование е най-нисък - 3.6%.

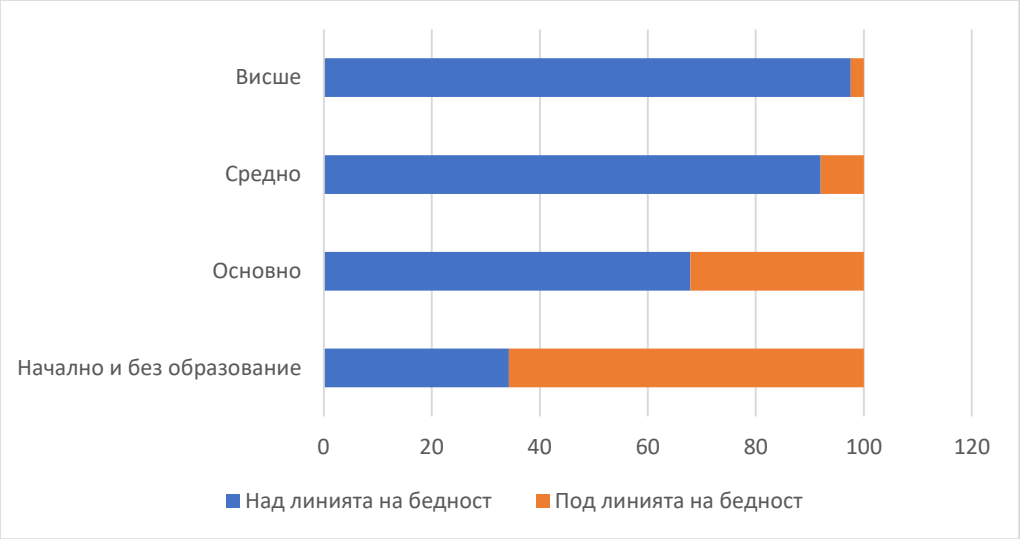

Фигура 12 **Разпределение на работещите лица по бедност и образование. Източник: НСИ.**

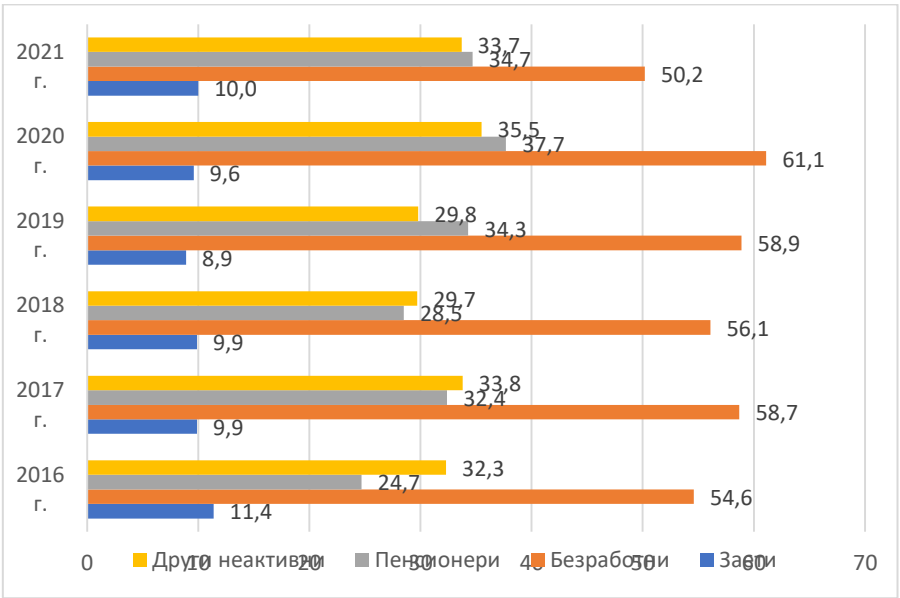

Фигура 13 **Относителен дял на бедните по икономическа активност. Източник: НСИ.**

Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че най-висок е относителният дял на бедните сред едночленните домакинства с лице на възраст над 65 години (61.8% за 2020 г.) и домакинствата с три и повече деца (59.2% за 2020 г.).

Образователното равнище оказва съществено влияние върху риска от бедност при заетите лица. Най-висок е относителният дял на работещите бедни с начално и без образование - 61.1%. С нарастване на образователното равнище относителният дял на бедните сред работещите намалява два пъти за лицата с основно образование и над шест пъти за лицата със средно образование (съответно 31% и 9%). Делът на работещите бедни с висше образование е най-нисък - 3.6%.

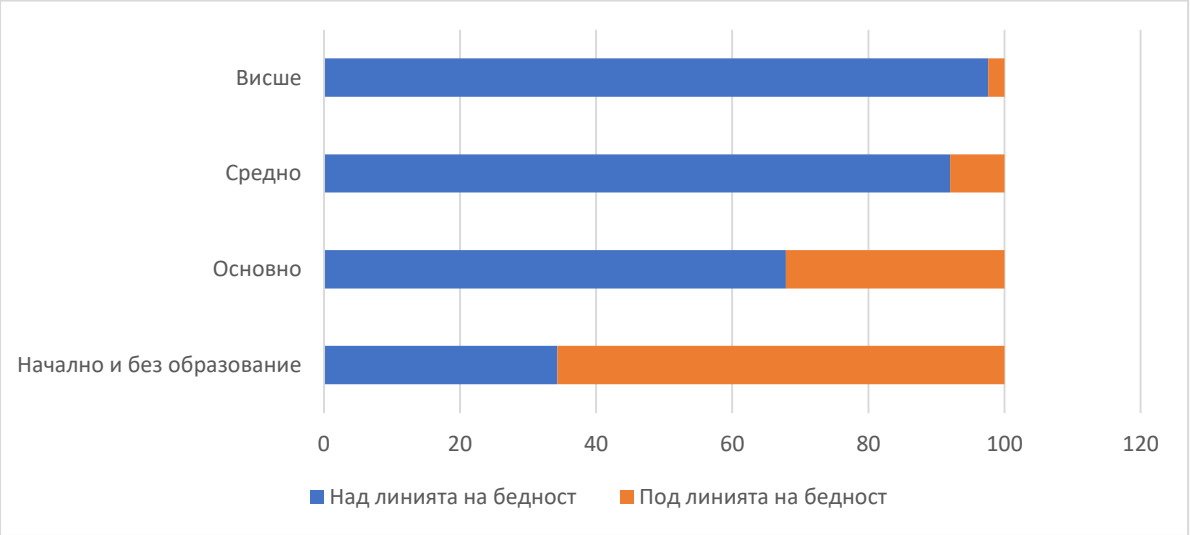

Фигура 14 **Разпределение на работещите лица по бедност и образование. Източник: НСИ.**

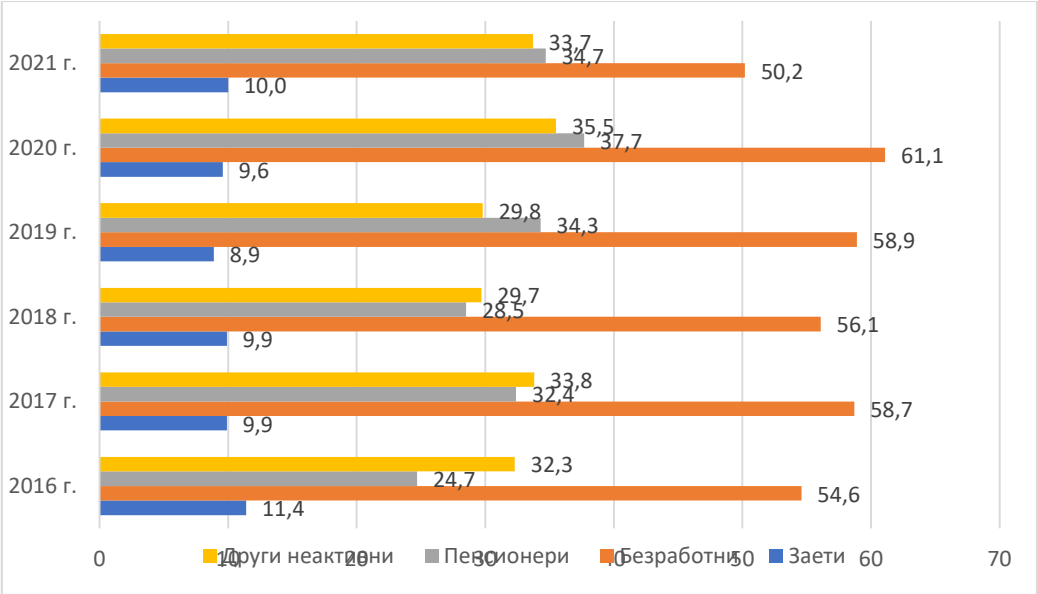

Фигура 15 **Относителен дял на бедните по икономическа активност. Източник: НСИ.**

Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че най-висок е относителният дял на бедните сред едночленните домакинства с лице на възраст над 65 години (61.8%) и домакинствата с три и повече деца (59.2%).

Данните на НСИ показват, че през 2021 година най-висок е относителният дял на бедните сред лицата, самоопределили се от ромската етническа група – 58.8%, а най-нисък - сред лицата, самоопределили се от българската етническа група - 17.0%. Наблюдават се съществени различия в разпределението на бедните от различните етнически групи според икономическата им активност. Сред бедните от българската и

турската етническа група преобладават пенсионерите (съответно 53.5 и 37.5%), докато при ромската етническа група най-висок е относителният дял на работещите лица - 32.2%. По отношение на безработните лица най-висок е относителният дял на бедните безработни сред ромската етническа група - 30.3%, при 22.0% от турската етническа група и 11.0% от българската етническа група.

Фигура 16 Относителен дял на бедните по икономическа активност и етническа принадлежност. Източник: НСИ.

Образователното равнище оказва силно влияние върху риска от бедност независимо от етническата принадлежност - и при трите основни етнически групи с нарастване на образователното ниво рискът от бедност за работещите лица намалява.

Рискът от бедност за лицата с начално и без образование е 31 пъти по-висок в сравнение с риска от бедност при лицата с висше образование за българската етническа група и 11 пъти за турската етническа група. При лицата, определили се като роми - близо 70.0% с начално и без образование са бедни, докато при лицата с висше образование няма нито един беден.

Основният проблем в общината е трудовата заетост, която е много ниска поради малкия брой работещи предприятия (предимно микропредприятия) и ограничения брой работни места. Друг проблем, който се наблюдава и в много други общини в страната, е и липсата на специалисти с необходимата квалификация.

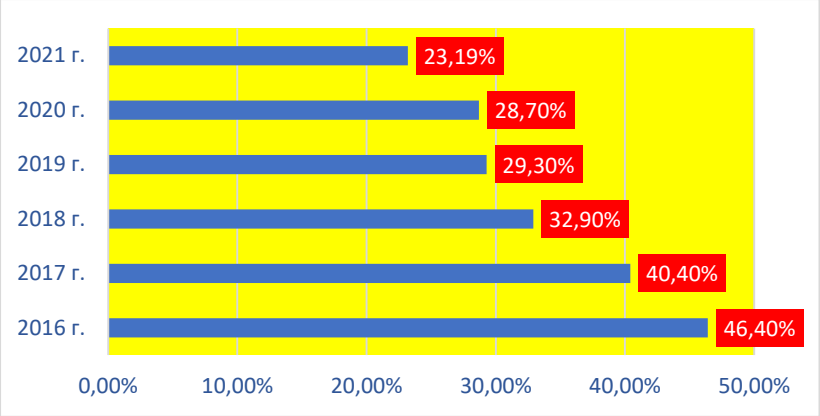

Безработицата за периода 2016-2021 година намалява постепенно, но въпреки това остава с много по-високи стойности от средните за област Ловеч и за страната.

Фигура 17 **Безработица в община Угърчин 2016-2021 година. Източник: НСИ.**

Таблица 3 **Средногодишна безработица в страната, област Ловеч и община Угърчин. Източник: НСИ.**

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
средно за страната	6.7%	6.2%	4.7%	4.1%	6.7%	6.2%
област Ловеч	7.8%	8.9%	9.6%	6.5%	4.8%	5.2%
община Угърчин	46.4%	40.4%	32.9%	29.3%	28.7%	23.2%

БВП на човек от населението в област Ловеч нараства и през 2020 година, но ръстът му е по-нисък от средния и стойността му продължава да изостава от средната за страната. Заплатите и доходите също отбелязват увеличение. Средната годишна брутна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 11.8 хил. лв. (при 15.7 хил. лв. в страната), а средногодишният доход на лице на домакинството – 4.8 хил. лв. (при 6.3 хил. лв. в страната). Бедността в областта е над средната в страната. Делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 25.3% (при 22.6% в страната). Делът на населението, живеещо с материални лишения, е 22.4% (при 19.9% в страната).

Средната брутна месечна заплата в община Угърчин също плавно нараства за периода 2016-2020 година. През 2016 година тя е 594 лева, 2017 – 620 лева, 2018 – 680 лева, 2019 – 783 лева и през 2020 – 1 151 лева.

Броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в общината за същия период остава относително постоянен, като през 2016 година те са 846, 2017 – 849, 2018 – 857, 2019 – 851 и през 2020 година – 810.

Област Ловеч има по-ниска степен на урбанизация от средната за страната и северозападния район. Съществуват големи различия между общините в област Ловеч по този показател. Най-висок е относителният дял на градското население в община Априлци – 90.41%, следват общините Ловеч, Летница и Троян, съответно със 73.59%, 70.58% и 65.42%. В останалите четири общини делът на градското население е под 50%, като най-ниска степен на урбанизация има община Угърчин – 39.06%. Друг показател за нивото на жизнения стандарт на населението е жилищната осигуреност. За област Ловеч средният брой жилища на 1 000 човека е далеч над средните стойности за страната и нараства, но това отразява демографските процеси, а не интензивно строителство на нови жилища. Средният брой лица на едно жилище е

далеч под средните стойности за страната, като в община Угърчин клони към 1. Показателна е и средната гъстота на населението в общината, която през 2021 година е 10.3 жители на км^2, докато средната гъстота на населението за областта е 30 жители на км^2, а за страната – 62 жители на км^2.

Таблица 4 Гъстота на населението в община Угърчин. Източник: НСИ.

Населено място	Население 2021 г. (брой)	Площ на землището (км^2)	Средна гъстота на населението (жител/км^2)
с. Голец	129	41.59	3.10
с. Драгана	201	32.079	6.27
с. Каленик	127	14.323	8.87
с. Катунец	344	48.671	7.07
с. Кирчево	1 139	20.178	56.45
с. Лесидрен	752	92.593	8.12
с. Микре	116	59.684	1.94
с. Орляне	66	13.154	5.02
с. Славщица	45	28.761	1.56
с .Сопот	174	37.264	4.67
град Угърчин	2 294	134.806	17.02
Общо:	**5 387**	**523.103**	**10.30**

Икономическа характеристика

Община Угърчин е в Северозападния район (NUTS 2) – един от шестте райони за планиране в страната, в който икономическата активност е най-ниска в България. По показатели за БВП и БДС районът е на последно място. По данни на НСИ към 31.12.2020 година БДС в област Ловеч в сектор услуги е почти 2 пъти по-голям от този в сектор индустрия и 6 пъти по-голям от този в аграрния сектор. Икономиката в община Угърчин е сходна на тази в областта – промишлеността не е развит отрасъл. Съществен елемент от местната икономика са земеделието и животновъдството, отличаващи се с добри традиции и перспективи. 55.1% от общата площ на общината (523.103 км^2) са земеделска земя, 41.1% са гори, урбанизираните територии заемат едва 2.7%, водите – 0.62%, а инфраструктурата е 0.48%.

Фигура 18 Дял на видовете територия от общата територия на общината.

По данни на НСИ към 31.12.2020 година броят на нефинансовите предприятия на територията на общината са 158 (докато през 2019 година те са били 166), които са произвели продукция за 48 854 хил.лв (през 2019 година произведената продукция е 35 371 хил.лв.). Основните отрасли са търговия – 71 предприятия през 2019 година, а през 2020 година – 66; преработваща промишленост – 21 предприятия през 209 година, а през 2020 – 16; и селско, горско и рибно стопанство – и през двете години 39 предприятия.

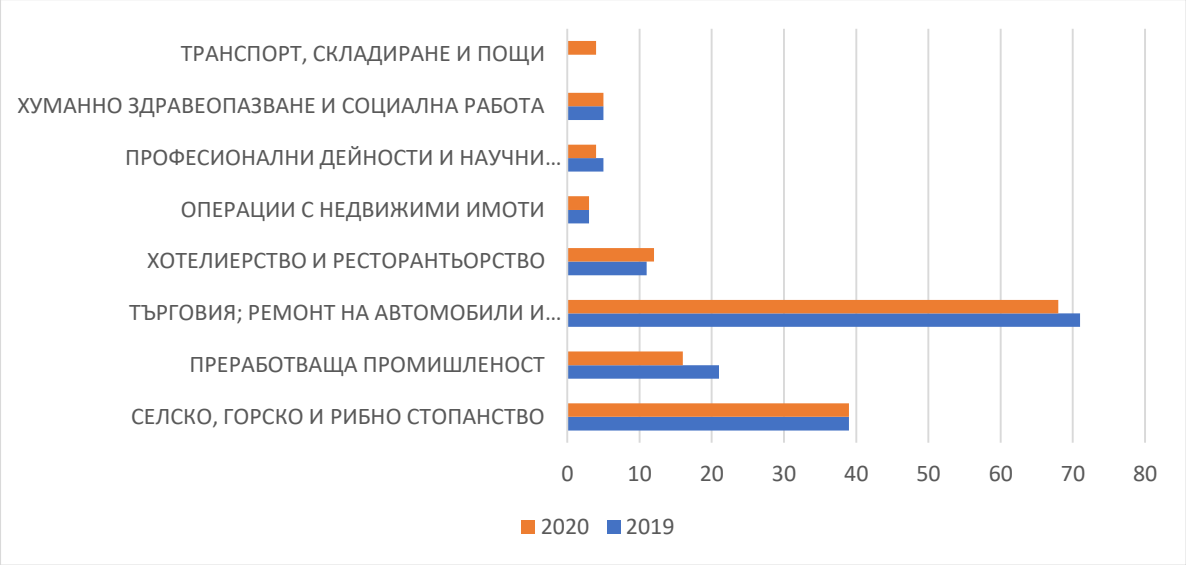

Фигура 19 Брой нефинансови предприятия на територията на общината. Източник: НСИ.

От 158 предприятия в общината за 2020 година 149 са микропредприятия (до 9 души). Общо приходите от дейността за 2020 година на всички предприятия са 61 992 хил.лв., от които в селското, горско и рибно стопанство – 21 353 хил. лв. със 104 заети лица, преработващата промишленост – 24 286 хил.лв. с 313 заети лица, търговия – 14 377 хил.лв. със 122 заети лица и хотелиерство и ресторантьорство – 605 хил.лв. с 20 заети лица. Наетите лица през същата година са 472. Дълготрайните материални активи за същата година са общо 35 180 хил.лв.

За 2019 и 2020 години няма чуждестранни преки инвестиции в предприятията в нефинансовия сектор в община Угърчин. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи за 2019 година са 7 024 хил.лв., а за 2020 година – 10 684 хил.лв.

В общината преобладават микропредприятия в сферата на шивашката и обувна промишленост. Преработвателната промишленост е представена от Кооперация "Доверие", която има свинеферма и е затворила цикъла на производство със собствена кланица и преработвателно предприятие. Туризмът не е разгърнат, не съществуват много места за настаняване, а има голям потенциал за развитие със съществуващите природни дадености, исторически и културни обекти както на територията на общината, така и в съседни общини.

Селското стопанство има важно значение за развитието на общината, като подходящите природно-климатични условия и традициите в този отрасъл са основни предпоставки за неговото развитие. Екологично чистият район на община Угърчин благоприятства разгръщане на органично животновъдство и земеделие. Благоприятните климатични условия в общината са добра предпоставка за обособяване на района като преработвателна и хранително-вкусова промишленост за плодове, млечни продукти и др.

Таблица 5 Земеделска земя в община Угърчин. Източник: ОД „Земеделие“.

	Общо (по баланс) (дка)	Сума (ниви, ливади, овощни и лозя) (дка)	Ниви (дка)	Ливади и пасища (дка)	Трайни насаждения (овощни) (дка)	Лозя (дка)
2016 г.	285 536	249 928	143 975	91 739	13 194	1 020
2017 г.	511 434	275 857	143 423	119 229	12 184	1 021
2018 г.	511 367	273 145	143 423	115 779	12 927	1 016
2019 г.	523 508	270 641	143 016	113 631	12 978	1 016
2020 г.	523 508	270 641	143 016	113 631	12 978	1 016
2021 г.	523 508	270 641	143 016	113 631	12 978	1 016

Съгласно данни от годишните доклади на Областна дирекция „Земеделие“ Ловеч за периода 2016-2021 година земеделската земя в община Угърчин се увеличава през 2017 година спрямо 2016 година с 25 929 дка, през 2018 година намалява с 2 712 дка, през 2019 година намалява с още 2 504 дка и е 270 641 дка, които се запазват и през 2020-2021 година. От тези 270 641 дка 143 016 дка (52.84%) са ниви, 113 631 дка (41.98%) са ливади и пасища, 12 978 дка (4.8%) са с трайни (овощни) насаждения и 1 016 дка (0.38%) са лозя.

Основните земеделски култури в общината за 2021 година са: пшеница – 2 324 ха със среден добив от 5 551 кг/ха, ечемик – 376 ха със среден добив 5000 кг/ха, ръж – 13 ха със среден добив 4 000 кг/ха и рапица – 456 ха със среден добив 2 509 кг/ха.

Животновъдството е застъпено предимно от говеда, овце, кози, свине, птици, както и от отглеждане на пчелни семейства. Както е видно от таблицата по-долу, броят на отглежданите животни в общината намалява.

Таблица 6 Брой животни в община Угърчин. Източник: Областна дирекция „Земеделие“ Ловеч.

Период	говеда		биволи		овце		кози		свине		птици	коне	пчелни семейства
	общо	в т.ч. крави	общо	в т.ч. биволици	общо	в т.ч. овце майки	общо	в т.ч. кози майки	общо	в т.ч. свине майки	общо	общо	общо
2016 г.	-[2]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2017 г.	1 507	919	59	34	4 322	3 917	1 166	1 125	1 612	432	6 879	99	2 641
2018 г.	1 566	981	62	37	4 271	3 878	1 076	1 014	4 768	277	6 695	96	2 719
2019 г.	1 241	705	63	37	3 202	2 902	904	833	-	-	6 695	98	2 719
2020 г.	1 034	479	34	34	2 290	2 146	412	402	1 804	27	-	-	2 634
2021 г.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Броят на стопанствата през 2021 година с използвана земеделска площ е 194, а броят на стопанствата с животни, включително птици и пчелни семейства, е 157.

Увеличава се интересът на земеделските стопани за създаване на уедрени масиви за ползване на пасища, мери и ливади.

Държавно горско стопанство (ДГС) „Лесидрен” носи името на село Лесидрен, в което се намира администрацията му. Територията на горското стопанство се намира в Северна България, в западната част на Ловешка област и заема територията на общините Угърчин (11 землища) и Луковит (12 землища). Намира се в централната част на Предбалкана и обхваща северните склонове на Васильовска планина и масивите Гагайка и Кочера и включва в себе си част от водосборите на реките Калник, Сопотска река, Златна Панега, водосборния басейн на р. Батулска и частично водосборите на реките Искър и Вит. ДГС „Лесидрен” обхваща територия с обща площ 97 651 ха, от които 35 037.6 ха са заети от гори, от което следва, че лесистостта е 37.1%.

Северната част покрива горските масиви и по-малките горски комплекси, разположени сред земеделските земи. Горските комплекси в тази част на стопанството се характеризират с голямото си разнообразие по площ, форма и състав на дървесните видове с представители: зимен дъб, благун, цер, габър, келяв габър, мъждрян, бяла акация, червен дъб, липа, бук, бор и др. От храстите и полухрастите най-разпространени в района са глог, дрян, леска, шипка, трънка, бъз и др. Тревната покривка е сравнително бедна, като има предимно житни треви, детелина, млечка, лепка и др.

[2] Няма данни за общината.

Демографски характеристики

Демографската динамика е сред онези социални фактори, които придават смисъл на пространственото и регионалното планиране и влияят на цялостното развитие на страната. Намаляването на раждаемостта, увеличаването на продължителността на живота, нарастването на броя на представителите на най-възрастното поколение и увеличаването на тежестта върху младото поколение са причина за този проблем да се говори като за „бомба с часовников механизъм“. Намаляването и застаряването на населението е фактор, който има сериозно отражение не само върху икономиката и качеството на живот, но и върху потребността от специфични социални услуги, услуги в сферата на здравеопазването, отдиха и туризма, културата, административните услуги и обитаването.

В повечето страни от Източна Европа, включително и в България, дори и в тези с положителен естествен прираст и по-малка смъртност от тази в нашата страна, населението намалява и в резултат на продължаващите емиграции към по-развитите градове и в страни на запад и север, поради забавените местни темпове на икономическо развитие. Това движение на населението има отрицателен ефект върху националното пространство, защото съществува риск от обезлюдяване на значителни територии. Трайна е тенденцията на обезлюдяване на най-малките населени места.

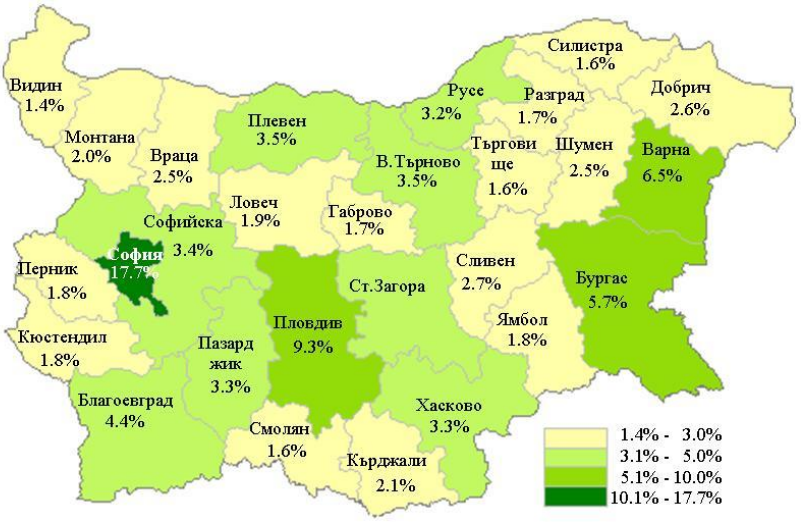

Фигура 20 Дял от общото население на областите в България

Община Угърчин включва 11 населени места: един град – Угърчин, и 10 села: Голец, Драгана, Каленик, Катунец, Кирчево, Лесидрен, Микре, Орляне, Славщица и Сопот

Град Угърчин е разположен на 330 м надморска височина в северните части на Предбалкана по река Каменица и многобройните ѝ малки притоци, като Лепетура, Света, Грешки дол и други. Намира се на 33 км западно от Ловеч, 28 км източно от Луковит и на 128 км от столицата София. Площта на града е 1 863 дка, а на землището – 135 206 дка. Граничи със землищата на селата: на север – Катунец, Орляне, Каленик, Радювене, на изток – Микре, на юг – Сопот и Славщица, на запад – Торос, Дерманци, на северозапад – Ъглен и Драгана (и четирите села са в община Луковит). Землището на Угърчин има полубалкански характер с разнообразен терен от гористи и голи хълмове, набраздени с тесни и просторни долове.

Населението на община Угърчин е общо от 5 387 жители през 2021 година, от които: 2 650 мъже и 2 737 жени. Площта ѝ е 523.103 км^2 или 12.67% от територията на областта. Средната гъстота на населението в общината е 10.30 души/км^2.

За периода 2016-2021година населението в общината се променя по следния начин: от 2016 година до 2019 година включително намалява с общо 417 души, като за 2017 година намалението е 164, за 2018 година – 139 и за 2019 година - 114. През 2020 година се увеличава спрямо 2019 година със 109 души в селата Драгана, Катунец, Орляне, Сопот и град Угърчин, но през 2021 година намалява с още 139 жители.

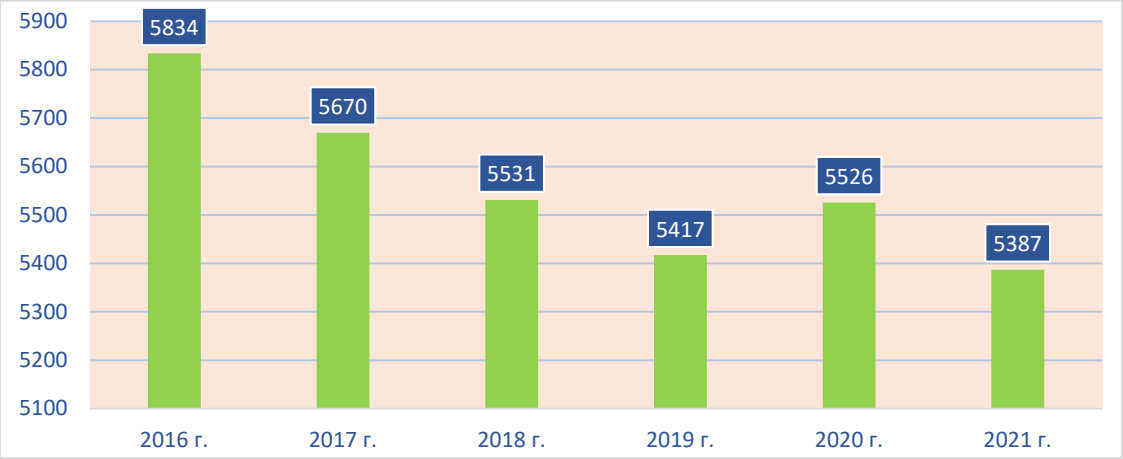

Фигура 21 **Общ брой население в община Угърчин. Източник: НСИ.**

При преброяването през 2011[3] година 76.91% от населението в България се самоопределя към българската етническа група, 7.98% - към турската, 4.41% към ромската. В област Ловеч самоопределилите се към българската етническа група са 83.68%, към турската – 3.06%, а към ромската – 4.03%. 92.99% от населението в община Угърчин се самоопределя към българската етническа група, 4.11% - към ромската етническа група и 1.88% - към турската етническа група.

Таблица 7 **Етническа структура на населението в община Угърчин. Източник: НСИ.**

Населено място	Лица, отговорили на въпроса за етническа принадлежност (бр.)	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
град Угърчин	2 167	1 957	33	155		
с. Голец	239	237				
с. Драгана	241	239				
с. Каленик	113	76	26			
с. Катунец	307	262	15	26		
с. Кирчево	1 004	956		37		4
с. Лесидрен	1 053	1 025	19			
с. Микре	188	179	7			
с. Орляне	86	82				
с. Славщица	101	100				
с. Сопот	180	167		9		

[3] Към датата на изработване на ПООС Угърчин няма данни за етническия състав на населението от преброяването през 2021 година.

Населено място	Лица, отговорили на въпроса за етническа принадлежност (бр.)	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
Общо за общината	5 690	5 291	107	234	15	43

Данните за периода 2016-2021 показват, че разликата в общия брой на мъжете и жените и съотношението между тях на ниво община Угърчин е минимална.

Таблица 8 Население по пол в община Угърчин. Източник: НСИ.

	Мъже (брой)	Жени (брой)	Относителен дял на мъжете към общото население (%)	Относителен дял на жените към общото население (%)
2016 г.	2 867	2 967	49.14	50.86
2017 г.	2 782	2 888	49.06	50.94
2018 г.	2 709	2 822	48.98	51.02
2019 г.	2 648	2 769	48.88	51.12
2020 г.	2 707	2 819	48.99	51.01
2021 г.	2 650	2 737	49.19	50.81

Разпределението на населението по пол в град Угърчин е почти равномерно. Към 2021 година в града живеят 1 173 мъже и 1 166 жени. Общо в селата живеят 1 534 мъже и 1 653 жени.

Данните за периода 2016-2021 година показват, че разликата в общия брой на мъжете и жените, както и съотношението между тях на ниво община Угърчин е минимална – средният дял на мъжете в общината към общия брой население за периода е 49.04%, а на жените – 50.96%.

Преобладаването на жените е тенденция, която е характерна за България и ЕС и е резултат на по-високата продължителност на живот на женското население.

Таблица 9 Брой на населението в община Угърчин по населени места и пол. Източник: НСИ.

Населено място	2016 г.			2017 г.			2018 г.			2019 г.			2020 г.			2021 г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Угърчин	5 834	2 867	2 967	5 670	2 782	2 888	5 531	2 709	2 822	5 417	2 648	2 769	5 526	2 707	2 819	5387	2650	2737
с. Голец	179	86	93	171	83	88	157	76	81	146	71	75	137	68	69	129	66	63
с. Драгана	180	86	94	180	87	93	168	78	90	176	85	91	221	111	110	201	100	101
с. Каленик	153	77	76	148	73	75	145	73	72	136	66	70	132	64	68	127	64	63
с. Катунец	387	197	190	369	185	184	352	177	175	345	171	174	361	178	183	344	171	173
с. Кирчево	1 177	565	612	1 146	545	601	1 139	543	596	1 131	539	592	1 130	539	591	1 139	541	598
с. Лесидрен	879	431	448	853	420	433	829	404	425	793	380	413	783	371	412	752	359	393
с. Микре	154	79	75	136	72	64	126	61	65	119	57	62	119	58	61	116	57	59
с. Орляне	73	36	37	65	33	32	61	32	29	59	30	29	70	37	33	66	36	30
с. Славщица	56	28	28	56	27	29	48	23	25	46	23	23	44	22	22	45	24	21
с. Сопот	148	65	83	146	61	85	152	64	88	144	64	80	190	86	104	174	77	97
гр. Угърчин	2 448	1 217	1 231	2 400	1 196	1 204	2 354	1 178	1 176	2 322	1 162	1 160	2 339	1 173	1 166	2 294	1 155	1 139

През 2021 година жителите в селата на общината са 3 093, а тези в град Угърчин – 2 294. Или в селата живее 57%, а в града – 43% от населението.

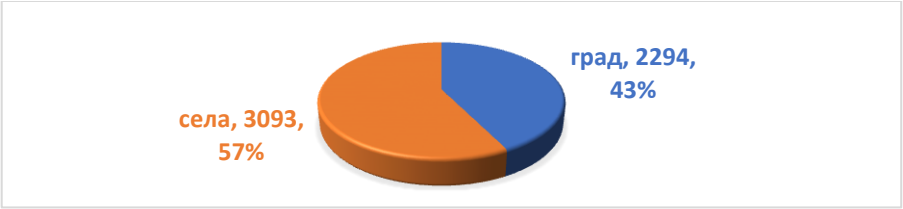

Фигура 22 Население в селата и града. Източник: НСИ.

За община Угърчин, както за областта и цялата страна, е налице процес на демографско остаряване, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15-годишна възраст и увеличаване на дела на населението на възраст 65 и повече години.

За влошаването на възрастовата структура у нас съществено допринасят мащабните емиграционни процеси предимно сред младите възрастови групи. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) и млади хора в детеродна възраст обуславя ускоряването на процеса на остаряване. Поради нарастването на общата смъртност и забавянето на растежа на средната продължителност на живота, скоростта на остаряване на населението все още не оказва значителен натиск върху икономиката и социалните системи, но с всяка изминала година рискът се увеличава.

Данните на НСИ за населението за периода 2016-2021 години показват, че делът на жителите на възраст 0-14 години е средно за периода 18.21% от общото население в общината, а този на населението на възраст над 65 години е средно 32.54% от общото население на общината.

Фигура 23 **Население по възраст в община Угърчин. Източник: НСИ.**

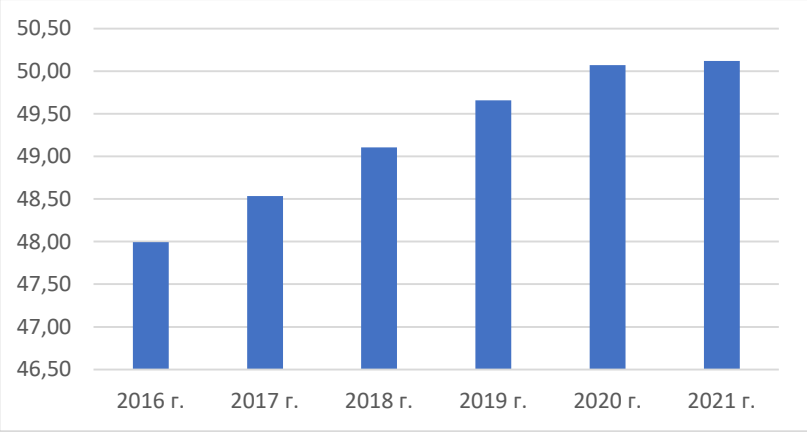

Фигура 24 **Население в трудоспособна възраст в община Угърчин. Източник: НСИ.**

Делът на населението в трудоспособна възраст[4] от общото население в общината леко се увеличава през разглеждания период 2016-2021 година поради намаляване на населението.

[4] Трудоспособна възраст през 2016: жени от 16 до 60 години и 10 месеца и мъже от 16 до 63 години и 10 месеца.
Трудоспособна възраст през 2017: жени от 16 до 61 години и и мъже от 16 до 64 години.
Трудоспособна възраст през 2018: жени от 16 до 61 години и 2 месеца и мъже от 16 до 64 години и 1 месец.
Трудоспособна възраст през 2019: жени от 16 до 61 години и 4 месеца и мъже от 16 до 64 години и 2 месеца.
Трудоспособна възраст през 2020: жени от 16 до 61 години и 6 месеца и мъже от 16 до 64 години и 3 месеца.
Трудоспособна възраст през 2021: жени от 16 до 61 години и 8 месеца и мъже от 16 до 64 години и 4 месеца.

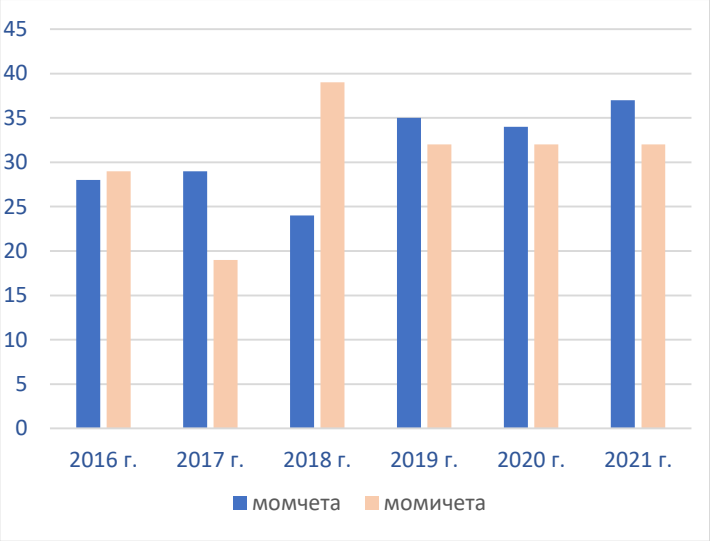

Фигура 25 Брой живородени деца в община Угърчин. Източник: НСИ.

През същия период (2016-2021 година) в общината са родени общо 301 деца, от които 150 момчета и 151 момичета. През 2016 година са родени 57 деца, от които 28 момчета; 2017 година – 48 деца, от които 29 момчета; 2018 година – 63 деца, от които 35 момчета; 2019 година – 67 деца, от които 34 момчета, 2020 година – 66 деца, от които 34 момчета и през 2021 година – 69 деца, от които 37 момчета.

От таблицата по-долу се вижда, че населението в страната и в област Ловеч в трудоспособна възраст плавно намалява през периода 2016-2020 година и леко се увеличава през 2021 година отново поради намаляване на населението. Средният дял на населението под трудоспособна възраст в страната е 15.26%, а в областта – 14.35%. За община Угърчин средният дял на населението под трудоспособна възраст за същия период е по-висок от този за страната и за областта – 18.21%, но средният дял на населението над трудоспособна възраст е по-висок (32.54%, докато за страната е 24.65%, а за областта – 30.29%).

Таблица 10 Дял на населението под, в и над трудоспособна възраст от общото население. Източник: НСИ.

година	Р България			област Ловеч			община Угърчин		
	под трудоспо-собна възраст	в трудоспо-собна възраст	над трудоспо-собна възраст	под трудоспо-собна възраст	в трудоспо-собна възраст	над трудоспо-собна възраст	под трудоспо-собна възраст	в трудоспо-собна възраст	над трудоспо-собна възраст
2016 г.	14.96	60.61	24.43	14.15	55.57	30.28	18.15	47.99	33.85
2017 г.	15.12	60.26	24.62	14.24	55.41	30.35	18.15	48.54	33.32
2018 г.	15.24	60.01	24.74	14.35	55.25	30.40	18.15	49.11	32.74
2019 г.	15.34	59.79	24.87	14.41	55.20	30.38	18.41	49.66	31.94
2020 г.	15.38	59.84	24.77	14.42	55.30	30.28	18.10	50.07	31.83
2021 г.	15.50	60.05	24.45	14.51	55.45	30.03	18.30	50.12	31.58

Нарастването на обема на миграцията е продиктувано от икономически причини и най-вече търсене на работни места. Миграцията засяга предимно хора в активна възраст и процесът е свързан с все по–интензивното преразпределение на населението и най вече струпването му в големите градове за сметка на малките и средни селища. В резултат на механичното изселване допълнително се влошава възрастовата структура на населението във всички общини, което дава негативно отражение върху социално-икономическото развитие както в страната, така и в това на областта. Впечатляващи са данните за община Угърчин, където делът на населението в трудоспособна възраст е много нисък – средният дял за периода 2016-2021 година е едва 49.25%, като за страната той е 60.09%, а за област Ловеч – 55.36%.

Естественият прираст на населението в община Угърчин за периода 2016-2021 години е постоянно отрицате-лен, което е сериозен риск за развитието на общината. Общо почи-налите жители през същия период са 993 души, а живородените деца – 370.

Фигура 26 Естествен прираст на населението в община Угърчин. Източник: НСИ.

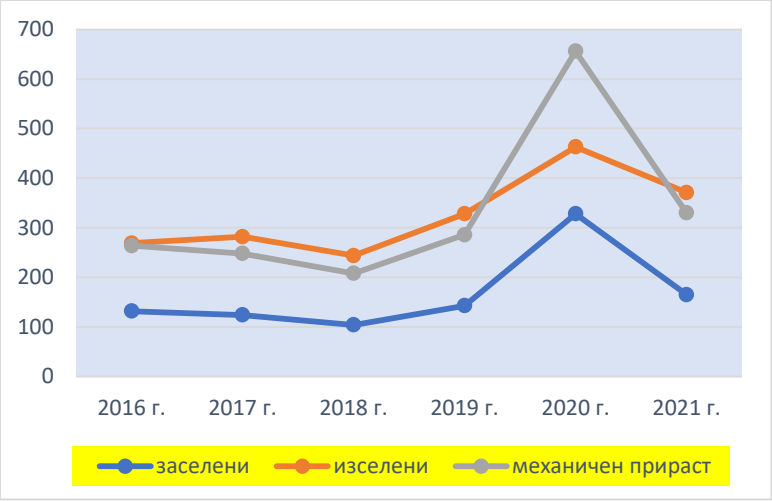

Фигура 27 Механичен прираст в община Угърчин. Източник: НСИ.

Механичният прираст на населението в общината от 2016 до 2019 година включително е отрица-телен. През 2020 година (пандемията COVID-19) заселените жители са почти два пъти и половина повече от изселените и за първи път механичният прираст е положителен. През 2021 година той става отново отрицателен.

Културно-историческо наследство

Културното наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство, като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност.

Недвижими културни ценности

Състоянието на голяма част от къщите – архитектурно-строителни паметници е изключително лошо - неподдържани, паднали мазилки, наченки на разрушение. Тези обекти могат да се определят като застрашени културни ценности. Повечето от тях са частни къщи в частни имоти, които не се използват.

Архитектурно-строителните и художествени недвижими културни ценности са с ниска степен на популяризация. Липсва информираност на обитателите/собствениците на недвижимите културни ценности за изискванията за опазването им, вследствие на което част от тях са разрушени, а други са заплашени от разрушение. Обектите

общинска собственост и тези на частни религиозни организации са в добро физическо състояние, поддържани и социализирани.

Адаптация на архитектурно-строителните културни ценности, в смисъла на консервация и реставрация и задаване функция на обекта, като възстановяване на неговата използваемост и го приспособява към действителността, за обектите частна собственост почти липсва. Реално адаптираните обекти архитектурно-строителните и художествени културни ценности са: къща на Васил Печев Вутев в село Драгана; църква „Св. Архангел Михаил" в село Катунец и църквата „Свети Георги“, намираща се в село Лесидрен. Те са напълно социализирани, функциониращи и поддържани.

Общият брой на недвижими културни ценности на територията на общината е 150. От тях:

24 архитектурно-строителни;
16 архитектурно-строителни от Античността и Средновековието, от които:
Антично селище „Пердевойка“ (западно от село Сопот);
Микренска пещера (Голямата пещера), 4 км северно от село Микре;
Средновековна крепост, местност „Калето“ и Средновековна крепост „Калето“, местност Дюзда, в землището на село Микре;
Средновековна крепост Кичера/Градище до село Лесидрен;
Средновековна крепост „Невишно кале“, Васильовска планина, южно от село Лесидрен;
Късноримски некропол западно от село Кирчево;
Късноримско селище, местност „Калето“ в землището на село Кирчево;
Късноантична и средновековна крепост Градище село Драгана;
Средновековна крепост Батънско градище, източно от село Сопот;
Праисторическо и антично селище, местност „Бреница“ близо до село Лесидрен;
1 археологичен;
23 исторически;
84 археологически;
2 художествени.

Таблица 11 Недвижими културни ценности в община Угърчин. Източник: община Угърчин.

Обект	Местоположение	Вид
Къща на Васил Печев Вутев	село Драгана	Архитектурно-строителен
Къща на наследниците на Иван Христов Капчийски	село Голец	Архитектурно-строителен
Къща на Тоню Маринов Бочев	село Голец	Архитектурно-строителен
Къща на Райко Колев Дачев (портата и дървото пред нея)	село Голец	Архитектурно-строителен
Жилищни сгради в кв.84	село Голец	Архитектурно-строителен
Воденицата на река Енча до кв.84	село Лесидрен	Архитектурно-строителен
Къща на Илинка Банкова Минкова	село Орляне	Архитектурно-строителен
Къща на Цана Тодорова	село Голец	Архитектурно-строителен

Обект	Местоположение	Вид
Кабранска		
Къща на Мехмед Асанов Дурков	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Ахмед Асанов Голев	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Мехмед Асанов Рамчев	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Али Демирев Демирев	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Али Асанов Джамбазов	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Цвятко Йотов Цанковски с пещта и плевнята	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Ибо Усинов Дурков	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Къща на Рабише Асанова Рамчева	село Кирчево (Помашка лешница)	Архитектурно-строителен
Късноантична и средновековна крепост Градище	0.76 км югоизточно по права линия от центъра на село Драгана	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Късноримско селище, местност „Калето“	землището на село Кирчево	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Късноримски некропол	На 1 километър западно от село Кирчево	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Средновековна крепост „Невишно кале“, Васильовска планина	южно от село Лесидрен	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Средновековна крепост, вр. Кичера	източно от село Лесидрен	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Средновековна крепост, местност „Калето“ и Средновековна крепост „Калето“, местност „Дюзда“	в землището на село Микре	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Антично селище, м. „Пердевойка“	на километър западно от село Сопот	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Средновековна крепост Батънско градище	4-5 км източно от село Сопот	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Лобно място на партизани, м. „Клюнка“	10 км североизточно от гр. Угърчин	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Антично селище	в землището на село	Архитектурно-строителен

Обект	Местоположение	Вид
	Каленик	от Античността и Средновековието
Средновековно селище	до село Каленик	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Средновековна крепост в местност „Калето“	в землището на село Каленик	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Античен некропол	в землището на гр. Угърчин	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
Праисторическо и антично селище, м. „Бреница“ (Биволарско)	3.5 км северозападно от село Лесидрен	Архитектурно – строително и археологическо недвижимо културно наследство от Античността и Средновековието
Партизанска база – скривалище , м. „Циганска ливада“	6 км източно от село Драгана	Исторически
Лобно място на Кино Кукувишки, м. „Магаряшкото“	4 км източно от село Драгана	Исторически
Лобно място на ятаци, м. „Дойчовска ливада“	1 км източно от село Микре	Исторически
Лобно място на ятаци ,м. „Дадан“	4 км западно от село Орляне	Исторически
Лобно място на Дочо Христов Бочевски, м. „Режовец“	7 км северозападно от гр. Угърчин	Исторически
Лобно място на Найда Ичевска, м. „Равнището“	10 км северозападно от гр. Угърчин	Исторически
Паметник на загиналите във войните	село Голец	Исторически
Паметник на загиналите във войните	село Драгана	Исторически
Тракийска надгробна могила, м. "Горунака"	землището на село Сопот	Археологически
Селище, м. "Краварника"	2.5 км и 195° от центъра на с. Драгана	Археологически
Надгробна могила, м. "Градище"	1.30 км и 27° от центъра на с. Драгана	Археологически
Надгробна могила, м. "Гущера"	1.80 км и 43° от центъра на с. Драгана	Археологически
Селище, м. "Гущера"	1.50 км и 43° от центъра на с. Драгана	Археологически
Могилен некропол, състоящ се от 10 могили	западно и югозападно от стоп.двор 0.440 км и 265° от	Археологически

Обект	Местоположение	Вид
	центъра на с. Драгана.	
Надгробна могила, м. "Кичюшкото"	3.1 км и 212° от центъра на с. Драгана	Археологически
Селище от Късножелязна епоха, м. "Райковски баир" (Дулевско кладенче)	2.59 км и 40° от църквата в с. Каленик.	Археологически
Надгробна могила,	м. "Райковски баир“	Археологически
Крепост от Второ българско царство	м. "Калето"	Археологически
Надгробна могила, южно от м. "Имамбаир"	1.56 км и 104.2° от центъра на с. Каленик.	Археологически
Единична постройка, м. Сираковско	4.780 км, 285.52º СЗ от центъра на с. Катунец	Археологически
Надгробна могила	3.85 км и 257° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила	5 км и 318° от църквата в с. Сопот	Археологически
Група могили, м, "Берча"	м. Берча	Археологически
Група могили	югозападно от Робски колиби, 5.80 км и 202° от църквата в с. Лесидрен	Археологически
Надгробна могила	югозападно от Робски колиби, 5.80 км и 202° от църквата в с. Лесидрен.	Археологически
Надгробна могила	югозападно от Робски колиби, 5.80 км и 202° от църквата в с. Лесидрен.	Археологически
Надгробна могила	югозападно от Робски колиби, 5.80 км и 202° от църквата в с. Лесидрен.	Археологически
Надгробна могила	1.50 км и 322° от църквата в с. Лесидрен	Археологически
Надгробна могила	1.49 км и на 87° от с. Орляне	Археологически
Селище от Римски период, м. "Езерото" (Гидулското)	1.95 км и 278° от кметството на с. Славщина	Археологически
Могилен некропол, състоящ се от 6 могили, м. "Цоловското" (Локвата)	1.45 км и 76° от кметството на с. Славщина	Археологически
Могилен некропол, рег. са от 15 могили, м. "Подене"	землището на селата Сопот и Лесидрен, 261° и 3 км от кметството на с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 261° и разстояние 3 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 262° и разстояние 2.70 км от църквата в с. Сопот	Археологически

Обект	Местоположение	Вид
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 261.40° и разстояние 2.50 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	2.85 км и 268° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	3.25 км и 264° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 258° и разстояние 2.85 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 264.13° и разстояние 3.15 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 262.57° и разстояние 3.25 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 266° и разстояние 3.25 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 269° и разстояние 3 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 270° и разстояние 3 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 262.40° и разстояние 2.80 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 258° и разстояние 2.50 км от църквата в с. Сопот.	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене",	Азимут 261° и разстояние 2.50 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене",	Азимут 261.20° и разстояние 2.40 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Крепост, Късен елинизъм (II-I век пр.Хр.) м. "Кичера"	24.5° и разстояние 2.10 км от центъра в с. Сопот	Археологически
Обект с неопределени функции от Желязна епоха, Сопотска пещера	3.60 км и 27° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила	4.70 км и 37° от църквата в с. Сопот	Археологически
Селище от Късножелязната епоха	4.85 км и 38° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила до бившия стопански двор	2.50 км и 298° от църквата в с. Сопот	Археологически

Обект	Местоположение	Вид
Надгробна могила, м. "Янкуловска"	1.65 км и 276° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Пердевойка"	3.42 км и 282° от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Подене"	Азимут 261° и разстояние 3.75 км от църквата в с. Сопо	Археологически
Група могили (три могили)	Азимут 282° и разстояние 4,70 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Селища и постройка от праистория	Азимут 281° и разстояние 2.50 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила	Азимут 282° и разстояние 4.70 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила	Азимут 281° и разстояние 4.75 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила	Азимут 279° и разстояние 4.80 км от църквата в с. Сопот	Археологически
Надгробна могила, м. "Даскалското"	1.4 км и 268° от МТС в Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Даскалското"	1.4 км и 268° от МТС в Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Гарван"	между землищата на гр.Угърчин и с.Торос; 1 км северозападно от махалата	Археологически
Надгробна могила, м. "Долната елия" (Пастухов брод	0.560 км западно от МТС в Угърчин	Археологически
Група могили, м. "Гладни дял"	1-1.1 км северозападно	Археологически
Надгробна могила, м. "Гладни дял"	1.1 км северозападно	Археологически
Надгробна могила, м. "Гладни дял"	1.05 км северозападно	Археологически
Надгробна могила, м. "Гладни дял"	1 км северозападно	Археологически
Група от две могили, м. "Беглишки харман"	2.98 км и 335° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Беглишки харман"	2.96 км и 335.5° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Беглишки харман"	3.01 км и 334.5° от общината в гр. Угърчин.	Археологически
Селище, м. "Гарван"	1.250 км СЗ от Махалата /320°/	Археологически
Селище, м. "Долната елия"	0.900 км З от двора на МТС	Археологически

Обект	Местоположение	Вид
(Пастухов брод)	/288°/	
Единична постройка от Античността	Бузгоски колиби 7.3 км, 303º от центъра на гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, южно м. "Присадишки колиби"	6.63 км и на 19.33° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Пезулското"	6.82 км и на 23.74° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, м. "Пезулското"	6.90 км и на 24.53° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила	Североизточно от м. "Присадишки колиби"", 7.61 км и на 21.2° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила	Североизточно от м. "Присадишки колиби"", 7.61 км и на 21.4° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Селище от Римска епоха, на левия бряг на р. Каменница	северно от бившата МТС на гр. Угърчин, 2.40 км и на 345° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Селище от Бронзовата епоха	Югозападно от м. Моновски колиби и непосредствено северно от язовирната стена на микроязовира при гр. Угърчин, 2.30 км и на 4.26° от общината в гр. Угърчин	Археологически
Надгробна могила, Вакльовски колиби,		Археологически
Могилен некропол, м. Даскалското,	1.4-1.5 км и 273° от МТС в гр. Угърчин	Археологически
Могилен некропол, м. Берча	2 км СЗ /332°/ от с. Лесидрен	Археологически
Могилен некропол, м. Берча	2 км СЗ /320°/ от с. Лесидрен	Археологически
Могилен некропол, м. Берча	2 км СЗ /320°/ от с. Лесидрен	Археологически
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически

Обект	Местоположение	Вид
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически
Могилен некропол, м. Цоловското (Локвата)	Азимут 76° и разстояние 1.45 км от кметството на с. Славщица	Археологически
"Църква Св. Архангел Михаил"	в село Катунец	Художествен/архитектурно-художествен
"Църква Св. Георги"	село Лесидрен.	Художествен/архитектурно-художествен

Община Угърчин е наситена с археологически недвижими културни ценности от Праисторически времена, Античност и Средновековие. Съгласно Закона за културното наследство, археологическите недвижими културни ценности притежават статут на статут на културни ценности с категория национално значение. По-голямата част от археологическите културни ценности на територията на общината се намират в извън селищни територии. Ландшафтът около обектите е съхранен, но за по-голямата част от тях структурите не са четими на място. Изключение правят селищните и надгробни могили, които като релефна структура са ясно различими. Земеделската дейност не е отчитала наличието на голяма част от обектите, поради което много могили и селища са увредени или унищожени. Археологическите културни ценности са застрашени от бавна физическа деградация, причинена от природни фактори (изветряване, ерозия и др.), поради липса на редовни консервационни-реставрационни дейности. Не са за пренебрегване и иманярските набези.

Като цяло археологическото недвижимо наследство в община Угърчин е в незадоволително физическо състояние. Степента на социализация е ниска, предвид наличието на толкова много обекти на археологическото културно наследство.

Движимото културно наследство е археологическо, етнографско и архивни документи с историческо значение. На територията на община Угърчин няма исторически музей и този в град Ловеч е основна институция, която съхранява историческите артефакти.

Нематериалното културно наследство е представено от традиции, празници, обичаи, фолклорни песни и танци.

Читалища

Трябва да се подчертае ролята на читалището като институция. Освен основната си дейност – библиотечната, читалищата развиват и активна дейност и изява в организиране и участие в различни културни мероприятия (фестивали, карнавали, концерти, кръжоци, изложби), част от читалищата в общината имат изложбени зали за експониране на културното наследство в различните му форми.

В общината има читалищна дейност в следните селища:

- Народно читалище „Вълчо Русковски – 1984“ в град Угърчин,
- Читалище „Възраждане – 1923“ в село Лесидрен,
- Читалище „Пробуда – 1930“ в ело Голец,
- Читалище „Просвета – 1928“ в село Драгана,
- Читалище „Възраждане – 1927“ в село Каленик,
- Читалище „Просвета – 1909“ в село Катунец,
- Читалище „Пробуда – 1927“ в село Кирчево,
- Читалище „Кольо Семов – 1927“ в село Микре,
- Читалище „Васил Левски – 1928“ в село Славщица.

Църкви

- „Вси светии“ село Микре,
- Евангелска църква село Кирчево,
- „Света Параскева“ град Угърчин,
- „Свети Архангел Михаил“ село Голец,
- „Свети Георги Победоносец“ село Лесидрен,
- „Свети Архангел Михаил“ село Драгана,
- „Възнесение Господне“ село Каленик,
- „Свети Архангел Михаил“ село Катунец.

Паметници

Паметниците на територията на общината са:

- Паметник на загиналите във войните от село Голец;
- Паметник на загиналите във войните от село Драгана;
- Паметник на загиналите във войните от село Лесидрен;
- Паметник на загиналите във войните от село Катунец;
- Паметник на загиналите във войните от село Славщица;
- Руски паметник;
- Паметник на загиналите през Балканската и Първата световна война от село Орляне;
- Паметник в село Орляне;
- Паметник на Сопотския революционен комитет в село Сопот;
- Паметна плоча на Цанко Фиденков;
- Паметници на лобното място на ятаци западно от село Орляне;
- Паметник на Кино Кукувишки на лобното място, източно от село Драгана;
- Паметници на лобното място на ятаци в местността „Дойчовска ливада“ до село Микре;
- Паметник на лобното място на Дочо Христов Бочевски в местността „Режовец“, северозападно от град Угърчин;
- Паметник на лобното място на Найда Ичевска в местността „Равнището“, северозападно от град Угърчин;

- и др.

Туризъм

Туризмът отдавна се е формирал като отрасъл на националното стопанство със своите общи и специфични черти на функциониране и развитие. Главната причина за това са нарастващите потребности на хората от туристически услуги и икономическата изгода от тяхното производство. В същото време те са и предпоставките за развитието му с ускорени темпове не само в страните с достатъчно и качествени природни ресурси, но и в страни с много други и разнообразни ресурси. Появяват се пропорционално на търсенето много и разнообразни видове туризъм.

Потенциалът за туризъм в общината все още не е разгърнат и туризмът не играе роля на сектор за развитие на местната икономика. Местата за настаняване са малко на брой, наличната туристическа инфраструктура не е в добро състояние, липсва материална и организационна база, основните туристически услуги не са добре развити. На територията на общината и околните местности има прекрасни възможности за изграждане на екопътеки, туризъм за отдих и рекреация, пешеходен, ловен, риболовен, фото, вело, селски, приключенски и др. видове туризъм, както и пътувания с интерес към орнитология, ботаника, наблюдение на диви животни.

Места за настаняване:

- къща за гости „Фамилия“ в село Микре – за 12 гости;
- семеен комплекс „Две стрехи“ в село Голец – за 22 гости;
- хотел „Лесидрен“ в село Лесидрен – леглова база за 61 души;
- хотел „Филмова резиденция“ в село Лесидрен – 35 души;
- вила „Самодива“ в село Лесидрен – леглова база за 10 души;
- вила „Драгана“ в село Драгана – 4 двойни спални;
- къща за гости и бистро „Под ореха“ в град Угърчин – леглова база за 12 души;
- къща „Родео“ в село Сопот - леглова база за 12 души;
- хижа „Добрила“ в село Сопот – 50 легла;
- семеен хотел „Скай вю“ в село Сопот – максимален капацитет за 9 души;
- „Дядо Диковата къща“ в село Лесидрен – леглова база за 9 човека.

Анализ на компонентите на околната среда

В анализа са включени следните компоненти на околната среда:

- атмосферен въздух,
- води,
- полезни изкопаеми,
- сеизмичност,
- земи и почви,
- зелени площи,
- биоразнообразие,
- защитени зони и територии,
- свлачища,
- ВиК,
- гори,
- отпадъци,
- шум,
- радиация.

Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ), град Плевен, е административна структура към Министъра на околната среда и водите, имаща за цел да осигури провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на регионално равнище – области Плевен и Ловеч.

Фигура 28 Териториален обхват на РИОСВ Плевен. Източник: РИОСВ Плевен.

Територията на инспекцията е 8 785 км^2 с население към 2021 година 280 343 жители (Плевен – 188 486, Ловеч – 91 857) и включва 233 населени места, 2 области –

Плевенска и Ловешка, и 19 общини: Белене, Гулянци, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Левски, Никопол, Искър, Плевен, Пордим, Червен бряг, Кнежа, Априлци, Летница, Ловеч, Луковит, Тетевен, Троян, Угърчин, Ябланица.

Атмосферен въздух

Според климатичната подялба на България община Угърчин попада в областта на умереноконтиненталния климат. Особеностите на релефа предопределят формирането на микроклиматични зони главно с по-мек климат. С изключение на Сопотската и Лесидренската, останалите микроклиматични зони не са изследвани. Поради слабо развитата промишленост, индустрия и транспорт замърсяването на атмосферния въздух е незначително, но за да се направи точна преценка на качеството на въздуха трябва да се има предвид някои фактори като:

- производителност,
- енергетика,
- транспорт,
- залесяване и обезлесяване.

На територията на община Угърчин няма предприятия с наложени санкции за замърсяване на атмосферния въздух. Контролът на състоянието на въздуха по реда на Закона за въздуха и свързаните с него подзаконови нормативни актове се осъществява от РИОСВ – Плевен. Община Угърчин не е определена като „гореща екологична точка" и не попада в район, в който нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени пределно допустими отклонения от тях съгласно изискванията на Наредба №7 (Обн., ДВ, бр. 45/1999 г.).

На територията на общината няма стационарен пункт към Националната система за мониторинг на околната среда за определяне качеството на атмосферния въздух, както и не са извършвани емисионни измервания с мобилната лаборатория на Изпълнителната агенция по околната среда за последните 5 години. По тази причина липсва статистическа информация за състоянието на въздуха по месеци и по години.

Съгласно дефиницията "Качество на атмосферния въздух" е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните цели на общината са насочени към:

- насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, подобряване на средата за живот и труд;
- създаване на условия за активизиране на икономическия живот в общината при спазване на установените норми за вредни вещества в атмосферата.

Битовият сектор на град Угърчин не е значим източник на вредни емисии в атмосферния въздух. Всички населени места използват за отопление основно дърва и електричество и като се има предвид неголемия брой население и слабата му гъстота – битовите източници на замърсяване са предимно през зимния сезон и то е незначително.

По данни от НСИ за общината на територията ѝ няма съдържание на серни оксиди и амоняк, а показателите за азотни оксиди, метан, въглероден оксид и др. контролирани за качеството на атмосферния въздух вредни вещества са незначителни.

Води

В съответствие със законодателството водите в Република България се управляват на национално (Министерство на околната среда и водите) и басейново ниво (Басейнови дирекции).

Община Угърчин е към Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР) с център в град Плевен, която обхваща водосборните области на реките в българската територия на река Дунав: Искър, Ерма, Нишава, Огоста и реките западно от река Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки и водите на река Дунав.

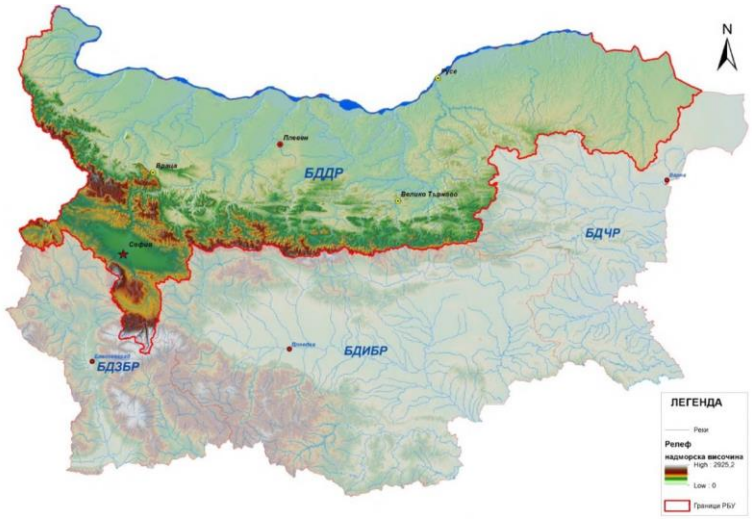

Фигура 29 Граници на Дунавския район за басейново управление. Източник: БДДР.

Териториите, заети от води и водни обекти в община Угърчин, са с обща площ 403.68 ха, което представлява 0.77% от цялата територия.

Таблица 12 Баланс на водните територии. Източник: община Угърчин.

Населено място	Площ на землище (ха)	Територия с води и водни обекти (ха)	Дял на водните територии от общата територия на землището (%)
град Угърчин	13 480.6	111.7	0.83
село Голец	4 159	13.6	0.33
село Драгана	3 207.9	22.92	0.71
село Каленик	1 432.3	12.23	0.85
село Катунец	4 867.1	37.97	0.78
село Кирчево	2 017.8	6.98	0.35
село Лесидрен	9 259.3	117.14	1.27
село Микре	5 968.4	27.48	0.46
село Орляне	1 315.4	10.93	0.83
село Славщица	2 876.1	9.39	0.33
село Сопот	3 726.4	33.34	0.89
Общо:	52 310.3	403.68	0.77

Повърхностните води на територията на община Угърчин са част от Басейнова дирекция Дунавски район с център град Плевен. Общината обхваща водосбора на няколко реки: Сопотска, Калник (частично), Лесидренска, Елешница, Катунецка, Дрипла, Тоша (горното течение) и най-голямата за района – река Каменица. Всички реки, с изключение на река Дрипла (село Голец), са от водосборния басейн на река Вит (десни притоци). Реките са малки, с малък дебит и почти пресъхващи през летния сезон. Водите на язовир "Сопот" не се оползотворяват пълноценно на територията на общината. Въпреки това определен потенциал има за развитие на рибовъдство и спортен риболов.

Отводнителните артерии са дерета и реки по ниските части между гънките на релефа.

Водостопанско значение са придобили реките Калник и Каменица след изграждането на язовир Сопот, който е с водно огледало от над 5 км^2, но е с неголяма дълбочина. Поради тази причина водите му нямат питейни качества.

През 2016 и 2017 години са извършени дейности, свързани с подобряване проводимостта на речните легла на: участък от река Катунецка в урбанизираната територия на населените места в землището на село Катунец, участък от река Лешненска в урбанизираната територия на село Кирчево, участък от река Каменка в урбанизираната територия на сирчево Кирчево, община Угърчин.

През 2017 и 2019 години са извършени дейности, свързани с поддържане и подобряване проводимостта на речните легла на участък на разстояние 500 м след язовирната стена на язовир „Каленик“ в землището на село Каленик, община Угърчин.

Язовири

Върху земите на общината има изградени 5 микроязовира публична общинска собственост, които са отдадени под наем и се използват основно за любителски и спортен риболов.

- язовир „Каленик” - с обща площ от 48.881 дка в землището на село Каленик;
- водоем „Пазар дере“ в землището на село Голец с площ 17.196 дка;
- язовир „Лугровото“ в землището на село Голец с площ 9.292 дка;
- язовир Пачаръзки землището на град Угърчин, с площ – 22.941 дка;
- язовир „Караджовец” в землището на град Угърчин с площ 23.905дка;
- язовир „Маниковски“ в землището на град Угърчин с площ 8.683дка.

Язовир „Пазар дере“, местност „Орта сара“ в землището на село Голец с площ 17.196 дка е безвъзмездно прехвърлен на държавата чрез Областен управител на област Ловеч, съгласно Договор за дарение № 78-114/27.10.2020г. ;

Повърхностни води

Съгласно плана за управление на речните басейни територията на община Угърчин попада в поречия на реките Вит и Осъм в обхвата на следните водни тела:

Таблица 13 Повърхностни води. Източник: БДДР.

Код на повърхностното водно тяло	Воден обект	Категория на водното тяло	Географски обхват	Естествено, СМВТ, ИВТ

Код на повърхностното водно тяло	Воден обект	Категория на водното тяло	Географски обхват	Естествено, СМВТ, ИВТ
По-голяма част от BG1VT600R006	Каменка	река	р. Каменка от извор до вливане в р. Вит, вкл. притоци - р. Катунецка с Мирьова и Елешница и р. Сопотска с Лъга и Батънска	естествено
Част от BG1VT789R1105	Калник	река	р.Калник от яз.Сопот до вливане в р.Вит	естествено
Част от BG1VT307R1107	Вит	река	р.Вит от вливане на р.Калник при Пещерна до вливане на р.Каменка при Бежаново	естествено
Част от BG1VT800L1004	язовир Сопот		язовир Сопот	СМВТ
Част от BG1VT307R1007	Вит	река	р.Вит от вливане на р.Каменка при Бежаново до вливане на р.Тученица при Опанец, вкл. приток р.Бара след язовир Горни Дъбник	естествено
Малка част от BG1OS700R1001	Осъм	река	р.Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р.Берница при Александрово, вкл.притоци-Команска, Суха, Дрипля и Берница.	естествено

На територията на община Угърчин попада пункт от Националната програма за мониторинг на повърхностни води. Данните за химичното и количествено състояние на повърхностните водни тела са представени в следващата таблица:

Таблица 14 Състояние на повърхностните водни тела. Източник: БДДР.

Код на повърхностното водно тяло	Воден обект	Екологично състояние	Химично състояние
BG1VT600R006	река Каменка	добро	добро
BG1VT789R1105	река Калник	неизвестно	неизвестно
BG1VT307R1107	река Вит	неизвестно	добро
BG1VT800L1004	язовир Сопот	добро	неизвестно
BG1VT307R1007	река Вит	лошо	добро
BG1OS700R1001	река Осъм	умерено	добро

Смесеният поток отпадъчни води, формиран на територията на Угърчин чрез канализационни мрежи без пречистване, постъпва в повърхностни водни обекти.

Подземни води

На територията на община Угърчин има следните подземни водни тела:

Таблица 15 Подземни водни тела. Източник: БДДР.

Код на подземното водно тяло	Наименование	Населено място
BG1G0000QAL018	Порови води в Кватернера-р.Вит	Василковска нахала
BG1G0000K2S037	Карстови води в Предбалкана	Драгана
BG1G0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан	Голец, Кирчево, Лесидрен, Микре, Сопот, Сливщица
BG1G00000K1040	Карстови води в Ловеч-Търновски масив	Каленик, Орляне, Киркова махала
BG1G0000K2M047	Карстови води в Ломско-Плевенския басейн	не

На територията на Община Угърчин, в подземно водно тяло BG1G0000K2S037 (Карстови води в Предбалкана) попада пункт за количествен мониторинг, наблюдаван от НИМХ, с код BG1G0000K2SMP207 – КИ Угърчин.

Таблица 16 Състояние на подземните водни тела. Източник: БДДР.

Код на подземното водно тяло	Наименование	Химично състояние	Количествено състояние
BG1G0000QAL018	Порови води в Кватернера-р.Вит	добро	добро
BG1G0000K2S037	Карстови води в Предбалкана	добро	добро
BG1G0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан	добро	лошо
BG1G00000K1040	Карстови води в Ловеч-Търновски масив	добро	лошо
BG1G0000K2M047	Карстови води в Ломско-Плевенския басейн	добро	добро

Санитарно-охранителни зони

На територията на община Угърчин са учредени 3 санитарно-охранителни зони около:

- „каптиран извор Дерменя 1 – ВиК Ловеч – Каленик“;
- „каптиран извор Дерменя 2 – ВиК Ловеч – Каленик“;
- „каптиран извор Езерото – ВиК Ловеч – Драгана“.
- „каптиран извор 1 Апка – ВиК Ловеч – Кирчево, Лесидрен“;

- „каптиран извор 2 Апка – ВиК Ловеч – Кирчево, Лесидрен“;
- „каптиран извор 1 Атцамар чучур – ВиК Ловеч – Кирчево“;
- „каптиран извор 2 Атцамар чучур – ВиК Ловеч – Кирчево“;

Зони с риск от наводнения

В Дунавския район за басейново управление са утвърдени райони със значителен потенциален риск от наводнения. Територията на община Угърчин не попада в такъв район.

Полезни изкопаеми

На територията на община Угърчин са разпространени нерудни изкопаеми: червен камък (селата Лесидрен и Кирчево), сив варовик (село Микре), пясъци, глини за тухли и керемиди (село Сопот). Кариерите и находищата са от местно значение и се стопанисват от общината. Засега не се налагат рекултивационни мероприятия.

Сеизмичност

Територията на България попада в Алпо-Хималайския земетръсен пояс, като това определя сеизмична активност поради процеси на колизия, предизвикващи активно разломяване на земната кора. Земетресенията в България са сред най-опасните природни бедствия, тъй като 97% от територията на страната е застрашена от сеизмични въздействия.

България е разделена при последното сеизмично райониране на пет сеизмични зони. Това са Кресненската, Горнооряховската, Пловдивската, Софийската и Шабленската сеизмични зони.

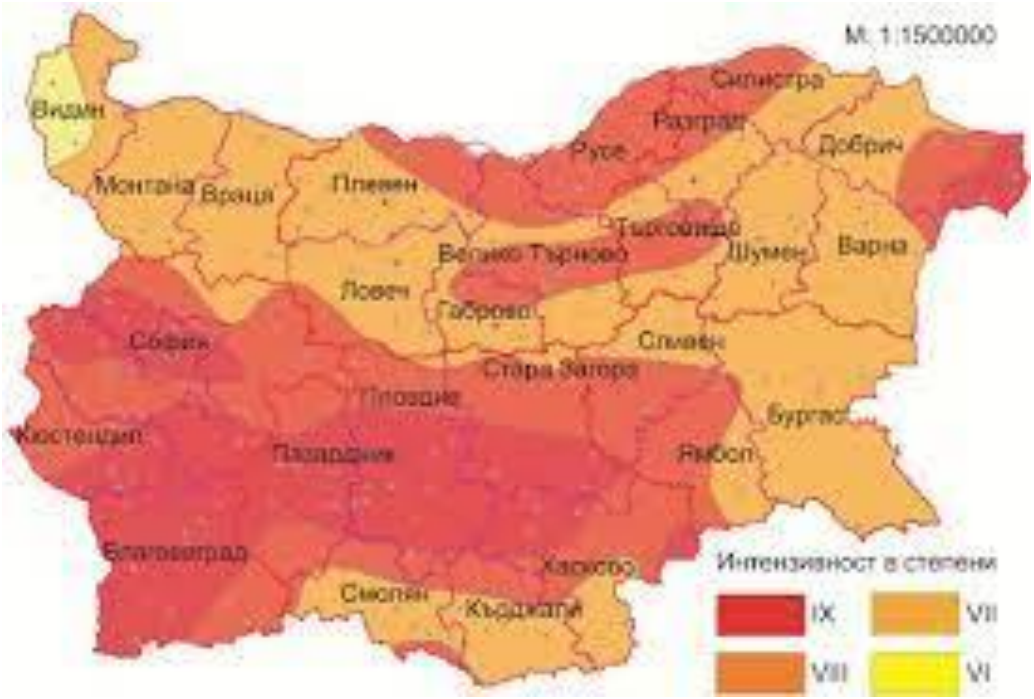

Фигура 30 на **Модифицирана карта на районите с различни степени на сеизмична интензивност по скалата Меркали-Канкани-Зиберг.**

Област Ловеч и общините от областта не попадат в най-земетръсните райони в България. Там, където има стар жилищен фонд с лоша поддръжка и в лошо състояние, се крие риск и потенциална опасност за създаване на проблеми при евентуална сеизмична активност.

Съгласно сеизмичната карта на България, община Угърчин е в зоната на VII степен. Коефициентът за сеизмичност е 0.10. Не се наблюдават активни физикогеоложки явления и процеси - свлачища, пропадане, срутвания.

Почви

Почвеното разнообразие на територията на община Угърчин не е голямо. Преобладават кафявите горски почви, а покрай речните корита алувиално-ливадни почви, като същите са подходящи за развитие на различни земеделски култури. Изключително ценен и богат е растителния ресурс от лечебни растения. Релефът и почвено-климатичните условия в района са създали условия за естественото развитие на почти целия набор лечебни растения, диворастящи плодове и гъби.

Общото състояние на почвите в общината може да се определи като добро. На територията на община Угърчин няма промишлени замърсители, а намалената употреба на торове и пестициди в селското стопанство също допринася за липсата на замърсявания.

Съгласно доклада на РИОСВ - Плевен за района на община Угърчин няма налични данни за замърсяване на почвите с тежки метали, пестициди и устойчиви органични замърсители, засоляване и вкисляване на почвата, нарушаване от добивната индустрия или регистрирани ерозионни и деградационни процеси. Проблем за територията на общината е нерегламентираното изхвърляне на битови отпадъци, водещо до замърсяване на почвата в местата с нерегламентирани сметища.

Като потенциален източник на замърсяване на почвите около пътищата могат да бъдат определени преминаващите моторни превозни средства по съществуващата пътна мрежа, което догсега не е регистрирано. Няма данни за нарушени и/или ерозирали терени, но на отделни места около реките се локализират площи в недобро състояние.

Зелени площи

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всяко населено място. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в урбанизираната структура. Тя трябва да отговаря на конкретни нормативни изисквания и специфични параметри. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в селищната екосистема. Добре устроената и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяване ефективното и влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха, подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели. В община Угърчин, както и на доста други места в България, е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озеленените площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на

жителите. Основни проблеми се явяват неравномерното разпределение и недостатъчно добрата поддръжка.

Зелената система на Община Угърчин се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираните територии. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

Териториите за озеленяване, паркове и градини на територията на Община Угърчин са 126.07 ха, а терените с предназначение за гробищни паркове са с площ 22.04 ха.

Биоразнообразие – растителност и животински свят

Растителност

На територията на общината са установени от полеви изследвания повече от 813 вида и подвида висши растения от 90 семейства като в тях не се включват мъхове, водорасли и гъби. За последните три групи няма почти никакви данни. Повечето видовете висши растения са широко разпространени на територията на страната и представляват плевели, рудерали или доминанти в естествената и производната растителност на страната. За естествено разпространените видове регионът съчетава условията на Дунавската равнина на север и разклоненията на Стара планина на юг. В карстовите региони се срещат някои типични субсредиземнморски и степни елементи: европейски саркофай (обикновена оловна мъх), паласов минзухар, мирсинитска млечка, дребна перуника, мразовецоцветно есенниче. Сред горските и предимно планински видове се срещат: лазаркиня, едра чаровница, азарум (копитник).

По данни на проучвания в района са установени следните защитени видове:

- **Елвезиево кокиче** – в букови, липови и келяво-габърови гори, популациите му са големи и засега не е застрашено от изчезване;
- **пеперудовиден салеп** – не се намира в по-ново време и вероятно е изчезнал вид или популациите му са единични;
- **недоразвит лимодорум** – среща се на територията на цялата община в разредени гори;
- **есенен спиралник** – среща се по пасищата и е много рядко растение;
- **горски вечерник** – разпространено, но с малочислени популации, среща се често на територията на цялата община на по-влажни места около горите или в храсталаците;
- **тракийска овчарска торбичка** – образува смесени популации с обикновената овчарска торбичка и трудно се отличава от нея.

Основният тип растителност за територията на община Угърчин е широколистна листопадна, като е представена главно от широколистните лятнозелени видове, чието разпространение е свързано с Европейската широколистна област. Церовите гори са най-разпространени в района.

Липовите гори са значително по-малко (около град Угърчин). Боровите гори са в лошо състояние, защото в по-голямата си част започват да изсъхват поради честите летни засушавания.

Храстовите и тревните съобщества са представени от смрадлика, люляк, ливадна власатка четирилистно разковниче, ежова главица, горски вечерник и др.

Лечебни растения

На-често срещаните лечебни растения на територията на община Угърчин са: червен божур, есенно ботурче, нисък бъз, бял равнец, ветрогон, волски език, червен глог, обкновено глухарче, великденче, глог, гръмотрън, еньовче, обикновен дрян, ланцетовиден живовляк, лечебна звъника, кадънка, киселец, лечебна комунига, лапад, полски мак, конски кестен, гръцка копривка, миризлив кукуряк, къклица, лайка, обикновена лесна, дребнолистна и едролистна липа, люляк, лютиче, маточина, мента, жълт минзухар, момина сълза, червена коприва, овчарска торбичка, ливадно орехче, паричка, водно пиперче, пелин, струмски и хилядолистен равнец, обикновен синчец, дребен слез, синя жлъчка, смрадлика, миризлива теменуга, трънка, хвощ, хмел, татул, здравец, подбел, червен кантарион, шипка и много други.

Таблица 17 Билки с търговско значение, находища и използване на територията на община Угърчин. Източник: община Угърчин.

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Бударица (обикновена, петниста)	*Galeopsis ladanum,G. tetrachit*	намира се частично по ливади и основно в изоставени и обработваеми ниви	максимална
	Бял трън	*Silibum marianum*	нехарактерен за района, саморазселен вследствие засяване в отделни площи, среща се в засяваните ниви и единично около тях	
	Великденче (лечебно, полско, крайпътно)	*Veronica officinalis, V. arvensis, V. decabunda*	намира се по ливади и ниви	неограничена
	Ветрогон полски	*Eryngium campestre*	среща се по слабопродуктивни ливади и пасища	неограничена
	Глухарче обикновено	*Taraxacum officinalis*	среща се основно по ливади, до и в близост до водни течения и частично в земеделски площи	неограничена
	Глушина птича	*Vicia cracca*	намира се основно в изоставени земеделски площи (ниви, стърнища и др.)	неограничена
	Еньовче същинско	*Galium verum*	разпространено е по ливади, пасища и изоставени ниви	неограничена
	Живовляк (ланцетовиден, перестолистен, голям)	*Plantago lanceolata, P. coronopus, P. major)*	среща се основно по естествени ливади с влажана почва и частично в земеделски площи (ниви)	неограничена
	Зайча сянка - лечебна	*Asparagus officinalis*	намира се единично в гористи местности	неограничена
	Звездан обикновен	*Lotus corniculatus*	среща се по ливади и пасища	неограничена
	Звъника лечебна	*Hypericum perforatum*	намира се по ливади, пасища и горски сечища	неограничена
	Кадънка	*Papaver rhoeas*	среща се по ливади и изоставени ниви	неограничена
	Какула бяла	*Salvia aethiopis*	намира се по ливади и пасища	максимална
	Киселец	*Rumex acetosa*	намира се по ливадите и пасищата	неограничена
	Козя брада	*Rumex acetosella*	среща се по ливади с по влажна и хумосно бедна почва	неограничена
	Комунита лечебна	*Melilotus officinalis*	среща се по ливади и пасища	максимална
	Куча лобода бяла	*Chenopodium album*	среща се в нивите с околни култури и зеленчуковите градини	максимална

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Къклица	*Agrostemma githago*	намира се в слабоплодородни ливади и житни посеви	максимална
	Лапад (къдрав, тъполистен)	*Rumex crispus, R.obtusifolius*	среща се предимно в люцернови посеви, в ливади и ниви с околни култури и по дерета	максимална
**	Бял оман	*Inula helenium*	намира се из влажни, мочурливи места	неограничена
**	Момина сълза	*Convallaria majalis*	намира се на отделни влажни места и частни градини	неизползваема
	Лютиче (пълзящо, езичесто)	*Ranunculus repens, R.linguna*	намира се по влажни и сенчести места	максимална
	Сапунче лечебно	*Saponaria officinalis*	среща се по влажни места	ограничена
	Мента (блатна, водна, дълголистна, кръглолистна, полска)	*Mentha pulegium, M.aguatilica, M.longifolia, M.suaveolens, M.arvensis*	среща се по поречия, влажни ливади и пасища	максимална
	Медуница лечебна	*Pulmonaria officinalis*	намира се по влажни места край реки и пасища	ограничена
	Перуника (блатна, дребна, треволистна)	*Irispseudacorus pumila, I.graminea*	разпространена по мочурливи места	ограничена
	Хвощ блатен	*Equisetum palustris*	расте покрай водоеми и мочурливи места	ограничена
	Хвощ полски	*Equisetum arvense*	разпространен е при почви с алкално РН	неограничена
	Татул	*Datura stramonium*	расте върху влажни почви	ограничена
	Вълча ябълка	*Aristolochia clematitis*	разпространена е по поречията и мочурливи места	ограничена
	Казашки бодлив бодил	*Xanthium spinosum*	среща се по влажни почви	ограничена
	Мъжка папрат	*Driopteris filix-mas*	разпространена е по сенчести и влажни полски поляни	максимална
	Женска папрат обикновена	*Athyrium filix-femina*	среща се по сенчести и влажни горски поляни	максимална
	Лютиче пълзящо	*Ranunculus repens*	среща се по поречията на реките и по мочурливи ниви	неограничена
**	Дилянка	*Valeriana officinalis*	среща се единично по влажни места	ограничена
*	Иглика лечебна	*Primula veris*	среща се частично по сенчести и влажни горски места	ограничена
	Синчец обикновен	*Scilla bifolia*	среща се по влажни горски места	ограничена

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Лепка	*Galium aparine*	среща се по слабо продуктивни ливади, в дерета и ниви с житни посеви	максимална
	Лопен гъстоцветен	*Verbascum phlomoides*	среща се покрай пътища, мери и пасища	ограничена
	Здравец горски	*Geranium sylvaticum*	среща се по планинските пасища и възвишения	максимална
	Здравец обикновен	*Geranium macrorrhizum*	среща се по планинските пасища и възвишения	максимална
	Магарешки бодил	*Carduus acanthoides*	разпространен е по поречията и по влажни почви	максимална
	Папур теснополистен	*Typha angustifolia*	расте по блатистите места	максимална
	Подбел	*Tussilago farfara*	среща се по влажни и мочурливи места и по поречията на реките	ограничена
	Колендро	*Bifora radians*	среща се по влажни и покрай речни места	ограничена
***	Елвезиево кокиче	*Galanthus elwesii*	среща се по влажни места	неизползваемо
	Камшик лечебен	*Agrimonia eupatoria*	расте по влажни ливади и покрай речните корита	максимална
	Бъз (червен, черен)	*Sambus racemosa, S.nigra*	расте по поречията на реките, във влажните падини и поляни	неограничена
	Кучешко грозде (черно, червено)	*Solanum nigrum, S.dulcamara*	среща се предимно по поречиятя и влажните падини	неограничена
	Лук мечи	*Allium ursinum*	среща се по влажни горски местности	ограничена
	Маточина	*Melissa officinalis*	разпространена е по поречия из храсти и тревисти места	максимална
	Метличина	*Centaurea cyanus*	разпространена е из посеви по тревисти места край пътища	максимална
	Овчарска торбичка	*Capsella bursa – pastoris*	разпространена е по ливади, пасища, пустеещи места край пътища	максимална
	Пелин див обикновен	*Artemisia vulgaris, A.alsinthiun*	разпространен е край населените места и из храсталаците	неограничена
	Пипериче	*Persicaria hydropiper*	разпространено е из мочурливи ливади и край води	максимална
	Пирей	*Agropyrun repens*	разпространен е по ливади и пасища	ограничена

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Повет	*Clematis vitalba*	разпространен е из храсталаци в поречия и гори	неограничена
	Бабини зъби	*Tribulus terrestris*	среща се единично по песъчливи и каменисти места	неограничена
	Брей	*Tamus communis*	среща се из храсталаците на влажните и топли падини	неограничена
	Бучиниш	*Conium maculatum*	среща се по бунища, край селски места и полски пътища	неограничена
	Гръмотрън	*Ononis spinosa*	разпространен е в обрасли храсти и в сухи тревисти места	максимална
	Гингер	*Omopordon acanthium*	разпространен е по сухи и каменисти места, край пътища и стопански сгради	неограничена
	Детелина червена	*Trifolium pratense*	разпространена из влажните тревисти места в храсталаци и изоставени канали	неограничена
	Динка	*Sanguisorba officinalis*	разпрастранена из ливади и пасища, в планините	неограничена
	Кърпи кожух	*Colhium automnale*	разпространен е по сухи тревисти места, ливади и пасища	неограничена
	Кантарион червен	*Centaurium erythraea*	разпространен е по всички тревисти места	максимална
	Кукувича прежда	*Cuscuta europaea*	разпространена е в зеленчуковите градини и люцернови посеви	максимална
	Къпина (пълзяща храстовидна)	*Rubus caesius*	разпространена е по хълмове, храсталаци и открити полски места	максимална
	Трънка	*Prunus spinosa*	разпространена е из храсталаци и край пътищата	неограничена
*	Кисел трън	*Berberis vulgaris*	разпространен е край гори, пасища и из храсталаци	неограничена
	Бял равнец	*Achillea millefolium*	разпространен е по ливади, пасища и изоставени ниви	максимална
	Репей	*Arctium lappa*	разпространен е по изоставени влажни места, храсталаци и гори	максимална
	Слез	*Malva silvestris*	разпространен е по тревни места и край пътища	максимална

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Синя жлъчка	*Cichorium intibus*	разпространена е по сухи тревни места	максимална
	Теменуга (миризлива, трицветна)	*Viola odarata, V.tricolor*	разпространена е из храсти и из сухи тревни места	ограничена
	Хмел	*Humulus lupul*	разпространен е по влажни места предимно по край реките	неограничена
	Горска ягода	*Fragaria visca*	разпространена е из храсталаците, поляните и сипеите	максимална
	Бор бял	*Pinus sylvestris*	расте по планинските склонове, създаден чрез залесяване	ограничена
	Бреза обикновена	*Betula pendula*	среща се единично в ниските планински скатове, създадена чрез залесяване	неизползваема
	Бряст полски	*Ulmus minor*	среща се единично по поречията	неизползваем
	Бъз	Co*nium maculatusm*	расте по поречията на реките, във влажните падини и поляни	неограничена
	Върба бяла	*Salix alba*	расте по поречията на реките, около мочурищата и водните басейни	максимална
	Габър обикновен	*Carpinus betulus*	расте на отделни места по планинските скатове	ограничена
	Глог (червен, черен)	*Crataegus monogyna, C.pentagyna*	расте около горските масиви и по планинските пасища	максимална
	Дрян обикновен	*Cornus mas*	расте единично в предпланинските места	неограничена
	Ела бяла	*Albies alba*	разпространена е на отделни места по планинските скатове	ограничена
	Елша черна	*Alnus glutinosa*	среща се по поречията на реките	ограничена
	Киселица	*Malus sylvestris*	расте единично по горските поляни и в горските масиви	ограничена
	Смърч обикновен	*Picea abies*	расте по планинските скатове на отделни места, създаден чрез залесяване	неизползваем
	Трепетлика	*Populus tremula*	среща се по поречията на реките и по влажните падини	ограничена
	Топола черна	*Populus nigra*	среща се по поречията на реките и по влажните падини	ограничена

	Наименование	Латинско наименование	Местонахождение	Използваемост
	Чинар източен	*Platanus orientalis*	среща се единично в парковете	неизползваем
	Ясен полски	*Fraxinus oxycarpa*	среща се единично в парковете	неизползваем
	Бук обикновен	*Fagus sylvatica*	среща се в средните скатове на планинския район	ограничена
	Върба срещуположнолистна	*Salix purpurea*	среща се единично във влажни падини	ограничена
	Конски кестен	*Aesculus hippocastanum*	среща се покрай уличните платна и в парковете	максимална
	Липа (едролистна, дребнолистна, сребролистна)	*Tilia phatyphillos, T.cordata, T.tomentosa*	среща се в населените места, единично в земеделските земи и в смесени гори, създадена чрез залесяване	голяма
	Смрадлика	*Cotinus coggygria*	расте в усойни горски местности и покрай пътищата	ограничена
	Шипка храсталачна	*Rosa corymbifera*	среща се покрай земеделските земи и пред горските масиви	пълна
	Леска обикновена	*Corylus avellana*	среща се в падините и по речните течения в непосредствена близост до горските масиви	ограничена

Легенда:

*** с квота;**

**** забранена билка за събиране;**

***** защитен вид, забранен за събиране по Закона за биологично разнообразие.**

Животински свят

Физикогеографските условия водят до формиране на богата и многообразна фауна на територията на община Угърчин. Представители на земноводните и влечугите са: водна жаба, зелена кастава жаба, стенен гущер, кримски гущер, водна змия и смок стрелец. Разнообразно е и семейството на птиците: фазан, яребица, гугутки, врабчета и др. Бозайниците са представени от редки видове, като: видра, чакал, пъстър пор; по-често срещани са гризачи и прилепи, къртица, таралеж, заек, лисица, дива свиня и сърна. Огромен е броят на различни видове насекоми, включително и вредители за селско-стопанските култури.

Защитените животни, срещани на територията на общината, са:

- малък и голям ястреб,
- обикновен мишелов,
- ливаден дърдарец,
- обикновена кукумявка,
- малък креслив орел,
- бухал,
- горска улулица,
- вертошийка,
- черен щъркел,
- черен кълвач,
- гарван,
- обикновена блатна костенурка,
- сива чапла.

Защитени зони и територии

Освен защитените територии, природни забележителности и защитени местности на територията на общината са разположени и зони под специална защита по единната европейска мрежа НАТУРА 2000 – защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания.

На територията на общината влизат следните защитени зони по директивите за местообитанията и птиците:

Таблица 18 Защитени зони по директивите за птиците.

Код на защитената зона	Наименование	Тип защитена зона
BG0001036	Български извор	по директивата за местообитанията
BG0002109	Васильовска планина	по директивата за птиците
BG0002088	Микре	по директивата за птиците
BG0000616	Микре	по директивата за местообитанията
BG0000266	Пещера Мандрата	по директивата за местообитанията
BG0000240	Студенец	по директивата за птиците
BG0000240	Студенец	по директивата за местообитанията
BG0001493	Централен Балкан-буфер	по директивата за местообитанията

В община Угърчин са обособени следните защитени територии, обявени като такива поради изключителната им стойност, произтичаща от присъщата им рядкост, представителност, естетичност, или които имат значение за науката и културата.

Таблица 19 Защитени територии в община Угърчин.

Вид на защитената територия	Наименование	площ (ха)	Местоположение
защитена местност	Аномир	3.0	село Лесидрен
защитена местност	Бялка	109.9	село Голец
защитена местност	Корлук	4.6	село Голец
защитена местност	Криваците	3.0	село Кирчево
защитена местност	Петко Бунар	5.0	село Голец
защитена местност	Шумнатица	27.4	селата Лесидрен и Микре

И шестте защитени територии са обявени с цел опазване на характерен ландшафт. За първите пет (Аномир, Бялка, Корлук, Криваците, Петко Бунар) са забранени:

- извършването на сеч, освен санитарен и ландшафтен с оглед подобряване на санитарното и украсно значение на горите около местността;
- пашата на добитък по всяко време на годината;
- разкриването на кариери, вадене на пясък, къртене на камъни, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви действия, които загрозяват или нарушават природната обстановка около тях.

За защитена местност Шумнатица е забранено:

- кастрене, чупене на клони, нараняване на стъблата и всякакви други дейности, които биха довели до повреждане или унищожаване на вековните дървета;
- убиване, улавяне и безпокоене на птиците, разваляне на гнездата и събиране на яйцата им;
- извеждане на сечи, освен отгледани в периода от 1 септември до 1 март;
- всякакво строителство.

Защитените територии на територията на Общината възлизат на 151 ха.

На територията на общината се намира част от Природен парк ”Студенец” в землищата на селата Драгана, Каленик и Катунец , който обхваща площ от 48 186,363 дка. от общинската територия. Защитените територии в община Угърчин са 151 ха. Те включват само защитени местности с характерни или забележителни ландшафти. Няма такива, които са местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества.

Съгласно Регистъра на защитените територии и защитените зони в България, защитени местности в общината са:

- ✓ “Шумнатица” - в землищата на с. Сопот и с. Микре. Обявена със Заповед № 924/14.10.87 г. на КОПС, ДВ бр. 85/1987 г., прекатегоризирана със Заповед № РД – 710/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г., Заповед № РД-659/31.10.2018г. на МОСВ, ДВ бр. 99/2018г.(за актуализиране на площта);

- ✓ ”Аномир” - в землището на с. Лесидрен. Обявена със Заповед № 2122/21.01.64 г. на КГГП, ДВ бр. 6/1964 г., прекатегоризирана със Заповед № РД – 739/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г.;
- ✓ “Криваците” - в землището на с. Кирчево. Обявена със Заповед № 2122/21.01.1964 г. на КГГП, прекатегоризирана със Заповед № РД – 741/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г.;
- ✓ “Бялка” - в землището на с. Голец. Обявена със Заповед № 2122/21.01.64 г. на КГГП, ДВ бр. 6/1964 г., прекатегоризирана със Заповед № РД – 744/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г., Заповед РД-224/06.04.2015г. на МОСВ, ДВ бр. 38/2015г. (за актуализация на площта). Заповед № РД-224/08.10.2015г. на МОСВ, ДВ бр. 85/2015г.(за поправка на допусната очевидна фактическа грешка в Заповед № РД-224/06.04.2015г.);
- ✓ ”Петко бунар” - в землището на с. Голец. Обявена със Заповед № 2122/21.01.64 г. на КГГП, ДВ бр. 6/1964 г., прекатегоризирана със Заповед № РД – 748/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 2003 г.
- ✓ ”Корлук” - в землището на с. Голец. Обявена със Заповед № 2122/21.01.64 г. на КГГП, ДВ бр. 6/1964 г., прекатегоризирана със Заповед № РД – 749/10.06.2003 г. на МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г., Заповед № РД-227/06.04.2015г. на МОСВ, ВД бр. 38/2015г.(за актуализация на площта).

По-известни природни забележителности са “Недини езера” и “Рударската леярна “ край Лесидрен, Римския път между с. Голец и Киркова махала, местността “Калето” край Кирчево, а също така местностите “Сярна пещера” и “Скока” с множество пещерни образувания между Угърчин и Драгана.

След обособяването на защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000,територията на община Угърчин включва землища от следните определени зони:

33 „Васильовска планина” -BG0002109 (селата Кирчево, Лесидрен, Славщица и Сопот), за опазване на дивите птици, по чл.6, ал.1, т.3 и 4 от ЗБР, обявена със Заповед №РД 529/26.05.2010 г. на МОСВ (ДВ бр. 48/25.06.2010 г.);

33 „Студенец” -BG0000240 (включва и селата Катунец, Драгана и Каленик) “Студенец”, за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от ЗБР, включена в списъка на защитените зони, приети с Решение № 122/2007 г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 21/2007 г.), изм. с Решение №615/2020 г. на Министерски съвет (обн. ДВ, бр. 79/2020 г.), във връзка със Заповед №РД-269/31.03.2021 г. на МОСВ (ДВ бр. 41/18.05.2021 г.);

33 „Микре” -BG0002088 (с. Голец и с. Микре), за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от ЗБР, обявена със Заповед №РД-1028/17.12.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 19/05.03.2021 г.)

33 „Пещера Мандрата“ BG0000266 (с. Микре) за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от ЗБР, обявена със Заповед №РД-1036/17.12.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 19/05.03.2021 г.)

ЗЗ „Централен Балкан–буфер” - BG0001493 (с. Сопот, с. Лесидрен, с. Кирчево за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД-272/31.03.2021 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 46/2021 г.);

ЗЗ „Микре” - BG0000616 (с. Микре, с. Голец) за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от ЗБР, обявена със Заповед №РД-1028/17.12.2020 г. на МОСВ (обн. ДВ, бр. 19/05.03.2021 г.);

ЗЗ „Български извор” -BG0001036 (с. Сопот, с. Славщица) за опазване на природни местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД-306/31.03.2021 г. на МОСВ (ДВ бр. 49/11.06.2021 г.).

Наличието на защитени природни обекти има и важно стопанско значение. За ефективно използване на този ресурс е необходимо разработването на програми за развитие на дейности като отглеждане на билки, гъби и горски плодове, както и развитието на ловен и екотуризъм.

Свлачища

Пресечения релеф и сеизмичните въздействия благоприятстват условията за формиране на различни по обем, форма и размери свлачища, силно влияние оказват и хидрогеоложките дадености на терена. Основната причина за активиране на свлачищния процес е високата степен на водонасищане, предизвикано от високите нива на подземните води.

На територията на община Угърчин са регистрирани четири свлачища – край село Лесидрен, в южната част на село Микре и две извън границите на село Славщица.

Водопровод и канализация

Изграждането на Водоснабдителна група „Топля“, която захранва населените места: град Угърчин и селата Драгана, Сопот, Славщица, Лесидрен, Кирчево, Голец и Микре, е започнато през 1977 година, доразвита е през 1987-1988 година, и е с обща дължина 31 км, от които 22 км са на територията на община Угърчин основно от стоманени и азбестоциментови тръби. Общото физическо състояние се характеризира като добро. Останалите населени места - селата Катунец, Каленик и Орлене, използват питейна вода с местни водоизточници, за които има изградени санитарно охранителни зони, местни помпени станции и водоеми. Някои от селата, като Лесидрен и Драгана имат също изградени местни водоизточници, които се използват в най-критични моменти.

Възрастта на тръбите е над 50 години, с изключение на подменени участъци през 2006 година и общото им физическо състояние се характеризира с честа аварийност и запушвания от корени поради липса на водоплътност при връзките.

Подаваните за питейно-битово водоснабдяване природни води не се пречистват (поради липса на пречиствателна станция за питейни води), а само се обеззаразяват. Качеството на питейната вода отговаря на всички изисквания на Наредба № 9 от 16.03.2001 година за качеството на водата, предназначена за питейно- битови цели по физико-химични, радиологични и микробиологични показатели. Понякога при интензивни валежи във водосбора на водоизточниците добиваните води са с

повишена мътност, която не може да бъде отстранена поради липса на подходящи съоръжения.

Вътрешните водопроводни мрежи в населените места на Община Угърчин са с обща дължина около 130 км, основно изградени от азбестоциментови тръби на възраст средно 50 години и 5 750 броя водопроводни отклонения, като през периода 2003-2014 година са подменени общо около 4 км водопроводи. Общото състояние на водопроводната мрежа се характеризира с повишена аварийност и скрити течове вследствие на физическа амортизация на материала и връзките на азбестоциментовите тръби.

Състоянието на инфраструктурата за водоснабдяване е лошо, като делът на етернитовите водопроводи е голям и е свързан с големи загуби на вода, което е причина за непрекъснато намаляване на относителния дял на полезно използваната вода. Независимо от високата степен на изграденост на водоснабдителната мрежа, не е постигнато оптимално задоволяване на нуждите от питейна вода. Причините за това са: намаляване на дебита на някои водоизточници, поливането на градини и селско-стопански площи, големите загуби по водопроводите.

Част от поречията са замърсени от различни по вид отпадъци, особено вблизост до населени места.

Канализационна мрежа е смесена (строена през 1979, 1988, 2003-2011 години) и е развита единствено в град Угърчин и общата дължина възлиза на около 15,130 км и присъединени към тях 443 канализационни отклонения. Канализационната мрежа е в добро състояние. Отпадъчните води от населеното място се заустват в река Каменица.

На територията на община Угърчин няма изградена ПСОВ. През 2016 година е извършено "Проектиране и авторски надзор на пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) с капацитет 3000 ЕЖ.

Основен проблем по отношение на отпадъчните води е липсата на ПСОВ за общинския център и останалите населени места. Отпадъчните битово – фекални води води от населените места без ПСОВ се отвеждат във водоплътни изгребни ями. Не са правени оценки на отпадъчните води от всички населени места, техните качества и количества, подходящите пречиствателни съоръжения и водоприемници. Без пречистване на отпадъчните води ще се задълбочат екологичните проблеми, свързани с качеството на повърхностните и подземни води на територията на общината.

Гори

Горските територии в община Угърчин заемат площ от 21 820.43 ха. Към тях са причислени и други горски територии в земеделски земи с площ 274.62 ха.

Горските масиви са предимно широколистни, представени от букови насаждения. Широколистните гори представляват около 35.15%, а иглолистните – 9.22%. Откритите пространства (като пасища) са обрасли с растения, развиващи се на сухи и топли местообитания, както и такива, понасящи засушаване.

Съгласно горскостопанското райониране на страната територията на община Угърчин попада в териториалния район на Държавно лесничейство „Лесидрен”. Горите имат

важно значение както като източник на дървесина, така с богатото разнообразие от билки в горите.

Решаващо значение за географското разпространение на отделните дървесни видове и насаждения имат надморската височина, изложението и наклона на дървопроизводителните площи. Горите са силно повлияни от интензивното ползване, включително и голи сечи на големи площи.

Вековни и забележителни дървета

Летен дъб в двора на поликлиниката в град Угърчин, възраст около 340 години, № от Държавен регистър 1834.

Вековното дърво скоруша в местността Дери магаре е заличено от Държавния регистър през 2018 година.

Отпадъци

Битови отпадъци

Депонирането на неопасни битови отпадъци, генерирани на територията на община Угърчин, се извършва в Регионално депо Ловеч – в експлоатация от 2011 година, включващо 1 клетка за депониране на отпадъци, с капацитет 399 293 тона и стопански двор, което е оборудвано с кантар и с него се измерват постъпващите количества отпадъци.

За периода 2016-2021 година в община Угърчин са генерирани общо 7 579.86 тона смесени битови отпадъци.
Макар че населението на общината намалява за същия период, количеството депонирани отпадъци се увеличава. За периода увеличението е 350 тона.

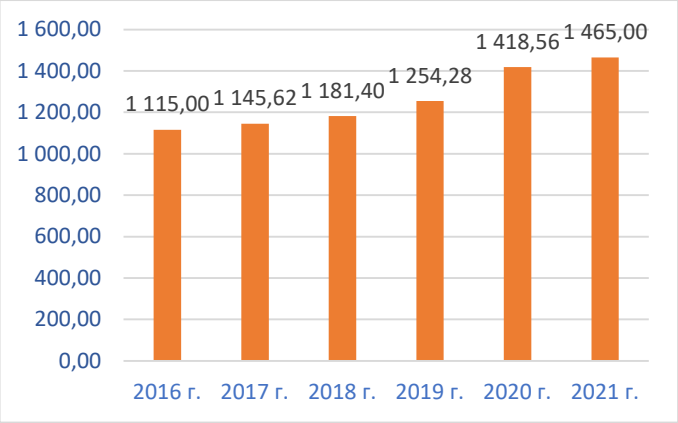

Фигура 31 **Смесени битови отпадъци (тон) в община Угърчин. Източник: РИОСВ Плевен.**

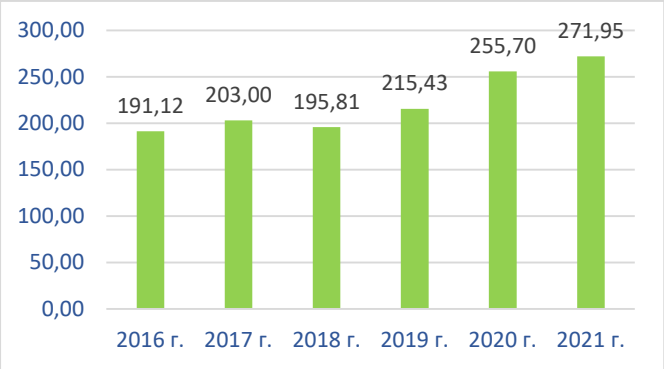

Фигура 32 **Норма на натрупване на смесените битови отпадъци в община Угърчин (кг на жител годишно). Източник: НСИ и РИОСВ Плевен.**

Важен показател при дейностите за управление на отпадъците е нормата на натрупване, представена като количество на образуваните битови отпадъци за 1 година на човек от населението в общината.

Нормата на натрупване на битови отпадъци в община Угърчин е много по-малка от тази за страната, но докато нормата на натрупване на битови отпадъци за страната плавно намалява през разглеждания период, то нормата на натрупване на битови отпадъци в община Угърчин се увеличава.

Фигура 33 Норма на натрупване на смесените битови отпадъци в община Угърчин.

На територията на общината няма съоръжения и инсталации за физическо и химическо обезвреждане на отпадъците, системи за компостиране или смесен тип инсталации за третиране на битови отпадъци.

С Решение № 4, т. 2 от Протокол №12/14.03.2017 година от оперативно заседание на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) за регион Ловеч е взето решение да се изгради регионална система за управление на отпадъците, включваща сепарираща и компостираща инсталации, както и инсталация за рециклиране на строителни материали.

С т. 3 от Решение №4 е възложено на кмета на община Ловеч, като председател на РСУО и правоупълномощено лице за управление собствеността на регионалното депо, да предприеме необходимите действия за изработка на работен проект на „Регионална система за управление на отпадъците“. Работният проект е в процес на разработване и има следния обхват:

- компостираща инсталация;
- инсталация за предварително третиране;
- площадка за рециклиране на строителни отпадъци;
- приемен център за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението;
- площадка за депониране.

Биоразградими отпадъци

Голяма част от отпадъците, образувани от домакинствата, заведенията за хранене, селското стопанство и др. се състоят от разграждащи се по естествен път компонинти. Тези отпадъци имат органичен състав и е необходимо да се третират по подходящ начин.

В община Угърчин, както и в Регионално депо Ловеч, няма изградена система за третиране на биоразградими и биоотпадъци, както липсва и система за фамилно компостиране на градински отпадъци.

Често срещани практики в общината е индивидуалното третиране на този вид отпадъци, а именно:

- използване на остатъци от храна на хората и градински остатъци за храна на животни;
- натрупване на смес от оборски тор, растителни и хранителни остатъци за последващо използване като подобрител на почвата;
- натрупване само на оборска тор на купчини с последващо използване като подобрител на почвата;
- изгаряне на градински отпадъци и листна маса.

Масово разпространени отпадъци

Общината сключва договор през 2017 година с ЕКОБУЛПАК АД, по силата на който се въвежда система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали – хартия, картон, пластмаса и стъкло. С въведената система се инсталират на територията на общината 25 жълти контейнера за пластмаса, хартия/картон и метал с обем 1 100 литра и 25 зелени контейнера за стъкло с обем 1 400 литра.

Таблица 20 **Събрани от системата за разделно събиране и рециклирани отпадъци от опаковки (тон). Източник: община Угърчин и ЕКОБУЛПАК АД.**

Година	Постъпили отпадъци от опаковки	Общо количество битови отпадъци	Общо рециклирани отпадъци от опаковки	Дял на рециклираните опаковки от общо постъпилите	Дял на постъпилите отпадъци от опаковки от общото количество битови отпадъци
2017 г.	12.06	1 151	3.95	32.75	1.05
2018 г.	28.06	1 083	6.63	23.63	2.59
2019 г.	31.46	1 167	8.62	27.40	2.70
2020 г.	34.86	1 413	7.76	22.26	2.47
2021 г.	28.54	1 465	5.65	19.80	1.95

За сравнение с горните данни общата степен на рециклиране на отпадъци от опаковки за страната е 61%, като най-голям е делът на рециклираните отпадъци от хартиени/картонени опаковки (94%), следван от металните и стъклени опаковки (76% и 62%).

Съгласно годишния доклад на ИАОС община Угърчин е една от 15-те общини в страната, която е обхванатата през 2019 година 100% от системата за разделно събиране на отпадъци.

Фигура 34 Обхванати общини от системата за разделно събиране. Източник: ИАОС.

Всички отпадъци, събрани чрез контейнерите за разделно събиране, се подлагахат на допълнително предварително третиране в сепарираща инсталация. Изградените и действащи сепарираши инсталации на ЕКОБУЛПАК АД са в градовете: София, Търговище, Пазарджик и Ямбол, които са много отдалечени от област Ловеч и община Угърчин.

По последно наличните данни на ИАОС (2020 година) за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО община Угърчин предава 0% битови отпадъци за оползотворяване (в т.ч. рециклиране) от общо образуваните битови отпадъци, но изпълнява целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО.

Поради неефективност на системата за разделно събиране на опаковки и отпадъци от опаковки ЕКОБУЛПАК АД прекратява дейността си на територията на община Угърчин. Община Угърчин търси варианти и води преговори с фирми по оползотворяване за сключване на нов договор за разделно събиране на отпадъци от опаковки. От проведените преговори с всички фирми с дейност по оползотворяване в страната се оказва, че проблемът е липсата на сепарираща инсталация на територията на общината, откъдето идва и нерентабилността на системата за разделно събиране.

Строителни отпадъци

Няма данни за количествата образувани, събрани и извозени строителни отпадъци на територията на община Угърчин. Целите на нормативната уредба в сферата на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, които са обект на управление от общините, са те да бъдат в толяма степен рециклирани и впоследствие оползотворени.

Строителните отпадъци от ремонти в домакинствата се извозват от общината, като същите са разделно събрани от гражданите в чували или приведени в удобен за товарене вид и поставени до съдовете за смет.

Извозването на едрогабаритни и обемни строителни отпадъци (>1 м^3) се извършва срещу заплащане с предварителна заявка на гражданите към фирмата изпълнител – «Комунал сервиз» ООД, град София. Разходите за извършване на дейностите по

транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението.

Отпадъци от утайки от ПСОВ

На територията на община Угърчин няма изградени ПСОВ. В процес на изпълнение са два проекта, финансирани от ПУДООС:

- проект "Изграждане на канализационна мрежа за обект: канализация главен колектор II (в дясно на река Каменица) и обект връзка на главен колектор II с главен колектор I";
- проект „Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) с капацитет 3000 ЕЖ на територията на община Угърчин".

Отпадъци от отработени масла

Община Угърчин има сключен договор с „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН" ЕООД, град София, за разделно събиране и оползотворяване на отработени масла. Предметът на договора е извършване на дейности по събиране и съхраняване на отработени масла и предаването им за оползотворяване. Съдовете за събиране на отработените масла са за сметка на „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН" ЕООД. Количествата събрани отработени масла стават собственост на „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН" ЕООД и се транспортират и рециклират чрез подизпълнител „Полихим-СС" ЕООД. Във връзка със възложените дейности по събиране и транспортиране на отработените масла е сключен тристранен договор между Община Угърчин, „ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН" ЕООД и „Полихим-СС" ЕООД.

Няма информация за събраните количества отработени масла.

Отпадъци от текстил

С договор от 2022 година между община Угърчин и „М-ТЕКС РЕЦИКЛИРАНЕ НА ТЕКСТИЛ" ООД, град Габрово е създадена нова система за събиране и оползотворяване на текстилни отпадъци. Поставен е един контейнер на централна градска част в град Угърчин. При разрастване на системата ще бъдат доставени повече контейнери.

Специфични потоци от отпадъци

Община Угърчин има сключен предварителен договор за организиране на система за събиране на излезли от употреба моторни превозни средства.

Договорът от 2009 година, сключен между общината и „Екобатери" АД, град София, за сътрудничество в областта на разделното събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на негодни за употреба батерии и акумулатори на територията на общината е изтекъл.

На територията на община Угърчин няма площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност или с неустановен характер. Всички юридически лица, които използват препарати за растителна защита, са задължени да сключат договори с фирми по оползотворяване. Фирмите, които продават препарати за растителна

защита, предлагат на ползвателите договор за изземване на опаковките на препаратите за оползотворяването им.

На територията на община Угърчин няма пунктове за изкупуване на вторични суровини.

Инфраструктура и технически възможности за управление на отпадъци

Системата за събиране и транспортиране на отпадъци е въведена във всички 11 населени места на територията на община Угърчин – град Угърчин и селата: Лесидрен, Кирчево, Голец, Микре, Сопот, Каленик, Катунец, Орляне, Драгана и Славщица, като обхваща 100% от населението в общината. За обществените места са осигурени паркови кошчета.

Община Угърчин има сключен договор с фирма „Комунал сервиз“ за изпълнение на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване до Регионалното депо-Ловеч.

Сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците се осъществява по маршрут и график, изготвен от фирмата-изпълнител.

Таблица 21 Разстояние на населените места до Регионалното депо-Ловеч и до административния център на общината – град Угърчин. Източник: община Угърчин.

Населено място	Разстояние до Регионалното депо (км)	Разстояние до град Угърчин (км)
гр. Угърчин	42	-
с. Голец	30	24
с. Лесидрен	60	22
с. Кирчево	50	22
с. Микре	30	22
с. Катунец	34	27
с. Каленик	30	16
с. Сопот	35	12
с. Драгана	42	22
с. Орляне	27	15
с. Славщица	42	25

Таблица 22 Брой съдове за битови отпадъци. Източник: община Угърчин.

Населено място	Население към 31.12.2021 (брой)	Кофа „Мева“ (брой)	Кофа 240 л (брой)	Контейнър тип „бобър“ (брой)
град Угърчин	2 294	1 100	8	135
с. Лесидрен	752	650	0	35

Населено място	Население към 31.12.2021 (брой)	Кофа „Мева“ (брой)	Кофа 240 л (брой)	Контейнър тип „бобър“ (брой)
с. Кирчево	1 139	450	0	34
с. Микре	116	180	0	23
с. Голец	129	195	0	26
с. Сопот	174	105	0	25
с. Катунец	344	118	0	21
с. Каленик	127	65	0	19
с. Драгана	201	135	0	20
с. Орляне	66	55	0	15
с. Славщица	45	98	0	9
Общо:	5 526	3 151	8	362

Количеството на битовите отпадъци (в това число и твърди битови отпадъци) от населението на град Угърчин и на останалите населени места, съгласно осреднената норма за натрупване на битови отпадъци за населени места е около 1 400 тона годишно. Към тях са отнесени битовите отпадъци от домакинствата, както и битови отпадъци от стопанската дейност на кафенета, търговски, производствени и други обекти, които функционират на територията на общината.

Сметосъбирането и сметоизвозването на територията на община Угърчин се извършва два пъти месечно, а за летния сезон - от юни до септември - три пъти месечно. Периодичността на извозване на съдовете за твърди битови отпадъци се определя с график на извозването им по населени места.

Фирмата по сметосъбиране и транспортиране на отпадъците на територията на общината разполага със контейнери с вместимост 4 $м^3$ за големи количества строителни отпадъци (повече от 1 $м^3$) и съответно контейнеровоз - сметоизвозващ автомобил с подемен механизъм, които могат да се ползват от гражданите срещу предварителна заявка и заплащане на фирмата-изпълнител. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението.

Община Угърчин провежда качествен контрол и периодични проверки на всички етапи от изпълняваната услуга. Контрол на качеството на услугите от страна на общината се осъществява чрез ежемесечни протоколи, изготвени от фирмата-изпълнител:

- Протокол за приемане на изпълнението на качеството на извършената услуга при сметосъбиране и сметоизвозване във връзка с изпълнение на договора, съгласно справка за депонираните отпадъци за месеца, представена от оператора на Регионалното депо. Услугата се извършва по график;
- Протокол за приемане изпълнението на качеството на извършената услуга при почистване на уличните платна - реално отработени часове с камион/самосвал при почистване на уличните платна за месеца, посочени от изпълнителя. Услугата се извършва по заявка на общината;

- Протокол за приемане изпълнението на качеството на извършената услуга при извозени (транспортирани) отпадъци с камион/самосвал до Регионалното депо от което и да е населено място на територията на общината - реално изминати километри с камион/самосвал, съгласно направена заявка от общината;
- Протокол за приемане изпълнение на качеството на извършената услуга при машинно метене на следните улици и площади в град Угърчин: ул. „Васил Левски”, ул. „Христо Ботев”, пл. „Свобода” и пл. „Демокрация”. Услугата се извършва по заявка на общината.

Камионите на фирмата изпълнител са с Евронорми ЕВРО 4 с цел недопускане замърсяване на атмосферния въздух.

Събраните отпадъци се транспортират до Регионално депо за неопасни битови отпадъци за общините Ловеч, Летница и Угърчин, намиращо се в землище село Пресяка, община Ловеч. Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък. Данните от депонираните количества отпадъци се отчитат чрез месечни отчети, подавани към община Угърчин, както и чрез кантарните бележки за постъпилите на депото отпадъци от всеки курс на сметоизвозващия автомобил. Част от площта на депото е заета от стопански двор, диги, басейн за инфилтрационни води, трасето на експлоатационния и контролен път и лесозащитния пояс, което води до намаляване на използваемата площ за депониране на отпадъци до 82 000 м^2. Площта на депониране е разделена на три основни участъка посредством вътрешни преградни диги – първи експлоатационен участък с площ 32 100 м^2, втори експлоатационен участък с площ 23 900 м^2 и трети участък в най-ниската част на депото, непосредствено зад основната дига с площ 26 000 м^2. Полезният обем за депониране на отпадъци след приспадане на горния и долен изолационни екрани и дренажните пластове, както и обемите на насипите за изграждане на междинните преградни диги възлиза на 1 020 000 тона. Планираното годишно количество отпадъци което може да се депонира в единствения до момента изграден и въведен в експлоатация трети участък от депото (Клетка 3) е 25 550 тона/година. За запръстяване на регионалното депо са предвидени 5 500 м^3/година (10 450 тона/година). Площите, при които са достигнати максималните квоти на депониране, се рекултивират незабавно с цел ограничаване площите в експлоатация и генерирането на филтрационни води, като откосът на отпадъка в откритата площ се оформя с наклон 1:2 и при максимална дължина на този откос до 80 метра. Депото е електроснабдено и водоснабдено.

Таблица 23 Производствен капацитет на Регионално депо Ловеч. Източник: община Ловеч.

Инсталация	Капацитет (тон/денонощие)	Капацитет (тон)	Количество депонирани отпадъци през 2020 г. (тон)	Максимално депонирано количество през 2020 г. (тон/денонощие)
Регионално депо за неопасни и опасни отпадъци за общините		1 020 000		

Инсталация	Капацитет (тон/денонощие)	Капацитет (тон)	Количество депонирани отпадъци през 2020 г. (тон)	Максимално депонирано количество през 2020 г. (тон/денонощие)
Ловеч, Летница и Угърчин				
Клетка 1	40	399 293	0	0
Клетка 2	40	297 293	0	0
Клетка 3	70	323 414	16 122.58	44.17

Производствени отпадъци

Данните за производствени отпадъци са обект на специално статистическо наблюдение, в чиято съвкупност са обхванати предприятията - генератори на отпадъци. От анализа са изключени отпадъците от разкриването, добива и преработването на подземни природни богатства. Количеството и състава на тези отпадъци се определя от отрасловата структура и концентрацията на производствените мощности на отделните отрасли на промишлеността.

Управлението на производствените отпадъци е задължение на предприятията. На регионалното депо за отпадъци се допуска депониране на производствени отпадъци срещу заплащане само за отпадъци, които отговарят на критериите за приемане.

Опасни отпадъци

Установените количества опасни отпадъци на територията на община Угърчин са минимални, с основен източник домакинствата.

Рекултивирани терени

Съгласно Заповед №РД 0192/25.05.2011 г. на РИОСВ - Плевен, считано от 20 юни 2011 година е преустановена експлоатацията на общинско депо за отпадъци град Угърчин. Депото е закрито и рекултивирано в съответствие с договор между ПУДООС и община Угърчин. Предмет на договора са рекултивационни дейности, които са извършени на два етапа – техническа рекултивация и биологична рекултивация. Общата площ на рекултивирания терен е 12.158 дка.

Вследствие преустановената експлоатация на общинското депо за битови отпадъци в град Угърчин се наблюдават положителни промени:

- минимизиране риска за околната среда от депонираните битови отпадъци;
- намаляване емисиите на парниковите газове.

Общата стойност на проекта е в размер на 390 886 лв. На територията на община Угърчин замърсявания се получават в резултат на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около населените места на територията на общината. Този вид сметища се образуват периодично от недобросъвестни граждани, но се предприемат действия за своевременното им почистване.

Финансиране на управлението на отпадъците

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща", който се въвежда с такса „Битови отпадъци" за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) и размерът ѝ се определя от общинския съвет.

Съгласно годишна план-сметка за 2021 година на община Угърчин (на основание на чл. 21, ал.1, т.7 от ЗМСМА и чл. 66 от ЗМДТ) за необходимите средства за заплащане на услугите по събиране, извозване и обезвреждане на битови отпадъци, както и за поддържане на чистотата на територии за обществено ползване е събирана:

- Такса битови отпадъци за жилищните имоти и незастроени имоти на физически и юридически лица, намиращи се на територията на град Угърчин за 2020 и 2021 година, както следва:
  - ✓ На база данъчна оценка на имота: сметосъбиране и сметоизвозване – 2.0 промила; обезвреждане на депа за битови отпадъци – 4.0 промила;
  - ✓ Чистота на територия за обществено ползване – 1.0 промил.
- Такса битови отпадъци на нежилищни имоти на физически и юридически лица – застроени и незастроени дворни места и парцели с производствено, търговско и друго предназначение, производствени, административни, площни складове и други сгради, намиращи се на територията на град Угърчин, са както следва:
  - ✓ На база данъчна оценка на имота: сметосъбиране и сметоизвозване – 2.5 промила; обезвреждане на депа за битови отпадъци – 4.0 промила; чистота на територия за обществено ползване – 2.5 промила.
- Такса битови отпадъци за извън строителните граници на физически и юридически лица са както следва:
- За жилищни: обезвреждане – 4.0 промила; чистота на територия за обществено ползване – 1.0 промил.
- За нежилищни: обезвреждане – 4.0 промила; чистота на територия за обществено ползване – 2.5 промила.
- Такса битови отпадъци за нежилищни и незастроени имоти на юридически лица, намиращи се на територията на община Угърчин за 2020г. и 2021 г., както следва:
  - ✓ На база данъчна оценка на имота: сметосъбиране и сметоизвозване – 4.0 промила; обезвреждане на депа за битови отпадъци – 6.0 промила; чистота на територия за обществено ползване – 3.0 промила.

- ✓ Извън строителните граници на нежилищни имоти на юридически лица: сметосъбиране и сметоизвозване – 6.0 промила; чистота на територия за обществено ползване – 2.5 промила.

Таблица 24 Приходи и разходи от такса битови отпадъци (лв.). Източник: община Угърчин.

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Приход	221 126	191 171	209 058	232 706	243 835	294 981
Разход	180 331	199 220	199 055	281 262	327 269	354 697

Анализът и оценката показват, че бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението, т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент. През 2017 година в ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса-битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност на общините и капацитет да въведат новите промени стартовата дата на новите изисквания е отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 14/17.02.2021 г. са обнародвани промени в ЗМДТ, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата се прилагат от началото на втората година след публикуване на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 година.

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО се правят за всеки тон депониран отпадък и са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци.

Целта на отчисленията, като икономически инструмент е да стимулират общините да намалят количествата на депонираните отпадъци за сметка на рециклираните и оползотворени отпадъци и да се натрупат средства за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците.

Шум

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за повишени шумови нива в общината, като той представлява около 80% от общото шумово натоварване. Основните причини за увеличаване на шумовия фон от превозни средства са: увеличаване количеството на моторни превозни средства, лошото им състояние, лошо състояние на пътищата. Друг фактор за повишаване на шумовите нива са строителни и ремонтни дейности, но в община Угърчин няма превишаване на шума над допустимите норми.

Радиация

На територията на община Угърчин няма изградени обекти и други антропогенни източници, които са доказани замърсители, допринасящи за промяна в радиационната обстановка.

Не са известни данни за разположени на територията на общината значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон.

Екопроекти

През 2016 година по данни на РИОСВ Плевен на най-ранен етап (процедури по ЕО, ОВОС, ОС) са идентифицирани следните инвестиционни предложения, планове, програми и проекти на община Угърчин:

- Общинска Програма за опазване на околната среда 2015 - 2020 г.;
- Реконструкция на водопровод по ул. „Юрий Гагарин“, град Угърчин;
- Почистване и укрепване коритото на река Каменица и изграждане на подпорни стени;
- Реконструкция, паркоустройство и благоустройство на площадно и парково пространство в УПИ V 329,331, кв. 16, идент. 36662.500.329, село Катунец;
- Реконструкция, паркоустройство и благоустройство на площадно и парково пространство в УПИ 1465, IX465, II467 и 468 кв. 49, идент. 43325.500.1080, село Лесидрен;
- Почистване на участъци с намалена проводимост на река Каменица, град Угърчин, река Лешненска, село Кирчево и река Катунецка, село Катунец, преминаващи през регулациите на населените места;
- Рехабилитация на общински път LOV1205/I-4, Български извор-Микре/ - Кирчево - Лесидрен, от км 0+000 до км 5+700;
- Реконструкция, ремонт и обзавеждане на детска градина, УПИ II - 995, кв.105, град Угърчин;
- Рехабилитация на общински път LOV3208 „III-307/ Угърчин - Туристически дом;
- Рехабилитация на общински път LOV1203/ III-402, Бълг.извор - Борима/ - Лесидрен;
- Проектно проучвателни работи - Горно строене на улици в град Угърчин, общ. Угърчин;
- Проектно проучвателни работи - Горно строене на улици в с. Лесидрен, общ. Угърчин;
- Стратегия за местно развитие на МИГ - Троян, Априлци, Угърчин.

Проекти от националната кампания „Чиста околна среда“ на общини, кметства, учебни и детски заведения

В общината са изпълнени следните проекти, финансирани от ПУДООС, за периода 2016-2021 година:

- 2016 година – няма изпълнени проекти;
- 2017 година – „Здравето сред природата в село Кирчево“ кметство село Лесидрен на стойност 9 960 лева и „За здравето на нашите деца в село Лесидрен“ кметство село Лесидрен на стойност 9 955 лева;
- 2018 година – „Обичам природата и аз участвам“ кметство село Катунец на стойност 9 954.12 лева и „Чиста околна среда“ кметство село Каленик на стойност 9 954.41 лева;

- 2019 година – изграждане на детска площадка в село Голец на стойност 9 955.02 лева;
- 2020 година – „Мечтаната ученическа територия“ ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ село Лесидрен на стойност 5 000 лева и „Любов към природата“ детска градина „Щастливо детство“ село Кирчево на стойност 4 994.10 лева;
- 2021 година – няма изпълнени проекти.

Екологични рискове

С фундаментално значение, особено във връзка с екологичната проблематика, е липсата на разбиране, че самото население е част от по-обхватна система – от екосистемата. Екологичните рискове на територията на общината са свързани предимно с риск за климатични промени: земетресение, наводнение или продължителна суша, прашни бури, слънчеви изригвания, градушки и др. природни явления, както и антропогенни източници: шум, замърсяване на реки, природа и селища, пожари, застрояване и усвояване на земеделски земи, прекомерно експлоатиране на растителни пояси, автотранспорт и т.н.

Територията на България е характерна с висока сеизмична активност и е сред класифицираните като “втори ранг земетръсно-опасни участъци” по Земята. Тази територия попада под въздействието както на вътрешни, така и на външни за страната сеизмогенни райони. Територията на общината се характеризира със средна сеизмична активност — очаквана интензивност 5-а степен (по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник) и попада предимно под въздействието на външни за общината сеизмогенни райони с по-висок магнитуд.

Почти няма нерегламентирани сметища в селищата на общината, които да водят до замърсяване на повърхностните и подземни водни тела, влошаване на тяхното качество, замърсяване на почвите и земните недра и оказва неблагоприятно визуално въздействие и замърсяване на ландшафта. Управлението на отпадъците има ключова роля при управление на риска от наводнения, тъй като нерегламентираното изхвърляне на отпадъци в речните корита може да е предпоставка за нанасяне на по-големи щети върху околната среда и населението вследствие на наводнение.

Друг проблем е, че селищата в общината не са обхванати от канализационната мрежа и има селища с неизградени канализационни системи и колектори за отвеждане на отпадъчни води. Състоянието на съществуващата канализационна мрежа е във влошено състояние. Липсват и пречиствателни станции и съоръжения за питейни води за пречистване на промишлени и битови отпадъчни води, което води до заустване на голямо количество отпадъчни води във водни обекти.

По данни на РИОСВ Плевен на територията на общината не е констатирано значимо и дългосрочно превишаване на нормативните гранични стойности за нивата на шум. Елементите и съоръженията на електропроводната структура имат оптимално разположение за нейонизиращите лъчения. Не е констатирано радиоактивно замърсяване.

За община Угърчин от съществено значение е преди всичко рискът от градушки и евентуалните поражения върху материалния фонд, а в зависимост от сезона и

поражения върху реколтата. Риск от промишлени аварии *с* отделяне на силно токсични вещества на територията на общината няма.

Пожари могат да възникнат поради нарушаване на правилата за пожарна безопасност и правилата за експлоатация на техниката и техническите съоръжения. Особена опасност представляват производствените предприятия в града, всички учебни заведения и други сгради за масово пребиваване на хора, а в селата - в резултат на битови инциденти от използването на неподходящи уреди за отопление. Като стихийно бедствие за общината са характерни големите горски и полски пожари, които възникват от гръмотевични бури, причинени умишлено или при палене на огън през сухите месеци на годината.

Наблюдават се и деградационни процеси – площите, подложени на умерен и висок ерозионен риск, вследствие на водоплощна ерозия, значително се увеличават в сравнения с предходни периоди, което води до проява на свлачища.

Замърсяването на въздуха в общината е свързано с изгарянето на твърди и течни горива, но все още нивата му са в рамките на допустимото. Автомобилите отделят в атмосферата различни съединения, предимно олово, множество оксиди, въглероден диоксид и твърди частици. Замърсяването на атмосферата води до промени в климатичните условия, като наличието на повишено количество въглероден диоксид е причина за получаването на така наречения парников ефект.

Изпълнение на Програмата за опазване на околната среда 2015-2020

ПООС 2015-2020 година на община Угърчин формулира генерална цел:

Възвръщане на облика и привлекателността на община Угърчин за живот с повишен стандарт, конкурентно селско и горско стопанство, индустрия и услуги, повишена заетост и потенциал на човешките ресурси с достъпна и изградена среда в града и селата.

и **11 специфични стратегически цели**:

1. Изграждане на Градска пречиствателна станция и цялостна канализационна мрежа за отпадни води в гр. Угърчин и всички населени места на общината.
2. Рехабилитация и реконструкция на ВиК мрежа в гр. Угърчин и населените места на общината. Намаляване загубите във водоснабдителната система.
3. Изготвяне на инвестиционна документация и осигуряване на финансиране за проектите от водния цикъл на общината.
4. На регионален принцип изграждане на инфраструктура, позволяваща постигане на целите за рециклиране на отпадъчните материали в битовите отпадъци и разделно събиране на приоритетните потоци отпадъци - биоотпадъци, строителни отпадъци, специфични потоци отпадъци.
5. Биологична рекултивация и мониторинг на закритото общинско депо.
6. Внедряване на система за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци.”

7. Опазване на почвите от замърсяване чрез контролни мерки
8. Възстановяване на нарушени терени
9. Мониторинг и контрол на атмосферния въздух.
10. Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда.
11. Привличане на местното население в инициативи по опазване на околната среда.

Със следните приоритети:

Приоритет 1: Води:

1. Изграждане на Градска пречиствателна станция и цялостна канализационна мрежа за отпадни води в гр. Угърчин и всички населени места на общината.
2. Рехабилитация и реконструкция на ВиК мрежа в гр. Угърчин и населените места на общината. Намаляване загубите във водоснабдителната система.
3. Изготвяне на инвестиционна документация и осигуряване на финансиране за проектите от водния цикъл на общината.

Приоритет 2: Отпадъци:

4. Изграждане на инфраструктура, позволяваща постигане на целите за рециклиране на отпадъчните материали в битовите отпадъци и разделно събиране на приоритетните потоци отпадъци - биоотпадъци, строителни отпадъци, специфични потоци отпадъци.
5. Биологична рекултивация и мониторинг на закритото общинско депо.
6. Внедряване на система за разделно събиране, рециклиране и повторна употреба на отпадъци.”

Приоритет 3: Организационно укрепване:

7. Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда.
8. Привличане на местното население в инициативи по опазване на околната среда.

През 2017 и 2019 години са публикувани на сраницата на общината годишни отчети за изпълнението на ПООС 2015-2020 година. Обобщеният анализ на изпълнението включва следните осъществени проекти:

Изпълнени проекти и дейности съгласно годишен отчет от 2017 година:

- Преработен проект „Пречиствателна станция за отпадъчни води с капацитет 3 000 ЕЖ на територията на град Угърчин;
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в село Катунец, етап 1 на обща стойност 1 083 674.09 лв. и етап 2 на обща стойност 411 189.28 лв без ДДС;
- Изготвен проект за доизграждане корекцията на коритото на река Каменица;
- Почистване на речни легла и прилежащи територии от отпадъци и клони на всички реки на територията на общината;
- Биологична рекултивация и мониторинт на закритото общинско депо;

- Сключен договор с ЕКОБУЛПАК АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината;
- Сключен договор с ОЙЛ РЕЦИКЛЕЙШЪН ЕООД за създаване на система за разделно събиране и оползотворяване на отработени масла на територията на общината;
- Периодични проверки за наличие на новосъздадени нерегламентирани сметища, мерки за елиминирането им и недопускане образуването на нови;
- Провеждане на екоинициатива „Да изчистим България заедно“, изготвени брошури, публикувани на информационното табло и на сайта на общината;
- Периодични проверки за нерегламентирано изхвърлени битови и др. отпадъци;
- Актуализирана и допълнена общинската Наредба за опазване на околната среда и управление на отпадъците;
- Периодични обучения и разяснения, провеждани от МИГ Троян, Априлци и Угърчин, с които информират местния бизнес за възможни финансирания по програми;
- Провеждане на медийни кампании за информиране на населението за управлението на отпадъци чрез сайта на общината и местното радио;
- Извършен основен и текущ ремонт на общински и улици на територията на общината;
- Актуализирана ПООС с информация, свързана с опазване на биоразнообразието и защитените видове растения и животни, публикувана на сайта на общината.

Изпълнени проекти и дейности съгласно годишен отчет от 2019 година:

- Сключен договор с предмет: „Строителство на ПСОВ на територията на община Угърчин“ на обща стойност 6 769 611.82 лв с ДДС с отложено изпълнение (липса на финансиране);
- Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа на град Угърчин на обща стойност 823 326 лв;
- Сключен догово с предмет „Почистване и укрепване на коритото на река Каменица и изграждане на подпорни стени от мост 4 до мост 3, ляв бряг – стена 19 - стена 33, десен бряг“ с отложено изпълнение (липса на финансиране);
- Почистване на речните легла и прилежащите им територии от отпадъци и клони на всички реки на територията на общината;
- Подписан нов договор с ЕКОБУЛПАК АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината.
- През 2018 година е възложено изработването на проект за „Регионална система за управление на отпадъците за регион Ловеч“ с обхват:
    - Компостираща инсталация;
    - Инсталация за предварително третиране;
    - Площадка за рециклиране на строителни отпадъци;

  - Приемен център за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението;
  - Площадка за депониране;
- Провеждане на екоинициатива „Да изчистим България заедно“, изготвени брошури, публикувани на информационното табло и на сайта на общината;
- Организиране и провеждане на постоянни информационно-образователни кампании от ЕКОБУЛПАК АД за популяризиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща разпространение на брошури листовки и афиши с инструкции и пояснения как функционира системата, целогодишно излъчване на информационни съобщения чрез радио и интернет сайта, организиране на специализирани семинари и обучения;
- Периодични проверки за нерегламентирано изхвърлени битови и др. отпадъци;
- Провеждане на срещи с животновъди във всички населени места за разяснение на правилата за биосигурност на животновъдните обекти и съхранение на отпадъците от фермите;
- Кандидатстване по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ към МИГ-Троян, Априлци и Угърчин за финансиране на проект „Социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности на територията на община Угърчин“, който е одобрен. Целта на проекта е социално-икономическо развитие на територията на община Угърчин, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността и социално включване, в частност увеличаване броя на лицата от уязвимите етнически общности, включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги с изключителен фокус върху ромската общност;
- Публикувана подробна информация за компонентите на околната среда на сайта на общината. Подаването на сигнали за замърсяване на околната среда се осъществява със зелен телефон;
- Периодично обновяване на сайта на общината;
- Периодични обучения и разяснения, провеждани от МИГ Троян, Априлци и Угърчин, с които информират местния бизнес за възможни финансирания по програми;
- Ремонт на общинската пътна мрежа със средства на общината на обща стойност 479 300 лв. в селата: Лесидрен, Кирчево, Катунец и град Угърчин.

Анализ на административния капацитет за опазването на околната среда

Структура на управлението

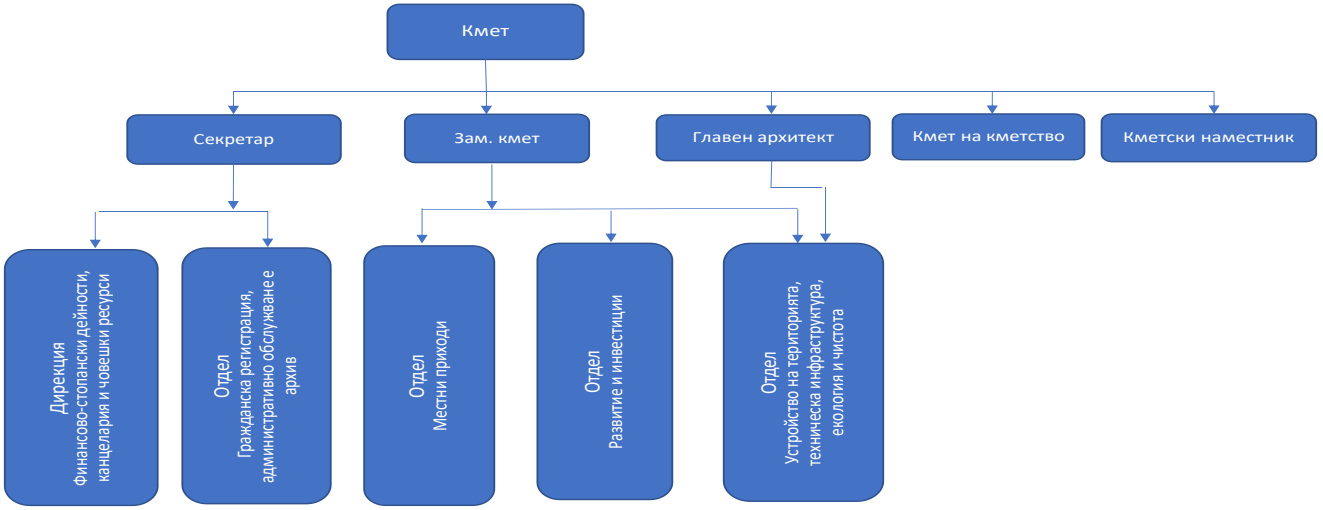

Фигура 35 Структура на общинската администрация. Източник: Община Угърчин.

Кметствата в общината са три – в селата Катунец, Кирчево и Лесидрен. В останалите 7 села има кметски наместници.

Общинската администрация е с численост 56 бройки, дели се на обща и специализирана, структурирана в 1 дирекция и 4 самостоятелни отдела.

Общата администрация подпомага осъществяването на правомощията на кмета и създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация, както и извършва дейности по административното обслужване. Общата администрация е организирана в една дирекция „Финансово-стопански дейности, канцелария и човешки ресурси“ и се състои от следните звена:

- звено по смисъла на чл. 29а от ЗМСМА, подпомагащо работата на общинския съвет и на неговите комисии и осъществява организационно-техническото и административно обслужване на тяхната дейност;
- звено „Канцелария и човешки ресурси“;
- звено „Финансово-счетоводни дейности“;
- звено „Материално-техническа база и транспорт“.

Специализирана администрация подпомага осъществяването на правомощията на кмета на общината. Към нея се числят отделите: „Местни приходи“, „Гражданска регистрация, административно обслужване и архив“, „Развитие и инвестиции“ и „Устройство на територията, техническа инфраструктура, екология и чистота“.

Главният архитект ръководи, координира и контролира дейностите по устройственото планиране, проектиране и строителство на територията на общината.

Организацията на дейностите и функционалните задължения на административните звена са определени в устройствения правилник на общината.

Изводи

- община Угърчин е развила добър административен капацитет в областта на опазване на околната среда;
- общината организира, ръководи и контролира дейностите в областта на опазване на околната среда;
- общинската администрация организира почистването на нерегламентирани сметища и рекултивирането на нарушените терени;
- общинската администрация участва в разработването, провеждането и контрола на дейностите за опазване и възстановяване на природата и екологичната политика на територията на общината;
- общината разяснява, предупреждава и информира жителите за дейностите, плановете, програмите и последствията, отнасящи се до елементите на околната среда и проблемите, свързани с тях;
- броят на служителите за изпълнение на дейностите в областта на околната среда в община Угърчин е недостатъчен за изпълнение на възложените им функции;
- препоръчително е общинската администрация да събира информация от населението чрез провеждане на периодични допитвания с анкети или друга форма за мнение, предложения и препоръки за различните компоненти на околната среда;
- общинската администрация с помощта на учители, преподаватели, читалища, НПО, МИГ-Троян, Априлци, Угърчин следва да увеличи разяснителните

кампании под различни форми (беседи, игри, състезания, презентации, примери за добри практики и др.) и на различни събития и/или празници сред населението за ползите от опазване на околната среда;

- общинската администрация с помощта на учители, преподаватели, читалища, НПО, МИГ-Троян, Априлци, Угърчин следва да стимулира участието на деца и ученици в еко-проекти на ПУДООС;
- целесъобразно е община Угърчин да изгради интегрирана информационна система за околната среда, която да обхваща всичките ѝ компоненти и процеси и да позволява автоматизирано управление на данните, изготвянето на отчети, справки и др., както и да подпомага взимането на управленски решения.

Общински съвет

Общинският съвет се състои от 13 съветници, които участват в 5 комисии, а именно:

- Комисия по бюджет, финанси, инвестиционна политика, общинска собственост, европейско сътрудничество, европроекти, международни връзки;
- Комисия по териториално и селищно устройство, благоустрояване и комунални дейности, екология, транспорт, селско и горско стопанство;
- Комисия по законност, нормативна уредба, местно самоуправление, обществен ред и мониторинг на обществени и възлагателни поръчки, жалби и сигнали на гражданите и контрол по изпълнение решенията на Общинския съвет;
- Комисия по образование, култура, здравеопазване, вероизповедания, трудова заетост, туризъм, социални дейности, младежта и спорта;
- Комисия по противодействие на корупцията, жалби и сигнали по ЗПКОНПИ.

Предоставяни услуги от общината в областта на опазване на околната среда

Услугите, предоставяни от общината в сферата на опазването на околната среда, са:

- събиране и извозване на отпадъците;
- водоснабдяване и канализация;
- озеленяване;
- чистота в населените места;
- контрол;

Връзка с други стратегии и документи

ПООС на община Угърчин има връзка със следните документи:

- Нормативна уредба на Република България в областта на опазване на околната среда и управление на отпадъците;
- Национална програма за управление на отпадъците 2021-2028;

- Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците;
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България;
- План за интегрирано развитие на община Угърчин 2021-2028 година;
- Програма за управление на отпадъците 2021-2028 година;
- Общ устройствен план на община Угърчин;
- Доклад за екологична оценка на община Угърчин;
- Програма за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Угърчин 2015-2020;
- Програма за опазване на околната среда на територията на община Угърчин 2015-2020;
- Годишен отчет за изпълнението на Програмата за опазване на околната среда на територията на община Угърчин 205-202 година през 2019 година;
- Наредба за поддържане и опазване на обществения ред, чистотата и общественото имущество на територията на община Угърчин;
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Угърчин;

Сътрудничество с други институции и организации

Община Угърчин си сътрудничи с много организации за целите на доброто изпълнение на задачите и ангажиментите си в областта на околната среда, а именно: с администрациите на съседните общини на територията на област Ловеч, с областната администрация в Ловеч, РИОСВ Плевен, с фирми, извършващи икономическа дейност на територията на общината, както и с представители на неправителствения сектор.

На национално ниво общината си сътрудничи с: Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на вътрешните работи, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на туризма, Министерство на финансите, Министерство на енергетиката, Изпълнителна агенция по околната среда.

На регионално нива сътрудничеството е с: областна администрация Ловеч, Басейнова дирекция Дунавски район, Регионална система за управление на отпадъците Ловеч, РИОСВ Плевен, Регионална здравна инспекция Ловеч.

Налице е сътрудничество на община Угърчин с множество институции и организации, които имат опит и експертиза в областта на околната среда. Общината работи както с публични, така и с частни организации (основно това са фирмите в областта на управление на отпадъците). Застъпена е и комуникацията и координацията с гражданите и гражданския сектор в процеса на формиране и изпълнение на политиките за опазване на околната среда.

SWOT анализ

SWOT анализът е широко използвана техника от стратегическото управление, който разглежда четири фактора, които идентифицират обекта, за който се прилагат.

	Положително влияние	Отрицателно влияние
Вътрешна среда	плюсове	минуси
Външна среда	възможности	опасности

Strengths - **силните страни** са достижения, ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът.

Weaknesses - **слабите страни** представляват ограничения или недостиг на ресурси, умения и способности, които възпрепятстват развитието на сектора.

Opportunities - **възможностите** представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Threats - **заплахите** са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализа на текущото състояние на околната среда в община Угърчин е направен SWOT анализ с цел да се подчертаят силните страни и възможностите, свързани с опазването на околната среда в общината, както и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности.

Силни страни

- Чиста природа и благоприятен климат;
- Съчетание на разнообразни природни дадености – богата флора и фауна;
- Защитени видове и територии в зони от НАТУРА 2000;
- Поддръжка на зелената система в общината – паркове, градини, зелени площи;
- Липса на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда;
- Добро качество на атмосферния въздух;
- Липса на източници на високи нива на шум;
- Липса на промишлено замърсяване на почвите;
- Добри условия за развитие на биоземеделие;
- Значителен горски фонд с добра репродуктивност;
- Изградена система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места;
- Водоснабдени населени места;
- Частично изградена канализация в град Угърчин;
- Действащо регионално депо за неопасни отпадъци;

- Реализиран проект за закриване и рекултивация на депо за неопасни отпадъци в град Угърчин;
- Изградена зелена система в централната градска част на Угърчин, наличие на паркове, градини и зелени площи на територията на общината;
- Наличие на общински документи и местна нормативна база в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда;
- Наличие на административен капацитет по опазване на околната среда;
- Добро партньорство с институции в областта на опазване на околната среда.

Слаби страни

- Липса на систематизирани и актуални данни за състоянието на околната среда, които да подпомагат взимането на управленски решения;
- Отрицателен естествен и механичен прираст на населението;
- Недостатъчно разгърнат туристически потенциал на общината;
- Липса на ПСПВ;
- Липса на ПСОВ;
- Лошо състояние на част от пътищата;
- Лошо състояние на част от улиците в общината;
- Увеличаване на средствата за депониране на отпадъци;
- Нормата на натрупване на битови отпадъци се увеличава при намаляване на населението;
- Липса на целенасочено проучване на морфологичния състав както на неопасните битови отпадъци, така и на строителните отпадъци;
- Липса на целенасочени мерки и стимули, допринасящи за предотвратяване образуването на отпадъци;
- Липса на фирма-оператор за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- Недостатъчна активност на населението в разделното събиране на отпадъци;
- Периодично появяващи се нерегламентирани сметища;
- Недостатъчна обществена ангажираност на жителите на общината по екологични проблеми.

Възможности

- Изграждане и внедряване на интегрирана информационна система в областта на опазване на околната среда;
- Поддържане на зелената система в общината;
- Изграждане на ПСПВ;
- Изграждане на ПСОВ;
- Рехабилитация на пътищата;
- Ремонт и рехабилитация на улиците на територията на общината;
- Модернизация на водопроводната мрежа;

- Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението в общината и особено сред подрастващите;
- Доизграждане на канализационна мрежа в град Угърчин;
- Изграждане на велоалеи;
- Използване на ВЕИ и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общински сгради;
- Изграждане на сепарираща и компостираща инсталации в Регионалното депо Ловеч;
- Въвеждане на система за разделно събиране на хранителни отпадъци;
- Увеличаване на броя на домакинствата, използващи компостиращи системи за разделно събрани биоразградими отпадъци;
- Създаване на устойчива система за управление на масово разпространени отпадъци с цел осигуряване на максимално рециклиране и оползотворяване;
- Намаляване обема на депонираните отпадъци;
- Използване на външни финансови инструменти за решаване на проблеми, свързани с околната среда;
- Засилване на контрола за спазване на нормативните изисквания в областта на опазване на околната среда.

Заплахи

- Задълбочаване на икономическата криза и свиване на стопанските дейности;
- Липса на икономическа активност и интерес;
- Забавяне или неизпълнение на важни за общината инфраструктурни проекти;
- Трудности при осигуряване на външно финансиране;
- Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции, миграция на млади хора и семейства от общината към по-големи градове или чужбина;
- Глобално изменение на климата;
- Неглижиране на превантивните мерки срещу последствията от климатичните промени.

Цели и приоритети на програмата за опазване на околната среда

Целите на Програмата са формулирани, основавайки се на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT-анализа. Визията за развитие на околната среда на община Угърчин е интегрирана в генерална стратегическа цел.

Генералната стратегическа цел на община Угърчин е:

Устойчиво управление на околната среда чрез добра инфраструктура и благоустроени населени места, опазване на богатото природно наследство и осигуряване на зелена, здравословна и благоприятна за живот и работа среда на населението в общината.

Реализирането на тази генерална стратегическа цел обхваща опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда във всичките ѝ компоненти, отчитайки факторите на въздействие и постигане подобряване на здравословното състояние на населението и осигуряване на по-привлекателна среда за живот в общината.

Приоритети и специфични цели на ПООС

За изпълнението на генералната стратегическа цел на ПООС на община Угърчин са предвидени следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 1: Развитие на техническата инфраструктура в общината с цел подобряване на околната среда.

Специфична цел 2: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и зелените площи в общината.

Специфична цел 3: Развитие на туристическа и културна инфраструктура;

Специфична цел 4: Повишаване капацитета на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и хармонизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания;

Специфична цел 5: Повишаване екологичната култура на населението.

Към всяка специфична цел са определени следните приоритети:

Специфична цел	Приоритет	Описание
Специфична цел 1	**Приоритет 1.1.** Подобряване на ВиК инфраструктурата в общината и екологосъобразно третиране на отпадъчните води	Приоритетът е насочен към изграждането и реконструкцията на съществуващи ВиК мрежи и изграждането на нови, както и изграждането на ПСПВ и ПСОВ
	Приоритет 1.2. Ремонт и рехабилитация на общински пътища	Дейности за ремонт и рехабилитация на общинските пътища.
	Приоритет 1.3. Реконструкция и рехабилитация на улични мрежи на територията на общината	Дейности за реконструкция и рехабилитация на улични мрежи на територията на общината, включително тротоари и принадлежащата инфраструктура.
	Приоритет 1.4. Подобряване на системата за управление на отпадъците	Приоритетът е насочен към мерки за намаляване на депонираните отпадъци, подобряване на системата за управление на масово разпространени отпадъци и увеличаване на количествата разделно събирани отпадъци, реализирането на изграждането на за „Регионална система за управление на отпадъците за регион Ловеч“ с обхват: компостираща инсталация; инсталация за предварително третиране; площадка за рециклиране на строителни отпадъци; приемен център за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението;
	Приоритет 1.5. Благоустрояване и подобряване на околната среда	Приоритетът е насочен към обновяване, реконструкция, рехабилитация, благоустройство и озеленяване на крайпътните и междужилищни пространства. Възстановяване на съществуващи и изграждане на нови зони за отдих, пешеходни и велоалеи, детски кътове.
	Приоритет 1.6. Внедряване на мерки за ЕЕ в общински сгради	Дейности за повишаване на енергийната ефективност, насочени към обновяване и модернизиране на уличното осветление в общината, саниране на обществени сгради, извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти и др.
	Приоритет 1.7. Адаптиране към измененията на климата	Картиране на уязвими за общината терени, почистване и укрепване на речни корита, управление на риск от свлачища и горски пожари, залесяване с горски насаждения, ограничаване на ерозията,

		изграждане на система за наблюдение и предупреждение.
Специфична цел 2	**Приоритет 2.1.** Опазване на биоразнообразието в защитените зони от НАТУРА 2000	Дейности за устойчиво управление и разумно използване на природните ресурси.
	Приоритет 2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване и поддържане на градинска и паркова среда	Създаване на нови и поддържане на съществуващи алеи, градини, паркове и кътове за детски игри.
Специфична цел 3	**Приоритет 3.1.** Съхраняване и опазване на културно-историческото наследство в общината	Приоритетът е насочен към дейности, които включват проучване, консервиране, реставриране и представяне, както и опазване и популяризиране на културно-историческите ценности на територията на общината.
	Приоритет 3.2. Създаване на условия и възможности за развитие на различни форми на туризъм	Дейности за изграждане на пешеходни и велоалеи, поставяне на информационни табели, изграждане и реконструкция на инфраструктура за достъп до и около обектите на културно и природно наследство, в т.ч. и за хора с увреждания.
Специфична цел 4	**Прироритет 4.1.** Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от общинската администрация, отговарящи за опазването на околната среда	Дейности за подготовка и обучение на служителите в областта на управление на околната среда. Участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво. Въвеждане на нови форми на административно обслужване и подобряване на материално-техническите условия на заетите в администрацията.
	Приоритет 4.2. Своевременна актуализация и допълване на общински наредби и програми в областта на околната среда	Дейности за актуализация и допълване на наредби и програми вследствие на настъпили промени в нормативната уредба и други фактори със стратегическо значение. Изготвяне на годишни отчетни доклади за изпълнението на ПООС.
	Приоритет 4.3. Разработване и внедряване на интегрирана информационна система за опазване на околната среда и управление на отпадъците	Проучване, проектиране, разработване и въвеждане в експлоатация на интегрирана информационна система за опазване на околната среда и управление на отпадъците.
Специфична цел 5	**Приоритет 5.1.** Информиране и привличане на местната	Дейности за информираност, образованост, разбиране на причините и начините за опазване на околната среда на хората, мотивирането

	общност в реализацията на мерките, предвидени в ПООС	им за участие в различни инициативи на общината са от изключително значение за постигането на целите на ПООС.

План за изпълнение на ПООС община Угърчин

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	Специфична цел 1: Развитие на техническата инфраструктура в общината с цел подобряване на околната среда.						
	Приоритет 1.1. Подобряване на ВиК инфраструктурата в общината и екологосъобразно третиране на отпадъчните води						
1.1.1.	Реконструкция и рехабилитация на вътрешна водопроводна мрежа в град Угърчин	5 000 000	2028	външно финансиране	км рехабилитирана водопроводна мрежа	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.1.2.	Реконструкция и рехабилитация на вътрешна водопроводна мрежа в село Микре	2 000 000	2028	външно финансиране	км рехабилитирана водопроводна мрежа	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.1.3.	Реконструкция и рехабилитация на вътрешна водопроводна мрежа в село Орляне	2 000 000	2028	външно финансиране	км рехабилитирана водопроводна мрежа	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.1.4.	Изграждане, реконструкция и рехабилитация на ВиК мрежа на град Угърчин и изграждане на ПСОВ	17 000 000	2028	външно финансиране	км рехабилитирана водопроводна мрежа, наличие на ПСОВ	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
	Приоритет 1.2. Ремонт и рехабилитация на общински пътища						
1.2.1.	Рехабилитация на път IV клас, с.Кирчево LOV1205/с.Бълг. Извор-с.Микре/ с.Кирчево-с.Лесидрен	10 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтиран път	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.2.2.	Рехабилитация на път	5 000 000	2028	външно	км ремонтиран	общинска	Проектът е включен в

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	LOV 1200; LOV 1203; LOV 2076;			финансиране	път	администрация	ПИРО Угърчин
1.2.3.	Рехабилитация на път LOV 2201 LOV 2202; LOV 2204; LOV 3206; LOV 3208;	10 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтиран път	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
	Приоритет 1.3. Реконструкция и рехабилитация на улични мрежи на територията на общината						
1.3.1.	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в с.Лесидрен	7 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтирани улици	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.3.2.	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в с.Кирчево	6 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтирани улици	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.3.3.	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в гр. Угърчин	10 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтирани улици	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.3.4.	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в с.Катунец	6 000 000	2028	външно финансиране	км ремонтирани улици	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.3.5.	Редовно почистване на улиците, вкл. измиване	35 000	постоянен	общински бюджет	почистени улици	общинска администрация	
	Приоритет 1.4. Подобряване на системата за управление на отпадъците						
1.4.1.	Подобряване на системата за управление на	290 300	2028	външно финансиране, общински	изпълнение на Програмата за управление на	общинска администрация	Всички дейности и проекти са включени в ПУО на община

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	отпадъците – Програма за управление на отпадъците (ПУО)			бюджет	отпадъците		Угърчин
1.4.2.	Изграждане на Регионална система за управление на отпадъците за регион Ловеч с обхват- Компостираща инсталация, инсталация за предварително третиране, площадка за рециклиране на строителни отпадъци, приемен център за безвъзмездно предаване на отпадъци от населението и площадка за депониране.	10 000 000	2028	външно финансиране, общински бюджет		общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
	Приоритет 1.5. Благоустрояване и подобряване на околната среда						
1.5.1.	Обновяване, реконструкция, рехабилитация и благоустройство и озеленяване на крайпътните и междужилищни пространства	100 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	**Метри благоустроени и озеленени крайпътни пространства; брой благоустроени и озеленени междужилищни**	общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
					пространства		
1.5.2.	Възстановяване на съществуващи и изграждане на нови зони за отдих	50 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Брой възстановени зони за отдих, брой новоизградени зони за отдих	общинска администрация	
1.5.3.	Изграждане на пешеходни и велоалеи	500 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	км пешеходни алеи, км велоалеи	общинска администрация	
1.5.4.	Създаване на безопасна веломрежа за достъп до училище и за развитие на туризма	2 000 000	2028	външно финансиране	км веломрежа	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.5.5.	Изграждане на нови и поддръжка на съществуващи детски кътове	300 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Брой поддържани детски кътове, брой изградени нови	общинска администрация	
	Приоритет 1.6. Внедряване на мерки за ЕЕ в общински сгради						
1.6.1.	Повишаване на ЕЕ на сградата на общината в град Угърчин	5 000 000	2028	външно финансиране	Повишена ЕЕ в сградата на общината в град Угърчин	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.6.2.	Опазване, реставриране, въвеждане на мерки за ЕЕ в сградите на	2 000 000	2028	външно финансиране	Реставрирани и с повишена ЕЕ читалища	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	читалищата, съхраняване и консервиране						
1.6.3.	СМР и мерки по саниране в училище ОУ "Христо Ботев", в с. Кирчево	1 000 000	2028	външно финансиране	Ремонтирано и санирано училище в село Кирчево	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.6.4.	СМР и мерки по саниране в училище ОУ "Св. Паисий Хилендарски, с. Лесидрен	1 000 000	2028	външно финансиране	Ремонтирано и санирано училище в село Лесидрен	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
1.6.5.	Подмяна на улично осветление с енергийно ефективно	200 000	2026	външно финансиране, общински бюджет	Брой подменено улично осветление	общинска администрация	
	Приоритет 1.7. Адаптиране към измененията на климата						
1.7.1.	Картиране на уязвими терени и зони на територията на общината	10 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Брой карти с уязвими за общината терени	общинска администрация	
1.7.2.	Почистване и укрепване на речни корита	1 000 000	постоянен	външно финансиране, общински бюджет	км почистени и укрепени речни корита	общинска администрация	
1.7.3.	Изграждане на система да наблюдение и предупреждение за климатични промени и	100 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Система за наблюдение и предупреждение	общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	пожари						
1.7.4.	Залесяване и ограничаване на ерозията	100 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Брой декари залесени терени	общинска администрация	
	Специфична цел 2: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и зелените площи в общината						
	Приоритет 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените зони от НАТУРА 2000						
2.1.1.	Изграждане и поддържане на инфраструктурата на защитените зони	100 000	постоянен	външно финансиране, общински бюджет		общинска администрация	
2.1.2.	Поддържане на база данни за защитените зони на територията на общината с актуална информация	3 000	постоянен	общински бюджет	1 база данни	общинска администрация	
2.1.3.	Контрол на спазването на ограниченията за защитените зони на територията на общината	-	постоянен			общинска администрация	
2.1.4.	Проучване на възможности и кандидатстване за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	-	постоянен		Брой проучени възможности, брой кандидатствания за финансиране	общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	Приоритет 2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване и поддържане на градинска и паркова среда						
2.2.1.	Опазване и поддържане на зелената система в общината	10 000	постоянен	общински бюджет		общинска администрация	
2.2.2.	Модернизиране на техническата база и техника за поддържане на зелената система на територията на общината	100 000	2025	външно финансиране, общински бюджет		общинска администрация	
2.2.3.	Изграждане на нови детски спортни площадки и игрища	100 000	2027	външно финансиране, общински бюджет	3 броя нови детски спортни площадки и игрища	общинска администрация	
2.2.4.	Засаждане на алеи с цветя в кътовете за отдих и в градинки и поддържането им	20 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	4 броя нови алеи с цветя	общинска администрация	
2.2.5.	Поддържане на актуален регистър за зелената система на общината	2 000	постоянен	общински бюджет	1 регистър	общинска администрация	
	Специфична цел 3: Развитие на туристическа и културна инфраструктура						
	Приоритет 3.1. Съхраняване и опазване на културно-историческото наследство в общината						
3.1.1.	Реставрация, консервация и експониране на паметници на културата от местно и национално	2 000 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Брой реставрирани и консервирани паметници на културата	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	значение						
3.1.2.	Обновяване/създаване на художествена галерия и музей в град Угърчин	5 000 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Художествена галерия, музей	общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин
3.1.3.	Разработване на Стратегия за съхраняване и опазване на културно-историческото наследство	8 000	2025	външно финансиране, общински бюджет	1 Стратегия	общинска администрация	
3.1.4.	Съхраняване и развитие на всички форми на художествената самодейност на територията на общината	50 000	постоянен	външно финансиране, общински бюджет		общинска администрация	
	Приоритет 3.2. Създаване на условия и възможности за развитие на различни форми на туризъм						
3.2.1.	Разработване на Програма за развитие на туризма в община Угърчин	10 000	2025	външно финансиране, общински бюджет	Програма за развитие на туризма	общинска администрация	
3.2.2.	Изграждане на зони за спорт, пикник и отдих	100 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Изградени 3 зони за спорт, пикник и отдих	общинска администрация	
3.2.3.	Развитие на различни атракции – изграждане на въжен град,	500 000	2027	външно финансиране, общински		общинска администрация	Проектът е включен в ПИРО Угърчин

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	обособяване на терени за пейнбол			бюджет, ПЧП			
	Специфична цел 4: Повишаване капацитета на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и хармонизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания						
	Приоритет 4.1. Осигуряване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от общинската администрация, отговарящи за опазването на околната среда						
4.1.1.	Обучение на служителите от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	3 000	всяка година	външно финансиране, общински бюджет	Осъществени 7 обучения	общинска администрация	
4.1.2.	Въвеждане на нови форми на административно обслужване	20 000	постоянен	външно финансиране, общински бюджет	Въведени 4 нови форми на административно обслужване	общинска администрация	
4.1.3.	Подобряване контролната дейност на общината в сферата на спазване на екологичното законодателство и общинските наредби		постоянен			общинска администрация	
4.1.4.	Подобряване на материално-техническите условия на	500 000	2028	външно финансиране, общински		общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	заетите в общинската администрация			бюджет			
	Приоритет 4.2. Своевременна актуализация и допълване на общински наредби и програми в областта на околната среда						
4.2.1.	Актуализация и допълване на наредби и програми вследствие настъпили промени в нормативната уредба		при необходи-мост			общинска администрация	
4.2.2.	Изготвяне на годишни доклади за изпълнението на ПООС		всяка година		годишни доклади	общинска администрация	
	Приоритет 4.3. Разработване и внедряване на интегрирана информационна система за опазване на околната среда и управление на отпадъците						
4.3.1.	Проучване, проектиране, разработване и въвеждане в експлоатация на интегрирана информационна система за опазване на околната среда и управление на отпадъците	60 000	2028	външно финансиране, общински бюджет	Интегрирана информационна система	общинска администрация	
4.3.2.	Поддържане на актуални данни в интегрираната информационна система					общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
	Специфична цел 5: Повишаване екологичната култура на населението						
	Приоритет 5.1. Информиране и привличане на местната общност в реализацията на мерките, предвидени в ПООС						
5.1.1.	Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на общината	5 000	постоянен	общински бюджет		общинска администрация	
5.1.2.	Привличане на гражданите за участие в изпълнението на проекти, свързани с опазване на околната среда		постоянен			общинска администрация	
5.1.3.	Организиране на обществени обсъждания и дискусии по екологични проблеми		при необходи-мост			общинска администрация	
5.1.4.	Оказване на съдействие при подготовка на проекти свързани с околната среда на НПО, учебни заведения, читалища, фирми и др		постоянен			общинска администрация	
5.1.5.	Участие в национални, областни и общински кампании, свързани с опазване на околната среда		2 пъти годишно		брой участници от населението	общинска администрация	

Мярка/ Дейност	Описание	Бюджет (лв.)	Срок за изпълне-ние	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорник	Забележка
5.1.6.	Изготвяне и кандидатстване с проекти по Национална кампания „За чиста околна среда“		при обява за набиране на проекти	общински бюджет	брой училища, брой детски градини	общинска администрация	

Бюджет и ресурсна осигуреност

Ресурсите за реализацията на ПООС включват само прогнозни средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и дейности, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор.

Финансовата таблица е индикативна. Общият бюджет на ПООС е: 112 276 300 лева, като от тях 108 000 000 лева са включени в Плана за интегрирано развитие, а 290 300 лева са планирани в Програмата за управление на отпадъците на община Угърчин. Бюджетът за мерките и дейностите в областта на опазване на околната среда, невключени в другите два документа, са 3 986 000 лева.

Не се очаква индикативната финансова таблица да покаже еднозначно реалния обем финансови ресурси за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат осъществени на територията на община Угърчин и ще допринасят за опазването на околната среда през периода до 2028 година.

Следва да се има предвид, че общата сума на финансовите ангажименти по отделните приоритети може да претърпи промени според степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните и обществени условия, конкретно възникващи ситуации в страната и Европейския съюз, както и появилите необходимости от преразпределение между отделните приоритети след обосновани промени според процедурите на приложимото законодателство.

Предвидимите източници за финансиране на мерките и проектите по плана са:

Местни публични източници: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни);

Външни публични източници: Републикански бюджет, Структурни фондове и Кохезионен фонд на ЕС, фондове на ЕС в областта на земеделието – Общата селскостопанска политика, Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, ПУДООС, други източници – банки, фондове , фондации и др.

Частни финансови източници: средства от частни банки, фондове, инициативи и др.

Обществени консултации и приемане на ПООС на община Угърчин

За реализацията на комуникационни цели, заложени в програмата, община Угърчин разполага с добре структурирана система за информиране на обществеността, както и с ясно идентифицирани целеви групи. Подходите са разнообразни – сайт на общината, местно радио, целеви кампании, информационно табло, информационни материали и др.

С цел осигуряване на обществен достъп и проекта на програмата е публикуван на интернет страницата на общината, където заинтересованите страни могат да се запознаят с представения проект и в 30-дневен срок да изразят мнения и/или становища по планираната политика на общината за опазване на околната среда.

Провеждане на процедура за преценка необходимостта от екологична оценка и оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР.

ПООС на община Угърчин се приема от Общинския съвет.

Система за мониторинг, отчет и контрол на изпълнението на общинската програма

За да се изпълнява успешно общинската програма за опазване на околната среда, се изисква прилагане на система за мониторинг и контрол на изпълнението ѝ. Необходимо е да се извършва и оценка на крайния ефект от нейното изпълнение, както и периодичната ѝ актуализация в случаите на промяна в обстоятелствата или необходимост от корекция на целите.

За да се гарантират действителните резултати, е изградена системата за програмен мониторинг и контрол на базата на европейското, националното и местното законодателство. Програмният мониторинг и контрол е тази част от програмата, която следи за правилното изпълнение на избраната стратегия по отделни мерки, които са изброени в плана за действие. Системата на програмния мониторинг и контрол позволява да се определи дали общината се приближава към планираните стратегически цели.

Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели, е задължение на община Угърчин в нейната административна цялост. Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

Разпределението и прецизирането на задачите към съответните експерти по специалности и включването им в годишната програма на общината за съответната година, както и проследяването на планирането, изпълнението и спазването на сроковете са задължения на съответната общинска структура, определена за извършването на тези дейности, съгласно актуалния към момента Устройствен правилник за организация и дейността на общинската администрация. Също така съгласно този правилник се определят и отговорните структури/експерти от общинската администрация, отговарящи за оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата.

Наблюдението и оценката на ПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или, ако условията се изменят.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората

проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъкът по постигането на визията и главната стратегическа цел.

Контролът върху изпълнението на ПООС на община Угърчин се извършва от общинския съвет по отчети за изпълнението ѝ, внасяни ежегодно от кмета на общината.

Мерки за ограничаване на климатичните промени

Основни понятия

Изменението на климата се отнася до промяна в климата, дължаща се пряко или косвено на човешката дейност, която променя състава на глобалната атмосфера и която е в допълнение към естествената променливост на климата, наблюдавана сравними периоди от време.

Глобалното затопляне се отнася до постепенното нарастване, наблюдавано или прогнозирано, на глобалната повърхностна температура, като една от последиците от засилването на радиацията, причинено от антропогенни емисии.

Адаптацията е процес на адаптиране към действителните или очакваните неблагоприятни последици от изменението на климата и предприемане на подходящи действия за предотвратяване или свеждане до минимум на щетите, които те могат да причинят. В човешките системи адаптацията има за цел да намали или да избегне вредата или да използва полезните възможности. В някои природни системи човешката намеса може да улесни адаптирането към очаквания климат и неговите последици.

Смекчаване (на изменението на климата) е човешка намеса за намаляване на източниците или подобряване на поглъщането на парникови газове (ПГ).

Уязвимост към изменението на климата е степента, до която всяка система е възприемчива и не може да се справи с негативните въздействия, които изменението на климата ѝ налага. Уязвимостта е функция на естеството, величината и степента на изменение на климата, на които е изложена системата и нейната чувствителност и адаптивен капацитет.

Устойчивостта е противоположна на уязвимостта и се определя като способността на социалната или екологичната система да абсорбира смущенията, като при това запазва същата основна структура и начини на функциониране, способност за самоорганизация и способност да се адаптира към стреса и промяната.

Рискът е потенциалната възможност от последствия, при които в залог има нещо стойностно и резултатът е несигурен, като се отчита разнообразието на стойностите в залог. Рискът често се представя като вероятност за възникване на опасни събития или тенденции, умножени с въздействията, ако тези събития или тенденции се появят.

Адаптиране към риска и намаляване на риска от бедствия

Документите Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задават рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 година, като идентифицират и потвърждават необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво.

България се намира в един от регионите, които са особено уязвими към изменението на климата (предимно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и

нарастваща честота на свързаните с изменението на климата екстремни събития като суши и наводнения. Рисковете, причинени от събития, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета, както на национално, така и на трансгранично равнище. В научната общност съществува консенсус, че изменението на климата вероятно ще увеличи честотата и величината на екстремните метеорологични явления, като се очаква през следващите десетилетия в страната средната годишна температура на въздуха да се увеличи и да се променят типовете валежи.

Очаква се всички сектори на икономиката да бъдат засегнати от прогнозираните промени. Общите изводи от Доклада за макроикономическите последици от изменението на климата насочват вниманието към разходите при липса на действия за адаптиране. Ефектът от изменението на климата не засяга всички хора и територии еднакво поради различните нива на експозиция, съществуващата уязвимост и адаптивните възможности за справяне. Уязвимостта на населението и икономиката на България към въздействията на климатичните промени се усилва от относително високата степен на бедност в най-засегнатите райони, продължаващата концентрация на населението на страната в няколко индустриални и градски района и различните последици от прехода от държавно-контролирана икономика към свободна пазарна икономика.

Глобално затопляне, природни бедствия, рискови територии и зони

Фигура 37 (А) Средни годишни температури през 1961-1990 г. (Б) Песимистичен климатичен сценарий за средна годишна температура през 2080 г.

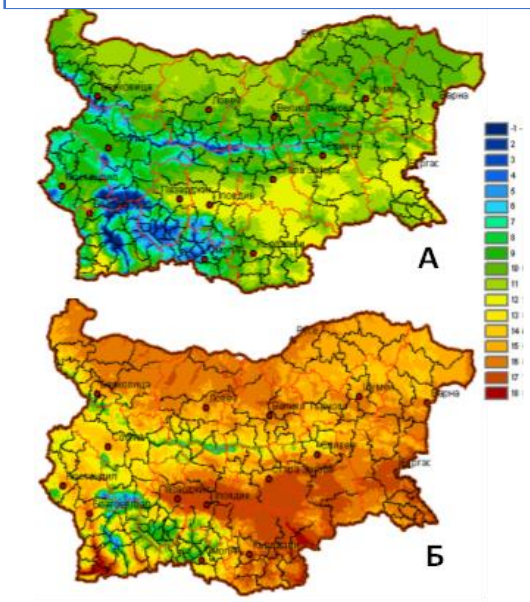

Научните прогнози сочат, че средната температура ще се повиши между 1.8°C и 4°C до 2100 година, като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност.

Изследванията, проведени от департамента по метеорология на НИМХ, предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България от 0.7°C до 1.8°C до 2020 година. Още по-високи температури се очакват до 2050 и 2080 година, като прогнозираните повишения са съответно от 1.6°C до 3.1°C и от 2.9°C до 4.1°C.

Повишаването на температурата се очаква да бъде по-голямо през летния сезон (от юли до септември).

От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, вероятно е да има намаляване на валежите, което ще доведе до значително намаляване на общите водни запаси в страната. В това отношение прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 10% до 2020 година, 15% до 2050 година и от 30% до 40% до 2080 година. При повечето сценарии за изменението на климата валежите през зимните месеци вероятно ще се увеличат до края на века, но се очаква значителното намаляване на валежите през летните месеци да компенсира това увеличение.

Очаква се биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, както и секторите на водните ресурси, селското стопанство и горското стопанство да бъдат засегнати от предвижданите промени. Тези промени ще засегнат допълнително обществото и неговите граждани, както и икономиката като цяло.

Фигура 38 Средна годишна сума на валежите за периода 1961–1990 г. (А); Очаквана сума към 2080 г., съгласно песимистичния сценарий (Б)

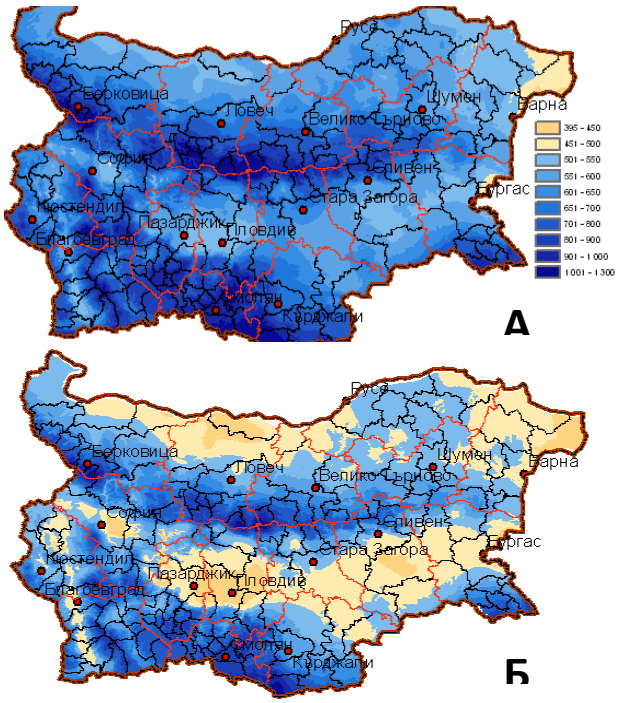

Източник: НИМХ.

Сектор селско стопанство

Изменението на климата ще бъде важен фактор за бъдещото развитие на българското селско стопанство и първите негативни въздействия вече са реалност. Екстремните метеорологични явления и постепенните климатични промени могат да окажат силно въздействие върху добивите и качеството на продукцията. Отчитайки, че секторът на селското стопанство допринася значително за българската икономика и поради растящата уязвимост на селското стопанство от неблагоприятните климатични явления, се очаква, че препитанието на много българи ще бъде все по-засегнато.

Сектор биологично разнообразие и екосистеми

България е страна с богато биоразнообразие. Разнообразната физическа география на страната и местоположението на границата на различни климатични и растителни райони създава благоприятни условия за съществуването на близо 41 493 растителни и животински видове – 26% от европейските видове, включително 25% от тези в Червената книга на Европа. Обектите в НАТУРА 2000, които заемат 34.4% от територията на страната, както и защитените територии с обхват от 584 569.19 ха или 5.3% от територията на страната, са предназначени за опазването на тези видове.

Проявите на изменението на климата се очаква да имат различни въздействия върху различните видове екосистеми и да засегнат биологичното разнообразие и екосистемните услуги по редица начини, включително внезапно и дори

катастрофално. От друга страна, прогнозираното годишно увеличение на средните температури може да допринесе за адаптиране чрез удължаване на вегетационните периоди и чрез миграция на видовете в природните екосистеми или чрез контролирано въвеждане на видове за селското стопанство, зелената инфраструктура или други цели на адаптацията.

Сектор енергетика

Енергийната инфраструктура е уязвима от редица климатични стресови фактори, в това число температура, валежи, покачване на морското равнище и екстремни явления. По-конкретно, изменението на климата се очаква да промени интензитета, честотата и разпространението на екстремно високи температури, валежи и бури, което увеличава уязвимостта на енергийната инфраструктура. Изменението на климата представлява значителен проблем за енергийната сигурност не само поради прякото въздействие върху инфраструктурата и енерго-разпределението, но и поради последващото въздействие върху други сектори и области, вкл. продоволствената сигурност и здравето.

Сектор гори

Българските гори притежават изключително биологично разнообразие, като само висшата флора се състои от 4 102 вида. От икономическа гледна точка годишният принос на горското стопанство, дърводобива и производството на мебели е приблизително 500 милиона евро (според ЕВРОСТАТ и Европейския секторен мониторинг на дървообработващата и мебелната промишленост). В горския сектор работят около 43 000 души, а в някои селски райони това е основният двигател на икономическото производство. Прогнозите за повишаване на температурата поради изменението на климата, по-топлите зими и повече летни засушавания, заедно с по-големия брой и величина на екстремни климатични явления като: топлинни и студени вълни, силни бури, мокър сняг и натрупване на лед, ще влошат здравето на горите и растежа на дърветата, ще увеличат атаките от патогенни насекоми и гъби, включително инвазивни видове, и ще причинят сериозни загуби вследствие на пожари и щети, причинени от бури. Вече има свидетелства за въздействието на тези различни климатични събития върху горския сектор в България. В бъдеще те могат да допринесат за много високи икономически загуби, за влошаване способността на горите да фиксират въглерода и да повлияят на качеството на живот в България чрез намаляване възможностите за изпълняване на ценни екосистемни услуги.

Според едно проучване общият прираст на горите може да намалее с до 3.5 милиона $м^3$ годишно (Костов и Рафаилова, 2009 г.). Това е еквивалентно на 42% от годишния добив на дървесина и би имало унищожително въздействие върху първичното производство на горски продукти и икономиката на селските райони. Въздействие от подобен мащаб може да се очаква и върху способността на горите да поддържат осигуряването на питейна вода, да смекчават ефектите от екстремните валежи и наводненията, да стабилизират уязвимите почви на стръмни склонове, да удовлетворяват нарастващите нужди на сектора за отдих и туризъм, да усвояват и фиксират въглерод и да опазват богатия ресурс от природно биологично разнообразие.

Сектор човешко здраве

Човешкото здраве може да бъде повлияно от голям брой метеорологични прояви, свързани с изменението на климата. Климатичните промени в България се проявяват чрез повишаване на средните годишни температури на въздуха и водата, увеличаване на горещите и студени вълни, промяна в режима на годишните валежи, нарастване броя на интензивните валежи, увеличаване на екстремните метеорологични явления (ветрове, циклони, наводнения и суши) и промени в интензитета на ултравиолетовото (UV) излъчване. Всички тези промени засягат здравето по сложен и индивидуален начин, в зависимост от различните социално-икономически, здравни, лични и други фактори.

Ефектите върху здравето могат да бъдат диференцирани като първични и вторични. Първичните ефекти засягат пряко човешкото здраве, например: чрез топлинни и студени вълни, ултравиолетови лъчения и наводнения. Вторичните ефекти влияят косвено върху човешкото здраве чрез други фактори, повлияни от климата, като например: полени, заболявания от преносители, пожари, замърсени храни, вода и въздух и увредени култури. Първичните и вторичните ефекти на изменението на климата върху здравето могат да бъдат диференцирани в следните групи: заболяемост и смъртност, свързани с топлината; заболяемост и смъртност, свързани с екстремни метеорологични условия; сърдечносъдови заболявания, включително инсулти, астма, респираторни алергии и заболявания на дихателните пътища; болести, причинени от храна и хранителни фактори; заболявания, свързани с водата; психично здраве и свързани със стреса разстройства, неврологични заболявания и нарушения.

Сектор туризъм

Международният туризъм в България генерира приблизително 2.4 милиарда щатски долара, като в туристическия сектор работят 11.1% от заетото население на страната. Метеорологичните условия и климатът са от съществено значение за туризма. Климатът е ключов фактор, определящ привлекателността на дестинацията, който влияе и върху периода за почивки, както и върху избора и разходите за туристическа дейност. Метеорологичните условия допринасят за удовлетворението от пътуването в дестинацията по време на ваканциите. Неблагоприятните климатични събития, включително топлинни и студени вълни, интензивни валежи, бури или промени в природните туристически атракции, като липса на сняг, може да имат отрицателни последици за преживяванията на туристите в дадена дестинация и за желанието на туриста да се върне отново там.

Поради своя пространствено концентриран, зависим от времето и с изключително сезонен характер, туризмът в България е уязвим от изменението на климата. Екстремните събития, наблюдавани в миналото, се очаква да станат по-чести при сценариите на изменението на климата, включително топлинни вълни, интензивни валежи, крайбрежни наводнения и бури. Зимният туризъм вече страда от по-високи температури и в краткосрочен до средносрочен план ски зоните вероятно ще станат все по-икономически нежизнеспособни; в дългосрочен план се очаква летните температури да надвишават биофизично допустимите прагови нива, докато покачването на морското равнище и наводненията ще доведат до загуба на крайбрежни зони. Изменението на климата може също косвено да влияе на туризма,

по-специално чрез увеличаване недостига на ресурси (прясна вода) и нарастващото търсене на енергия, например за климатизация.

По този начин климатичните промени пораждат различни краткосрочни и дългосрочни заплахи за туризма в България, въпреки че по-високите температури по-рано и по-късно през годината може да направят страната по-привлекателна в извън-пиковия сезон (между силния и слабия сезон).

Сектор транспорт

Основните видове транспорт в България, по отношение на инфраструктурата и услугите, са автомобилният и железопътният, следвани от водния и въздушния. Автомобилният транспорт е безусловно най-важният вид - с леки автомобили и автобуси са превозени 96 процента от пътниците, следван от железопътния транспорт, чийто дял е едва 3.6 процента (по брой пътувания).

Най-значимите предишни въздействия върху инфраструктурата от метеорологичните събития в България са резултат от наводнения и свлачища. Най-уязвими са Републиканската пътна мрежа и общинската транспортна инфраструктура (улици, пътища и инфраструктура за обществен градски транспорт). Въпреки че няма изчерпателни данни за всички подотрасли на транспорта, по оценки средногодишните разходи за увредена транспортна инфраструктура в резултат на свързани с климата бедствия, са от порядъка на 115-135 милиона лева. Това не включва социалните разходи, като загуба на човешки живот или въздействия върху цялостната икономика, причинени от тези щети.

Сектор градска среда

Градското население в България е 75% от общия брой жители на България. Въпреки прогнозите за общия спад на населението, градското население се очаква да достигне до 81% от общото население до 2050 година. Тази концентрация в градовете създава натиск върху земята, инфраструктурата и услугите и излага повече хора на рискове от бедствия поради по-голямата концентрация на уязвими групи.

Анализът на минали и настоящи метеорологични събития показва, че българските градове са изпитали средно годишно повишаване на температурата и увеличен брой дни с интензивни валежи, често придружени от бури или градушка и свързани с нарастващ брой наводнения, които са причинили значителни щети през последните години. Сред екстремните метеорологични събития наводненията и свлачищата са причинили най-големи финансови щети през периода 2010–2015 години.

Съществува широк спектър от вероятни взаимосвързани въздействия в градските райони от бъдещи климатични събития. Те включват увреждане на сгради и градска инфраструктура, последици за здравето, застрашени ключови услуги, включително доставка на храна и електрическа енергия, намалена подвижност и достъпност и стрес във водоползването, както и повишен финансов натиск върху общините за поддръжка на инфраструктурата и за средства и персонал за спешна помощ. Изменението на климата ще има по-голямо въздействие в големите градове. По-уязвими към екстремните климатични събития ще бъдат централните градски райони с по-висока плътност, интензивен трафик, намалени зелени и открити пространства и стара инфраструктура с ограничен капацитет. Екстремните метеорологични събития също ще

засегнат значително по-уязвимите групи, включително тези, които живеят под линията на бедността, в бедните стандартни жилища, бездомните, възрастните и болните.

Сектор води

Водният сектор, както е дефиниран тук, включва управлявани водни системи (водоснабдяване и канализация, хидромелиорация, хидроенергия и промишлена употреба) и естествени водни системи. Общите дългосрочни годишно-възобновяеми водни ресурси на България възлизат на 21.3 км^3, от които 20.4 км^3 се отчитат като повърхностни води и 0.9 км^3 като нетни подземни водни ресурси. Районът, покрит от повърхностни сладководни тела, обхваща близо 2 000 км^2, което е по-малко от 2% от територията на страната. Въпреки че България има относително добри сладководни ресурси в сравнение с други европейски страни, те са неравномерно разпределени в цялата страна и по сезони.

Очаква се изменението на климата да има значителен ефект върху хидрологията на реките. За някои райони на басейново управление общият годишен дебит се очаква да намалее с около 10% до 2030 година. Значителни изменения се очакват при сезонното разпределение на оттока на реките. Докато през зимата и пролетта ще има увеличение, летният и есенният дебити на речните потоци се очаква да намалеят. Наличието на подпочвени води не се очаква да се промени съществено.

Всички разгледани сектори в Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България са силно взаимозависими. Мерките в един сектор могат да повлияят в редица други сектори. По тези причини процесът за адаптиране и предприемане на мерки не могат да са изолирани. Между адаптирането към изменението на климата и устойчивото развитие на територията съществува широка връзка, затова мерките, свързани с изменението на климата са интегрирани и целят адаптиране, намаляване на въздействието и ранно предупреждение.

Законодателство

След присъединяването на България към Европейския съюз (ЕС) на 1 януари 2007 година контекстът на политиката за климата в страната се променя съществено, тъй като освен с международните ангажименти по Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата (РКОНИК) и Протокола от Киото (ПК), тя е съобразена с действащото и новоприетото европейско законодателство в тази област. За периода 2008-2012 години политиката и законодателството на България, свързани с изменението на климата, се хармонизират с тези на ЕС и Националният план за действие по изменение на климата (НПДИК) не е актуализиран, докато трае този процес.

В изпълнение на ангажиментите на България, произтичащи от пълноправното членство в ЕС в този период са предприети следните мерки:

- въведени са разпоредбите на Директива 2003/87/ЕО за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността;

- разработен и одобрен от Европейската комисия е Национален план за разпределение на квоти на емисии парникови газове;
- предприети са стъпки за въвеждане на новоприетото законодателство на ЕС в областта на климата (законодателния пакет „Климат и енергетика“), както и на законодателството за включване на авиационния сектор в Схемата на Общността за търговия с квоти на емисии (Директива 2008/101/ЕО);
- през 2010 година е преразгледана и ревизирана Националната система за инвентаризация на парниковите газове, с оглед подобряване на отчетността съгласно насоките на РКОНИК и изискванията на европейското законодателство;
- създадена е и функционираща Схема за зелени инвестиции, чрез която се финансират проекти, водещи до намаляване на емисиите парникови газове.

След приемането на Плана за действие от Бали през 2007 година политиката за изменение на климата в глобален мащаб също се променя съществено, съобразно динамиката на международните преговори за постигане на ново глобално споразумение по климата, което да обхване всички големи (включително т.нар. „нововъзникнали“) икономики, както и на споразумение за режима на управление на политиката по климата след първия период на задължения по Протокола от Киото. В рамките на международните преговори от 2007 година насам България участва като пълноправен член на ЕС, т.е. съобразно общата, съгласувана позиция на Съюза в тези преговори.

Вторият национален план за действие по изменение на климата (НПДИК) се прилага в периода 2005-2008 години и очертава законодателната рамка и институционалната структура, необходими за осъществяване на политиката по изменение на климата в България. Изпълнението на Втория план е свързано с прилагането на пакет от съгласувани действия, които са в съответствие с международните задължения, поети от България, както и с Програмата по изменение на климата на Европейския съюз. Действието на този план е продължено до 2012 година.

Предвид глобалния характер на процесите, свързани с изменението на климата, политиката на България в областта се определя, от една страна, от международните ангажименти, поети от страната с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и Протокола от Киото, и от друга – от европейското законодателство в тази област.

На 22 април 2016 година 175 страни, сред които и България, подписват Парижкото споразумение за климата, което безспорно бележи исторически пробив – след дългогодишни преговори страните стигат до извода, че единственият отговор са споделените действия за намаляване емисиите на парникови газове, поставяйки глобална цел за ограничаване на глобалното затопляне до 2^0 С и визия за амбициозна цел от 1.5 градуса.

Министерство на околната среда и водите провежда цялостната държавна политика по ограничаване изменението на климата, подпомагано от Национален експертен съвет по изменение на климата като консултативен орган. За прилагането и изпълнението на ангажиментите на страната, произтичащи от международното,

европейско и национално законодателство в областта на изменението на климата е структурирана Дирекция „Политика по изменение на климата“.

България участва активно в общите усилия за смекчаване на изменението на климата и адаптация към вече настъпилите промени. От 2014 година действа Законът за ограничаване изменението на климата. Изпълнява се третият национален план за действие по изменението на климата, изготвена е Национална стратегия за адаптация. България участва успешно в Европейската схема за търговия с емисии на парникови газове със 127 инсталации на територията на страната. Заедно с останалите държави-членки на Европейския съюз, България ще изпълнява обща цел за намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 40% до 2030 година с приемането на Рамката за политиките по климат и енергетика до 2030 година. В Закона за опазване на околната среда също има клаузи, отнасящи се до климатичните промени.

Трети национален план за действие по изменение на климата

Основната стратегическа цел на Трети национален план за действие по изменение на климата (НПДИК) е да очертае рамката на действие в борбата с изменението на климата за периода 2013-2020 години и да насочи усилията на страната към действия, водещи до намаляване отрицателното въздействие на климатичните промени и изпълнение на поетите международни ангажименти.

Представените в НПДИК секторни политики и мерки са формулирани по начин, който да отговаря на основната цел на Плана – намаляване на парниковите газове в България и изпълнение на действащото европейско законодателство в областта на изменение на климата. Обособени са приоритетни оси за развитие на дадения сектор и съответните мерки към всяка приоритетна ос. Те са обобщени за всеки един от секторите, като общият ефект от прилагането им е отразен в представените по-горе сценарии и прогнози за емисиите на парникови газове до 2020 година. Мерките са групирани в две направления – такива с измерим ефект върху намалението на парниковите газове и мерки с косвен ефект, при които също се постига намаление на емисиите, но то е по-трудно измеримо.

Най-голям дял в общите емисии на парникови газове в страната има сектор „Енергетика“, което определя и неговата първостепенна важност за изпълнение на националните цели за намаляването им. Производството на електрическа и топлинна енергия от въглища допринася за над 90% от емитираните парникови газове в сектора, където е съсредоточен и основният потенциал за намаление на емисии. Политиките и мерките за намаляване на емисиите на парниковите газове в този сектор са групирани в 5 приоритетни оси:

- **Приоритетна ос 1:** По-чисто производство на електрическа енергия от съществуващите въглищни централи;
- **Приоритетна ос 2:** Преход към по-нисковъглероден електроенергиен микс;
- **Приоритетна ос 3:** Системата за централно топлоснабдяване – инструмент за нисковъглеродна енергетика;
- **Приоритетна ос 4:** Ускорено навлизане на децентрализирано производство на енергия;

- **Приоритетна ос 5:** Развитие на нисковъглеродни мрежи за пренос и разпределение на електрическа енергия и природен газ.

Сектор „Бит и услуги“ се характеризира с тенденция на нарастване на емисиите на парникови газове, което е обусловено от повишаване стандарта на живот и респективно – увеличено енергийно потребление на домакинствата. Мерките в този сектор са насочени предимно към повишаване на ЕЕ и използването на ВЕИ.

Особено значим сектор с изключително голям потенциал за намаление на емисии е **сектор „Отпадъци“**. Секторът се явява един от главните източници на парникови газове в три основни направления – емисии от депониране на отпадъци, третиране на отпадъчни води и изгаряне на отпадъци. Мерките са съсредоточени основно в подсектора „Депониране на отпадъци“, който е с най-голям дял в нивата на емисии.

Важността от предприемане на мерки в **сектор „Транспорт“** се обуславя от факта, че той е един от най-големите емитери на парникови газове, бележещ постоянен растеж, но до голяма степен пренебрегван до скоро по отношение на влиянието му върху изменението на климата. Най-значителни емитери на парникови газове са личните автомобили, следвани от тежкотоварните. В тази връзка основните мерки в сектора са насочени към оптимален баланс в използването потенциала на различните видове транспорт и са обособени в четири приоритетни оси:

- намаляване на емисиите от транспорта;
- намаляване на потреблението на горива;
- диверсификация на превозите;
- информиране и обучение на потребителите.

Мерки за ограничаване на климатичните промени, за адаптиране и намаляване на риска от бедствия в община Угърчин

Изменението на климата е глобален проблем, за преодоляването на който са необходими глобални действия на всички нива (държавно, регионално и местно) – от страна на правителства, бизнес и всеки един от нас индивидуално. Изборът е наше право и задължение – да действаме и да се възползваме от възможностите на ниско-въглеродното развитие или да сме бездейни свидетели на променящия се живот на планетата, която ще оставим в наследство на поколенията след нас.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 година, като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво.

Със залегналите в ПООС Угърчин приоритети и мерки общината предвижда адаптиране към климатичните промени и намаляване ефекта от тях в следните области:

- човешко здраве;
- населени места и градоустройство;
- туризъм;
- енергийна ефективност;

- управление на води;
- околна среда;
- управление на отпадъци;
- селско стопанство.

Сектор	Цел	Мярка
Човешко здраве	Повишаване информираността сред населението	5.1.2.,5.1.3., 5.1.4., 5.1.6.
	Осигуряване на превантивни мерки	всички мерки
	Мерки за намаляване на въздействието на климатичните промени върху здравето	всички мерки
	Подобряване на условията за масов спорт и спорт на открито	1.5.1., 1.5.2., 1.5.3., 1.5.4., 1.5.5., 2.2.3., 3.2.2., 3.2.3.
	Създаване на нови зелени зони за отдих	2.2.4., 2.2.1., 2.2.2., 1.7.4.
	Подобряване на уличната инфраструктура	1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.3.4., 1.3.5.
	Подобряване на ВиК инфраструктурата	1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4.
Населени места и градоустройство	Подобряване на комуникацията със заинтересованите страни за измененията на климата и адаптирането към тях	1.7.1., 1.7.3.
	Създаване на нови зелени зони за отдих на населението	2.2.4., 2.2.1., 2.2.2., 1.7.4.
	Подобряване на уличната инфраструктура	1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 1.3.4., 1.3.5.
	Подобряване на ВиК инфраструктурата	1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4.
	Подобряване на достъпността и свързаността	1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.
Туризъм	Подобряване на туристическите услуги	3.1.1., 3.1.2., 3.1.4.,3.2.1., 3.2.2., 3.2.3.

Сектор	Цел	Мярка
	Поддържане на съществуващи и създаване на нови велоалеи и екопътеки	1.5.4., 1.5.3.
Енергийна ефективност	Устойчиво прилагане на мерки за ЕЕ	1.6.1., 1.6.2., 1.6.3., 1.6.4., 1.6.5.
Управление на води	Подобряване на ВиК структурата	1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4.
Околна среда	Управление на околната среда	всички мерки
	Поддържане на биологичното разнообразие	2.1.1., 2.1.2., 2.1.3., 2.1.4.
	Адаптиране към измененията на климата	1.7.1., 1.7.2., 1.7.3., 1.7.4.
	Поддържане на съществуващи и създаване на нови зелени зони Повишаване на информираността на населението	1.5.2., 1.5.1., 1.7.4., 2.2.1., 2.2.4., 2.2.5.
	Повишаване на екологичната култура	5.1.1., 5.1.2., 5.1.3., 5.1.4., 5.1.5.
Управление на отпадъци	Увеличаване на дела на разделното събиране на отпадъци	Програма за управление на отпадъците, 1.4.2.
	Подобряване на селскостопанските практики за адаптиране към изменението на климата	1.7.3., 1.7.2., 1.7.4.
	Подобряване и защита на горските ресурси	1.7.3., 1.7.4.
Селско стопанство	Повишаване информираността в селскостопанския сектор	5.1.1., 5.1.2., 5.1.3., 5.1.4., 5.1.5.
	Повишаване на екологичната култура	5.1.1., 5.1.2., 5.1.3., 5.1.4., 5.1.5.

Източници на информация

Източниците на информация, които са използвани за изготвянето на Програмата за управление на отпадъците на община Угърчин, са следните:

- Данни от Националния статистически институт;
- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България 2019 г.;
- Данни от Националната информационна система за отпадъци;
- Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда на ИАОС 2021 година;
- Данни на РИОСВ Плевен;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 53 от Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки 2021 година;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 16, ал. 1 от Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 29 от Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 63 от Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 57, ал. 1 от Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Доклад на ИАОС съгласно чл. 39 от Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми;
- Методически указания на Министерство на околната среда и водите за разработване на общински програми за управление на отпадъците, август 2021 година;
- Годишен доклад за дейността на областна дирекция „Земеделие“ Ловеч за 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 година;
- Документи на община Угърчин.